

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Příjmy malých obcí v České republice

Vypracovala: Bc. Kateřina Jireková
Vedoucí práce: Doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.

České Budějovice 2016

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina JIREKOVÁ**
Osobní číslo: **E14701**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Příjmy malých obcí v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Municipální sektor je v České republice charakteristický velkým počtem obcí s nízkým počtem obyvatel. Cílem práce je zhodnotit systém příjmů obcí v České republice z hlediska specifík malých obcí.

Rámcový postup zpracování:

1. Malé obce, jejich vymezení, specifika hospodaření vyplývající z malé velikosti obce.
2. Systém příjmů obcí v ČR. Vlastní (autonomní) příjmy a transferové příjmy obcí. Faktory ovlivňující příjmy obcí. Příjmová autonomie obcí.
3. Vývoj velikosti a struktury příjmů obcí v ČR.
4. Srovnávací analýza vývoje příjmů malých obcí.
5. Zhodnocení vývoje příjmů u malých obcí.

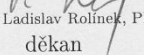
Zdrojem dat bude databáze ARIS a ÚFIS Ministerstva financí ČR.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

1. **JÍLEK, M. (2008)**, *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer.
2. **PEKOVÁ, J. (2011)**, *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwerš.
3. **PROVAZNÍKOVÁ, R. (2009)**, *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing.
4. **RADVAN, M. (2012)**, *Místní daně*. Praha: Wolters Kluwer.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **3. března 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 17. 8. 2016

.....
Bc. Kateřina Jireková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za cenné rady, odborné připomínky a vstřícné jednání, které mi poskytl při psaní diplomové práce. Dále děkuji rodině a přátelům za podporu během celého studia.

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Literární rešerše	4
2.1	Územní samospráva.....	4
2.2	Struktura územního rozpočtu	7
2.3	Příjmy obce	10
2.3.1	Běžné příjmy	10
2.3.2	Kapitálové příjmy	18
2.3.3	Plánované a neplánované příjmy.....	19
3	Malé obce	20
3.1	Venkovské obce.....	21
3.2	Specifika malých obcí.....	22
4	Metodika	24
4.1	Cíl práce	24
4.2	Výběrový soubor	24
4.3	Analyzovaná data	24
4.4	Metody výpočtu.....	26
5	Vývoj příjmů malých obcí	28
5.1	Daňové příjmy	31
5.1.1	Daň z příjmů fyzických osob	31
5.1.2	Daň z příjmů právnických osob.....	37
5.1.3	Daň z nemovitých věcí	41
5.1.4	Místní poplatky.....	50
5.2	Nedaňové příjmy	57
5.3	Kapitálové příjmy	63
5.4	Přijaté dotace	68
5.5	Porovnání příjmů a výdajů obcí	84

6 Závěr	87
Summary.....	91
Keywords.....	91
Seznam literatury	92

1 Úvod

Municipální struktura České republiky je typická velkým počtem obcí s nízkým počtem obyvatel. Tyto malé obce, tak, jak jsou definovány pro účely diplomové práce, tvoří 55 % z celkového počtu obcí ČR. Hustota osídlení těchto obcí však bývá zpravidla nižší, než je tomu u obcí s větším počtem obyvatel. V malých obcích žije pouze 8 % celkové populace České republiky. Má se za to, že jejich rozvoj bývá obtížný zejména z důvodu nedostatku finančních prostředků a odborníků administrativního aparátu. Problémem malých obcí bývá také jejich nedostatečná občanská a technická vybavenost. Aby i takové obce mohly zajistit pro své občany základní služby, potřebují dostatek finančních zdrojů. Jejich vlastní prostředky by tyto základní potřeby nepokryly. Proto je nutné obce finančně podporovat z veřejných rozpočtů. V posledních letech se tímto problémem zabývá i česká legislativa, díky které byla v roce 2008 provedena zásadní změna v rozpočtovém určení daní. Jejím záměrem bylo zvýšit výnos ze sdílených daní, který by navýšil rozpočty právě těmto obcím.

Cílem diplomové práce je zhodnotit systém příjmů obcí v České republice z hlediska specifik malých obcí. Pro dosažení tohoto cíle byly malé obce porovnány s ostatními obcemi ČR a z provedené analýzy vzešla některá specifika ve financování obcí s nižším počtem obyvatel.

V přehledu literatury je stručně pojednáno o vývoji územní samosprávy, blíže pak definuje strukturu rozpočtu obcí. Každá obec hospodaří se svým obecním rozpočtem, který je součástí veřejných rozpočtů. Struktura rozpočtových příjmů obcí je členěna na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Další část teoretického přehledu je zaměřena na vymezení malých obcí. Tyto obce mají většinou ráz venkovských obcí, a proto jsou i tyto obce v diplomové práci charakterizovány.

Ve výsledcích této práce je provedena analýza jednotlivých skupin příjmů dle členění rozpočtové skladby. U některých skupin příjmů je provedena hlubší analýza zaměřená právě na malé obce. Ty jsou pak děleny do pěti kategorií dle počtu obyvatel. Z provedené analýzy vyplývají některá specifika ve financování malých obcí. Ta jsou popsána ve výsledcích a shrnuta v závěru diplomové práce.

2 Literární řešerše

V České republice se vyskytuje relativně velký počet malých obcí. Příjmy rozpočtů malých obcí nejsou dostačující pro základní investiční rozvoj. Některé malé obce obtížně zajišťují kvalifikované vyřizování správních záležitostí z důvodu nedostatku vzdělaných odborníků, mají infrastrukturní problémy, nemohou zajišťovat kvalitní služby pro své občany. Z toho důvodu se vytvářejí různé programy pro jejich podporu.

V první části diplomové práce je uveden krátký historický pohled na rozvoj územní samosprávy. Další část je věnována struktuře rozpočtu, zejména pak příjmům obcí.

2.1 Územní samospráva

Územní samosprávu lze označit jako ohraničený funkční celek, který má právo rozhodovat o svých záležitostech, samostatně hospodařit a nakládat se svým majetkem. Ústava ČR vymezuje dva stupně územní samosprávy, a sice obce a kraje. Ovšem za svůj historický vývoj prošla mnohými změnami, v rámci kterých docházelo k odlišným stupňům centralizace. Tato kapitola zahrnuje krátké pojednání o vývoji územní samosprávy. Další část je věnována zejména obci a jejím orgánům.

Vývoj územní samosprávy je spojen se vznikem a rozvojem jednotlivých států. Rozsah států se v průběhu dějin měnil zejména kvůli bojům o území, nerostné suroviny, ale také ekonomické a další výhody jednotlivých oblastí. V rámci každého státu následně vznikaly menší útvary. V období středověku se rozvinula především samospráva měst, a sice měst královských, v rámci kterých byla vytvořena tzv. města privilegovaná. Ta byla podřízena králi. Ostatní královská města byla označena jako podkomořská města podřízena úřadu podkomořiho. „*Dále to byla věnná města sloužící jako materiální zabezpečení královen a jimi byla spravována, ochranná města – zastavená panovníkem šlechtě,...*“ (Koudelka, 2007, s. 67).

Samospráva obcí byla ustanovena tzv. Prozatímním zákonem obecním 170/1849 ř. z. Je to patrné z věty, kterou se tento zákon uvádí: „*Základ svobodného státu jest obec svobodná.*“ (Zákon č. 170/1849 ř. z.) Takto vymezené územně samosprávné společenství občanů existovalo až do roku 1945, kdy jejich činnost převzaly národní výbory. Funkce obce jako územního samosprávného celku byla opětovně obnovena až v roce 1990.

Od 1. 1. 1850 byly zřizovány okresy. Kraje začaly vznikat již v roce 1527, avšak takové, jaké je známe dnes, byly ustanoveny teprve 1. 1. 2001 na základě zákona č. 347/1997 Sb. (Koudelka, 2007, s. 69 – 70). Tímto zákonem bylo vymezeno celkem 14 krajů: Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Kraj Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj.

Územní samospráva vznikala přirozeně a uměle. Přirozeně byly vytvořeny obce, města a municipality. Uměle vznikl vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni, tedy společenství obyvatel více měst a obcí.

Každý stupeň územní samosprávy představuje územní celek, který je geograficky ohraničený, je společenstvím občanů a jsou mu dány kompetence ve správě veřejných záležitostí. Z tohoto vymezení lze odvodit tři hlavní rysy, a sice území, občan a vlastní kompetence.

Na základě Ústavy České republiky existují dva stupně samosprávy. „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.*“ (Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky)

Obce jsou základní jednotkou územní samosprávy v České republice, jejichž úpravu stanovuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Podle tohoto zákona lze obce rozdělit na několik typů:

- obce,
- města – nad 3 000 obyvatel,
- městyse,
- statutární města.

Působnost hlavního města Prahy vymezuje zákon č. 131/2000 Sb., o Hlavním městě Praze.

„Obce v ČR jsou vykonavateli samostatné (samosprávné) působnosti a přenesené působnosti (státní správy). Je tedy aplikován model smíšené územní veřejné správy. Tato skutečnost je velmi významná z hlediska financování obcí.“ (Jílek, 2008, s. 79)

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, patří do samostatné působnosti obce záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce a o kterých rozhoduje obecní zastupitelstvo, rozhoduje rovněž o zákonem vymezených právních jednáních a pečuje o všestranný sociálně-ekonomický rozvoj svého území.

Přenesenou působností obcí se rozumí výkon státní správy na místní úrovni. V rámci ní obec vydává nařízení obce. Přenesená působnost je vykonávána:

- v rozsahu obecního úřadu orgány obce na území obce (např. rozhodování o místních účelových komunikacích, projednávání přestupků,...),
- v rozsahu pověřeného obecního úřadu ve větším správním obvodu na základě vyhlášky Ministerstva financí č. 388/2002 Sb. (např. vydávání stavebního povolení, regulace a výkon práva v oblasti veřejné dopravy,...),
- v rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností ve větším správním obvodu rovněž dle výše zmíněné vyhlášky (např. evidence obyvatel, vydávání občanských průkazů, živnostenských oprávnění,...). (Jílek, 2008, s. 81)

Orgány obce

Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem každé obce. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel obce. Zastupitelstvo obce je kolektivní volený orgán a může rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech a také ve věcech patřících do přenesené působnosti, pokud tak stanoví zákon o obcích, popř. jiný zvláštní právní předpis. Některé své pravomoci může obecní zastupitelstvo přenést na radu obce. Každé jednání zastupitelstva je veřejné.

Rada obce je výkonným orgánem. Na rozdíl od jednání zastupitelstva je jednání rady neveřejné. Rada obce musí mít vždy lichý počet členů a nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce má nejméně 5, nejvýše však 11 členů. Tento orgán však nemusí mít každá obec. Pokud má zastupitelstvo obce méně než 15 členů, rada obce se nevolí. V čele stojí starosta, jeho zástupci a další členové. (Peková, 2011, s. 354)

Dalším orgánem obce je tedy starosta a místostarostové. Starostovi obce přísluší zastupování obce navenek a je jejím představitelem. Svolává zastupitelstvo, řídí schůze rady obce, jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, atd.

Obecní úřad je tvořen starostou, kterým je rovněž řízen, dále místostarosty, tajemníkem a zaměstnanci. Obecní úřad zajišťuje administrativu obce.

Obec má i své výkonné orgány, kterými jsou odbory. V malých obcích existuje jen malý počet odborů či oddělení.

Další orgány obce jsou poradní a kontrolní. Mezi ně lze zařadit výbory. To jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce. V každé obci musí být zřízen finanční výbor a kontrolní výbor a musí mít nejméně 3 členy. Pro jednotlivé části obce se pak zřizují osadní výbory, které jsou iniciačním a poradním orgánem zastupitelstva. Iniciativními a poradními orgány rady obce a výkonnými orgány v přenesené působnosti obce je komise.

2.2 Struktura územního rozpočtu

Soustavu veřejných rozpočtů České republiky lze rozdělit na dvě části, a to centralizované rozpočty a decentralizované rozpočty. Základem centralizovaného rozpočtu je státní rozpočet. Decentralizované rozpočty se pak skládají z rozpočtů krajů, rozpočtů obcí a rozpočtů regionálních rad regionů.

Rozpočet obce, stejně jako ostatní veřejné rozpočty, je sestavován na principu nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti. Princip nenávratnosti spočívá v tom, že neexistuje nárok na vrácení již zaplacené částky. Neekvivalentnost znamená, že plátce nemá nárok na adekvátní část své platby. Jinak řečeno, příjem, který subjekt získá z rozpočtu, nebude ekvivalentní výši jeho výdaje. Posledním principem je princip nedobrovolnosti. Každý občan je tedy nucen přispívat do rozpočtu obce za pomoci legislativních opatření.

Rozpočet obcí je nástroj zabezpečení a financování obecní politiky, který zahrnuje plánované příjmy a výdaje obce. Hospodaření obce lze s využitím příjmů a výdajů zapsat následovně:

$$„F_1 + P - V = F_2$$

kde F_1 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období;

P jsou příjmy;

V výdaje;

F_2 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období.“

(Provazníková, 2015, s. 51)

Z tohoto vztahu vyplývá, že rozpočet je bilancí příjmů a výdajů za rozpočtové období. Je však i finančním plánem, neboť obec nesmí mít výdaje větší než ty, které jsou kryty:

- „příjmy, které lze reálně očekávat;
- existujícími rezervami;
- eventuálně půjčkami, které lze získat a splatit.“ (Provazníková, 2015, s. 52)

Díky rozpočtu rovněž dochází k prosazování cílů municipální a regionální politiky.

Pro potřeby hlubší analýzy územních rozpočtů lze příjmy a výdaje členit podle rozpočtové skladby, která umožňuje rozdělení rozpočtu na běžnou a kapitálovou část.

Běžný rozpočet

Běžný rozpočet představuje bilanci běžných příjmů a výdajů, tedy zejména těch, které se každoročně opakují. Běžnými příjmy jsou financovány běžné výdaje.

Příjmy lze dělit do několika skupin:

- daňové – svěřené daně, sdílené daně, místní (a regionální) daně, správní poplatky (daně),
- nedaňové – uživatelské poplatky za služby, příjmy z pronájmu majetku, příjmy od vlastních neziskových organizací, zisk z podnikání, ostatní,
- přijaté transfery – běžné dotace ze státního rozpočtu, běžné dotace ze státních fondů, od územních rozpočtů, ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.).

Mezi výdaje jsou řazeny:

- neinvestiční nákupy – mzdy, povinné pojistné hrazené zaměstnavatelem, nákup zboží a služeb, placené úroky, kurzové ztráty, zálohy a výdaje na neinvestiční nákupy,
- neinvestiční transfery – neinvestiční transfery podnikům, neinvestiční transfery a platby rozpočtům, neinvestiční transfery vlastním fondům, obyvatelstvu a transfery do zahraničí,
- neinvestiční půjčky – ve stejném členění jako neinvestiční transfery.

Kapitálový rozpočet

Naproti tomu kapitálový rozpočet je takový, jehož příjmy slouží k hrazení investic delších než jeden rok. Jedná se především o takové výdaje, které se neopakují a jsou jednorázového charakteru.

Příjmy zahrnují:

- příjmy z prodeje majetku,
- kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy,
- příjmy z půjček apod.,
- příjmy z emise vlastních obligací,
- přebytek běžného rozpočtu,
- dary na investice apod.

Mezi výdaje patří:

- výdaje na investice,
- kapitálové dotace jiným rozpočtům,
- výdaje na nákup obligací, akcií,
- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky,
- splátky dříve přijatých půjček,
- krytí deficitu běžného rozpočtu. (Provazníková, 2015, s. 68)

Mezi těmito dvěma rozpočty existují jisté vazby. Vznikne-li přebytek běžného rozpočtu, je převeden do rozpočtu kapitálového, ze kterého se zase hradí schodek běžného rozpočtu.

Strukturu územních rozpočtů upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Hospodaření obce se řídí rozpočtovým výhledem a ročním rozpočtem.

Rozpočtový výhled obsahuje informace především o dlouhodobých závazcích a pohledávkách a díky tomu slouží pro střednědobé finanční plánování.

Roční rozpočet obce je sestavován na základě rozpočtového výhledu. Ve většině případů se rozpočet sestavuje jako vyrovnaný. Přebytkový rozpočet je možné schválit pouze za předpokladu, že vyšší příjmy budou použity na splacení jistiny úvěrů z minulých let, nebo pokud jsou určeny k využití v následujících letech. V případě

schodkového rozpočtu musí být při schválení jasné, že tento schodek bude uhrazen z financí z předchozích let, popřípadě že bude zafinancován cizími zdroji.

Shrnutí ročního hospodaření obce je zaznamenáváno po skončení kalendářního roku do závěrečného účtu. Tam jsou uvedeny veškeré údaje o plnění rozpočtu, o hospodaření s majetkem a dalších finančních operacích. Součástí je rovněž vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob.

2.3 Příjmy obce

Příjmy obce by měly být nejen dostatečně výnosné, ale měly by být i rovnoměrně rozloženy z toho důvodu, aby byla obec do jisté míry soběstačná. Proto je důležité plánování příjmů jak v krátkodobém, střednědobém, tak i dlouhodobém časovém horizontu. Správa a výběr všech daní a poplatků směřujících do rozpočtu obce musí být i administrativně nenáročná.

Každá obec by měla mít možnost řídit své příjmy. S tím souvisí pojem fiskální decentralizace, který můžeme chápat jako rozdělení výdajové odpovědnosti a zdrojů příjmů mezi nižší vládní úrovně. Druhé možné vysvětlení termínu fiskální decentralizace je, jak velkou možnost mají tyto místní vlády při určování svých příjmů a výdajů. Jak velkou moc a odpovědnost mají, by mělo do jisté míry záviset na tom,

- jaký rozsah veřejných služeb skutečně financují z vlastních zdrojů,
- zda jsou jejich příjmy úměrné jejich výdajům,
- jakou mají volbu při rozdělování svého rozpočtu,
- zda mohou určovat sazby místních daní a výši místních poplatků.

(Kenneth, 2003, s. 1)

Jak již bylo výše zmíněno, rozpočet obce se dělí na dvě části, a sice běžný rozpočet a kapitálový rozpočet. Proto i příjmy je nutné rozdělit na běžné a kapitálové.

2.3.1 Běžné příjmy

Běžné příjmy jsou takové příjmy, které se každoročně opakují a slouží k financování běžných každoročně se opakujících potřeb. Tyto příjmy můžeme členit:

- podle charakteru na:
  - o daňové příjmy,
  - o nedaňové příjmy.
- podle původu na:
  - o vlastní příjmy,
  - o příjmy z přerozdělovacích procesů.

Daňové příjmy

Daňovým příjmům se v České republice věnuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) ve znění pozdějších předpisů. Daňové příjmy tvoří převážnou část celkového rozpočtu obce (více než 50 %), jsou neúčelové a obec sama rozhoduje o jejich použití. Z toho lze usuzovat, že zejména daňové příjmy jsou základním prvkem finanční nezávislosti obce.

Tento zákon stanovuje druhy daní, které jsou vybírány podle platných legislativních předpisů, ale které směřují celé do rozpočtu obcí nebo regionů. Tyto daně jsou označovány jako svěřené daně. V současné době se mezi ně řadí daň z nemovitých věcí, daň z příjmů právnických osob placená obcemi a daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (30 % dle bydliště podnikatele).

Druhou velkou skupinou daňových příjmů jsou sdílené daně, tedy takové, kdy je stanoven podíl na celostátně vybíraných daních, který připadne obci, popř. regionu. To znamená, že tyto daně plynou určitým podílem do více veřejných rozpočtů. Podíl každé obce na těchto daních je dán poměrem násobku počtu obyvatel k 1. lednu běžného roku a koeficientem velikostní kategorie obce, k součtu těchto násobků všech obcí České republiky. Za sdílenou daň se považuje daň z přidané hodnoty, daň z příjmů právnických osob (kromě daně, kterou platí obec), daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou, daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (60 %), daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců obce.

Třetí skupinou jsou pak daně municipální neboli místní. Daňová pravomoc se u jednotlivých skupin daňových příjmů významně liší. Rozhodování o svěřených a sdílených daních mají územní samosprávy značně omezené. Náležitosti těchto daní

jsou totiž vymezeny zákonem. Větší daňovou pravomoc mají u třetí skupiny daňových příjmů, tedy u daní municipálních.

Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí upravená zákonem č. 338/1992 Sb., zákon České národní rady o dani z nemovitostí ve znění pozdějších předpisů, je daní, která směřuje do rozpočtu obce ve výši 100 %. Tato daň bývá mnohdy některými autory zařazena mezi daně místní zejména z důvodu, že výnos jde celý do rozpočtu obce. Někteří autoři však poukazují na skutečnost, že rozpočtové určení výnosu není v zařazení daně rozhodující. Jedním z důvodů je právě to, že rozhodování například o sazbě daně, není plně v kompetenci obce. Ta je totiž omezena výše zmíněným zákonem. Druhým důvodem, na základě kterého není vhodné řadit daň z nemovitých věcí mezi daně místní je to, že správou daně jsou pověřeny finanční úřady. Daň z nemovitých věcí se skládá z daně z pozemků a daně ze staveb.

Jak již bylo uvedeno, rozhodování o sazbě daně nepřísluší obci, proto zákon vymezuje výše sazeb pro jednotlivé typy pozemků. Tato základní sazba se pak násobí koeficientem podle počtu obyvatel, který rovněž stanovuje zákon. Pro malé obce (vymezené pro účely diplomové práce do 499 obyvatel) platí koeficient 1,00. Jediná pravomoc, kterou může obec výnos z daně ovlivnit, je zvýšení či snížení stanoveného koeficientu. Může tak učinit obecně závaznou vyhláškou.

Sazby daně nejsou striktně stanovené jen pro daň z pozemků, ale rovněž i pro daň ze staveb. I zde se sazba daně násobí koeficientem (pro malé obce koeficientem 1,00), který může být zvýšen či snížen.

Kromě zvýšení či snížení těchto koeficientů může obec na svém území zavést tzv. místní koeficient, kterým se pak násobí daňová povinnost poplatníka. Tím si může obec zvýšit příjmy z této daně.

Daň z přidané hodnoty

Podle zákona o rozpočtovém určení daní ve znění pozdějších předpisů náleží obci 20,83% podíl z celostátního hrubého výnosu z daně z přidané hodnoty. Proto lze daň z přidané hodnoty označit za daň sdílenou. Podle přílohy 1 k vyhlášce č. 264/2013 o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého

výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů, je stanoven procentní podíl jednotlivých obcí. Tento podíl se počítá pro všechny obce s výjimkou Prahy, Plzně, Ostravy a Brna.¹

Od roku 2017, kdy bude účinná novela zákona o rozpočtovém určení daní, dojde k navýšení procentního podílu obcí z 20,83 % na 21,40 %. Tato změna zároveň bude pro obce znamenat snížení podílu na dani z příjmů fyzických osob. Dle politika Radko Martínka jde o nahrazení daně nejisté daní jistou.

Daň z příjmů fyzických osob

Vyhláška o rozpočtové skladbě uvádí tři hlavní skupiny tohoto daňového příjmu obce, a sice:

- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti,
- daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů.

Pouze u prvních dvou skupin má obec možnost svým působením nepřímo ovlivnit příjem do obecního rozpočtu. Obec je tak motivována k vytváření prostředí pro podnikání a zaměstnávání obyvatel.

Stejně jako u daně z přidané hodnoty, náleží obci určitý podíl z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob. Proto i tato daň je považována za daň sdílenou. I pro daň z příjmů fyzických osob uvádí zákon o rozpočtovém určení daní procentuální podíly, a sice:

- 22,87 % z celostátního hrubého výnosu DPFO ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona,
- 23,58 % z celostátního hrubého výnosu DPFO vybírané srážkou,
- 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu DPFO sníženého o výnosy uvedené v předchozích dvou bodech,
- 30 % z výnosu záloh na DPFO, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu DPFO, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se tato daň vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou a daně z příjmů ze závislé činnosti,

---

¹ Procento, kterým se obce, s výjimkou hlavního města Prahy, Plzně, Ostravy a Brna, podílejí na procentní části celostátního hrubého výnosu daní uvádí Zákon o rozpočtovém určení daní v §4, odst. 2.

- 1,5 % z celostátního hrubého výnosu DPFO ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou DPFO vybírané srážkou.

Procentuální podíl každé obce je rovněž uveden v příloze č. 1 k vyhlášce 264/2013 Sb.

Jak již bylo zmíněno, tato daň má pro obce sloužit i jako motivace k tomu, aby podporovali podnikání a zaměstnanost svých obyvatel, čímž by mohly zvýšit příjmy svého rozpočtu. Tímto motivačním prvkem je tedy:

- 30 % na DPFO z podnikání rozdělovaný dle místa jejich bydliště,
- 1,5 % celostátního výnosu DPFO ze závislé činnosti podle poměru počtu zaměstnanců v obci k 1. prosinci předchozího roku k součtu zaměstnanců ve všech obcích České republiky.

Otázkou zůstává, zda tyto motivační prvky opravdu přináší obcím zasloužené příjmy. Hlavním problémem je, že většina nových obyvatel si z důvodu administrativních nákladů nepřehlašují svá trvalá bydliště do nové obce, čímž ji ochuzují o mnohdy významný zdroj příjmů. Tento motivační systém je výhodný pro velká města, do kterých je soustředěna převážná část sídel podnikatelů.

Novela, která bude účinná od 1. 1. 2017 a která má na jedné straně zvýšit podíl obcí na dani z přidané hodnoty, bude snižovat příjem z DPFO. Ze zákona o rozpočtovém určení daní bude totiž vypuštěno ustanovení §4, odst. 1, písm. g), podle kterého bylo obcím přiznáno jako další příjem 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se tato daň vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou a daně z příjmů ze závislé činnosti. (Zavadil, 2015)

Jinými slovy, dojde ke zrušení motivačního prvku pro podporu podnikání v obci. I přesto, že se jednalo o příjem nejistý, některé obce tím získávaly do svého rozpočtu nemalý obnos peněz. Pro většinu obcí však bude tato změna přínosem. Nestabilní a nepredikovatelný příjem bude nahrazen predikovatelným prvkem (vyšším podílem na DPH), u kterého se předpokládá progresivní růst. Dalším důvodem zrušení této „motivační“ složky je to, že zvýhodňovala pouze malou část obcí, a ne vždy z objektivních důvodů. (Matěj, 2016)

Daň z příjmů právnických osob

Podílem je stanovena rovněž daň z příjmů právnických osob. Dle zákona o rozpočtovém určení daní náleží obci podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu DPPO. V případě, kdy poplatníkem je příslušná obec, je 100% výnos příjmem obce a jedná se tedy o daň svěřenou.

Nedaňové příjmy

I nedaňové příjmy mohou pro obecní rozpočet znamenat významný zdroj financí. Mohou být buď běžné, které se mohou každoročně opakovat, nebo kapitálové, které se zpravidla neopakují. Zejména se jedná o příjmy z vlastní hospodářské činnosti, mezi které lze zařadit:

- příjmy organizací zřízených obcí,
- podíl na zisku podniků s majetkovým vkladem obce,
- příjmy z pronájmu nebo z prodeje nepotřebného majetku,
- příjmy z finančního investování.

Vlastní příjmy

Do skupiny vlastních příjmů obcí se řadí místní daně, svěřené daně, sdílené daně, správní poplatky a vlastní nedaňové příjmy. (Peková, 2011, s. 239)

Místní daně

Přesná a jednotná definice místních daní v podstatě neexistuje. Tento pojem vysvětlují různí autoři odlišně. Na základě těchto různých definic můžeme o místních daních hovořit jako o příjmech, které směřují do rozpočtu obce, jsou vybírány od místních obyvatel a od právnických osob majících v dané obci sídlo, rozhoduje o nich obec, která může rovněž ovlivnit výši výnosu, a to na základě rozhodnutí o výši sazby a daňovém základě a tyto daně může zavést i zrušit. Jinými slovy, místní daně lze považovat za nástroj, kterým lze přizpůsobovat a ovlivňovat příjmy obce jejím záměrům a prioritám místních obyvatel. Základem tohoto vymezení je však to, že se jedná o zákonem stanovenou platbu směřující do obecního rozpočtu. Radvan (2012) považuje za místní daně místní poplatky a daň z nemovitých věcí. Avšak jak již bylo zmíněno, správou daně z nemovitých věcí jsou pověřeny finanční úřady. Z tohoto důvodu není daň z nemovitých věcí pro účely této diplomové práce považována za daň místní. (Radvan, 2012, s. 33)

Místní poplatky

Místní poplatky mají sice formu místních daní, ve skutečnosti se však tyto dva pojmy liší. Jednou z odlišností je to, že poplatky plní většinou funkci regulační, zatímco místní daně mají zejména fiskální funkci. Druhým rozdílem je to, že poplatky jsou nahodilé a nepravidelné příjmy do rozpočtu obce. V čem jsou tyto dva pojmy shodné, je to, že se jedná o povinnou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu na principu nenávratnosti. Místní poplatky mají fakultativní charakter, což znamená, že záleží na rozhodnutí obce, zda poplatky na svém území zavede či nikoli. Podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, mohou obce vybírat celkem osm místních poplatků, a sice:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku.

Tyto poplatky mohou zavést obecně závaznou vyhláškou, avšak s tím, že nesmí zavádět nové poplatky a vybírat vyšší částky než uvádí zákon.

Příjmy z přerozdělovacích procesů

Tyto příjmy směřují do rozpočtu zejména z důvodu, že obec není v hospodaření soběstačná. Proto jsou obcím poskytovány nenávratné a návratné peněžní transfery.

Nenávratné příjmy

Nenávratným příjmem jsou zejména dotace, dále pak příjmy od jiných subjektů (např. dary). Dotace však nemají zcela nahradit vlastní financování obecních výdajů. V posledních desetiletích se proto klade za cíl snižovat podíl dotací v obecním rozpočtu. Obec je tak nucena lépe hospodařit s vlastními příjmy.

Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, vymezuje dotace v §3, písm. a) jako „peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel.“ Z této definice tedy

vyplývá, že dotace ze státního rozpočtu, státních fondů a rozpočtů krajů jsou účelové. Podle stejného zákona není na dotaci právní nárok. Dotaci lze poskytnout pouze na základě žádosti příjemce. V souvislosti s novelou zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, měly všechny obce od 1. ledna 2013 do dubna téhož roku povinnost otevřít si účet u České národní banky. Tento účet slouží pro příjem dotací ze státního rozpočtu, státních fondů a Národního fondu.

Účelové dotace musí být vždy využity pro účel stanovený ve smlouvě a jsou poskytovány jak pro financování neinvestičních potřeb, tak pro financování investičních potřeb. Účelové dotace lze dále rozdělit na 2 skupiny: nárokové a nenárokové.

Nárokové dotace se považují za stálý příjem obecního rozpočtu, protože tyto dotace musí být ze zákona obcím poskytnuty. Naproti tomu nenárokové dotace jsou takové, o které se musí obec ucházet u státních orgánů. Jejich získání je vázáno na řadu okolností, např. zadluženost obce, dostatek prostředků státu, vlastní prostředky obce a další.

Nevýhodou účelových dotací jsou zejména administrativní náklady a vysoká náročnost na kontrolu využití přidělené dotace.

Vedle účelových dotací existují i dotace neúčelové. Ty podporují rozhodovací pravomoc obcí. Pro rozdělování neúčelových dotací se může použít řada kritérií, např. počet obyvatel, rozloha obce, průměrný příjem obyvatel, demografické složení, délka silniční sítě a jiné. U tohoto typu dotace není vyžadována spoluúčast obce. Prostředky získané formou neúčelových dotací mohou být využity dle jejího rozhodnutí.

Další skupinou dotací jsou dotace podmíněné a nepodmíněné. Jak již název napovídá, podmíněné dotace jsou vázány na podmínku spoluúčasti obce, a to buď stejným, větším či menším podílem. U nepodmíněných dotací nejsou vyžadovány vlastní prostředky obce.

V současné době je běžnou záležitostí každé obce čerpání evropských fondů. S novým rozpočtovým obdobím 2014 – 2020 jsou spojeny i nové evropské fondy, a sice Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF). Jedním z těchto fondů jsou Strukturální fondy (SF), které jsou určeny zejména pro chudší, popřípadě jinak znevýhodněné regiony. Prostředky z tohoto fondu jsou čerpány v rámci sedmiletých programových období (současným programovým obdobím je období 2014 – 2020). Nejdůležitějším fondem je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). Z tohoto fondu je financována

hlavně modernizace a posilování hospodářství (např. investic do silnic a železnic, zaměření se na ekologické potíže, opravy a budování sportovišť, rekonstrukce kulturních památek, apod.). Dalším ze strukturálních fondů je Evropský sociální fond (ESF). Ten podporuje neinvestiční aktivity, zejména v oblasti rozvoje lidských zdrojů (např. rekvalifikace nezaměstnaných osob, programy pro zdravotně postižené, etnické menšiny, rozvoj vzdělávacích programů, apod.).

Vedle strukturálních fondů existuje i Fond soudržnosti (FS), který je využíván na podporu chudších států, nikoli regionů, jako je tomu u Strukturálních fondů.

Pro malé obce je důležitý i Program rozvoje venkova ČR, a to z toho důvodu, že se v České republice vyskytuje velký počet obcí venkovského charakteru. Hlavním cílem tohoto programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, dále pak investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství, aj. Tento program schválený Evropskou komisí pro období 2014 – 2020 má rovněž podporovat ekonomické aktivity ve venkovském prostoru, vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj.²

Návratné příjmy

Tyto příjmy se od těch nenávratných odlišují tím, že po nějaké době musí být vráceny. Proto využívání návratných příjmů může negativně působit na hospodaření obce. Jedním z návratných příjmů jsou úvěry, a to úvěry krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Příjmy z emise obligací jsou rovněž příjmem návratným a společně se střednědobými a dlouhodobými úvěry se využívají především na financování investičních výdajů. Jako návratný příjem lze použít i půjčky od jiných subjektů např. v rámci rozpočtové soustavy. Ty bývají zpravidla bezúročné.

2.3.2 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obce jsou takové příjmy, které se neopakují a jsou jednorázové. Ve většině případů slouží ke konkrétnímu účelu. Lze je tak zahrnout do účelových příjmů. Využívají se zejména pro financování dlouhodobých potřeb. Tyto příjmy se dělí na:

- příjmy vlastní, např. příjmy z prodeje majetku, výnosy z vlastnictví cenných papírů,
- příjmy z přerozdělovacích procesů.

---

² <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Příjmy z přerozdělovacích procesů zahrnují jak nenávratné, tak i návratné příjmy. Nenávratné transfery (dotace) jsou poskytovány z velké části ze státního rozpočtu a rozpočtu EU. Návratné příjmy představují např. úvěry na financování investic či příjmy z emise cenných papírů.

2.3.3 Plánované a neplánované příjmy

Dalším velice důležitým hlediskem rozdělení příjmů obce je hledisko plánovatelnosti. Nejen pro rozpočet obce, ale i pro ostatní územní rozpočty jsou důležité plánované příjmy. Jedná se především o takové příjmy, které poplynou do rozpočtu obce ve formě nenávratných příjmů, tedy příjmů, které budou využity zejména k financování dlouhodobých investic. Neplánované příjmy nejsou pro rozpočet příliš podstatné, protože nepředstavují rozhodující částky a jsou nahodilé.

3 Malé obce

Struktura obcí je poměrně rozmanitá. Obec, jako jednotka územní samosprávy, může nabývat několika podob, a sice obce, městyse, města, statutárního města a města hlavního. Obec se pak může skládat z jednoho nebo několika sídel. „*Sídlo je základní jednotkou osídlení a jedná se o „každé obydlené místo včetně příslušných ploch, které jsou jeho obyvatelstvem bezprostředně využívány“*. Na rozdíl od obce nemá sídlo právní subjektivitu. Z výše uvedeného vyplývá, že obec je vždy sídlem, zatímco sídlo nemusí být vždy obcí.“ (Kadeřábková, 2012, s. 54)

Celkový počet obcí v ČR se v průběhu let mění. V roce 2015 bylo v ČR celkem 6 253 obcí. Velikost obcí se nejčastěji určuje podle počtu obyvatel. Toto rozdělení uvádí tabulka č. 1.

Tabulka 1: Počet obcí podle počtu obyvatel k 1. 1. 2015 ⁽¹⁾

Kategorie obcí ⁽²⁾	Počet obcí ⁽³⁾	Počet obyvatel ⁽⁴⁾
Do 199 ⁽⁵⁾	1 448	180 093
Od 200 do 499 ⁽⁶⁾	2 006	654 936
Od 500 do 999 ⁽⁷⁾	1 365	962 262
Od 1 000 do 1 999 ⁽⁸⁾	747	1 041 459
Od 2 000 do 4 999 ⁽⁹⁾	415	1 256 370
Od 5 000 do 9 999 ⁽¹⁰⁾	141	964 589
Od 10 000 do 19 999 ⁽¹¹⁾	69	971 012
Od 20 000 do 49 999 ⁽¹²⁾	43	1 279 132
Od 50 000 do 99 999 ⁽¹³⁾	14	1 026 108
Nad 100 000 ⁽¹⁴⁾	5	2 202 314
Celkem ⁽¹⁵⁾	6 253	10 538 275

Zdroj: Převzato z Malý lexikon obcí České republiky – 2015, vlastní zpracování

⁽¹⁾ Number of municipalities by population at 1.1. 2015; ⁽²⁾ Category of municipalities; ⁽³⁾ Number of municipalities; ⁽⁴⁾ Number of inhabitants; ⁽⁵⁾ Municipalities with less than 199 inhabitants; ^(6 - 13) Municipalities from ... to ... inhabitants; ⁽¹⁴⁾ Municipalities with more than 100 000 inhabitants; ⁽¹⁵⁾ Total number of municipalities.

Tabulka v příloze č. 1 uvádí vývoj počtu obcí ČR od roku 1990 do roku 2015. V letech 1990 – 1992 došlo k rapidnímu nárůstu počtu obcí. To bylo způsobeno obnovou demokratické formy vlády a opětovným zavedením obecní samosprávy. Tím docházelo k masivní dezintegraci obcí. Jak říká Perlín (1999), vznikaly jednak nové malé obce do 500 obyvatel, zároveň však došlo k oddělení jednotlivých sídel a tím se původní velké obce propadly do menších kategorií. (Perlín, 1999, s. 11) Od roku 1994 už je počet obcí

stabilní a dochází pouze k minimálním nárůstům obcí. V příloze č. 2 je zaznamenán vývoj počtu obcí v letech 2000 – 2015 dle velikostních kategorií. Z důvodu nedostupnosti informací jsou dle těchto kategorií obce členěny až mezi lety 2003 – 2015. K největším změnám docházelo v průběhu let u prvních dvou kategorií (1 – 199 obyvatel, 200 – 499 obyvatel. Počet nejmenších obcí, tedy obcí do 199 obyvatel, se v průběhu let pozvolně snižuje, což znamená, že dochází k růstu počtu obyvatel v nejmenších obcích a ty se tak posouvají do vyšších velikostních kategorií.

Vymezení malých obcí není nikterak legislativně upraveno. Pro potřeby této diplomové práce budou malé obce představovat právě ty, jejichž počet obyvatel dosahuje maximálně 499.

Z výše uvedené tabulky tedy vyplývá, že v ČR se vyskytují především malé obce. Jedná se celkem o 3 454 obcí, v procentuálním vyjádření přibližně o 55 % z celkového počtu obcí České republiky. Přestože je malých obcí v ČR více než polovina, s počtem obyvatel je to přesně naopak. V obcích do 499 obyvatel žije 835 029 celkové populace, což je přibližně 8 %. Z toho vyplývá, že malé obce mají v územní samosprávě specifický charakter – rozlehlé území s nízkou hustotou osídlení. Z hlediska počtu obyvatel a porovnání malých obcí s ostatními obcemi se zdá, že pro zajištění základních potřeb jejich obyvatelstva, nebudou malé obce potřebovat tak velký obnos finančních prostředků jako města větší. Problém je však ve velikosti území, kterým malé obce disponují. Právě tomuto hledisku je v posledních letech věnována větší pozornost a novely zákonů přispívají k odstranění příjmových rozdílů mezi jednotlivými skupinami obcí.

3.1 Venkovské obce

Většina malých obcí ČR nese označení obcí venkovských. Stejně jako „malé obce“, tak ani obce venkovské nejsou nikterak jednotně definovány. Pro přiblížení tohoto pojmu vydal Český statistický úřad několik publikací, kde se snaží vymezit venkovský prostor a porovnat ho s městským prostorem. „*Za venkovský prostor jsou zde brány všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel, a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km².*“ (ČSÚ, 2009, s. 15)

Z takového vymezení vyplývají překvapivé skutečnosti. Venkovské obce totiž zabírají 79 % rozlohy státu a žije zde pouhých 30 % obyvatel celé České republiky.

Podíl městského a venkovského obyvatelstva býval poměrně stabilní, a to až do doby, kdy došlo k přechodu agrární společnosti na společnost industriální. To odstartovalo proces urbanizace a tedy nárůst podílů městského obyvatelstva. Dle poznatků Českého statistického úřadu však dochází od roku 2000 k suburbanizaci a podíl obyvatelstva se tak mění ve prospěch venkova.

Rozvoj venkovského prostoru může být mnohdy obtížný zejména z důvodu kvality dopravní obslužnosti. To snižuje možnosti pro umístění podnikání a služeb. Pělucha a Bednaříková uvádí, že *„je již překonán názor, že městské a venkovské oblasti jsou odlišné oblasti s odlišnými vztahy a potřebami; tyto oblasti jsou navzájem propojené v jeden celek mnoha vazbami v rozličných oblastech a vzájemně se ovlivňují.“* (Pělucha, 2008, s. 22 – 23). Nelze tedy k rozvoji venkova přistupovat odděleně od rozvoje městských částí. Jak říká Hampl a Müller, venkovský prostor, který zabírá převážnou většinu území státu, skrývá bohatý přírodní potenciál a zajištění kvalitní správy a služeb v těchto oblastech je tedy potřebné a oprávněné. (Hampl, 1998, s. 5)

Obce České republiky jsou zastoupeny převážně obcemi malými. Potýkají se však s řadou omezení. Jedná se zejména o nemožnost samostatného ekonomického i administrativního fungování. Malé obce nemívají většinou uvolněného starostu či ostatní pracovníky, což výrazně ovlivňuje správné fungování místní samosprávy.

V posledních letech dochází ke změnám legislativy a rozdíly mezi malými obcemi a obcemi s vyšším počtem obyvatel se díky tomu zmenšují.

3.2 Specifika malých obcí

Problematice malých obcí je nutné věnovat větší pozornost, protože se potýkají s řadou omezení. Jako nejčastější problémy se uvádí zejména malá diverzifikace pracovních míst, vyšší míra dlouhodobé nezaměstnanosti, omezená dostupnost a kvalita služeb, nižší dopravní obslužnost, nedostatek finančních prostředků pro zabezpečení základních funkcí obce, rychlejší stárnutí obyvatelstva, horší podmínky pro výkon státní správy a samosprávy, a další. Všechny tyto zmíněné problémy zabraňují rozvoji malých obcí.

Malé obce přichází o podstatnou sumu peněz z toho důvodu, že existuje nesoulad mezi trvalým bydlištěm obyvatel. Lidé mnohdy mívají své trvalé bydliště hlášeno ve větších městech, i když fakticky bydlí v jiné obci. Jaké to má dopady na tyto malé obce? Obce dostávají státní příspěvky na samosprávu či příspěvky z DPFO podle počtu trvale hlášených osob. V důsledku toho přichází malé obce o tolik potřebné příjmy. I pro

výběr místních poplatků je relevantní místo trvalého bydliště. Mnohé místní poplatky upravené v legislativě však nemají v malých obcích své opodstatnění. Z toho důvodu je v obcích s nízkým počtem obyvatel zaveden jen zlomek těchto poplatků.

Malé obce mohou mít problémy s výkonem státní správy a samosprávy. Stát totiž tyto činnosti dotuje, avšak tyto příspěvky plně nepokrývají výdaje s tím spojené. Cílem takového jednání státu je přinutit obce k realizaci vlastních příjmů, které by tyto zbývající výdaje financovaly. Malé obce mají stejné povinnosti jako obce větší, finanční prostředky jim však poskytnuty nejsou. Obce s vyšším počtem obyvatel navíc mohou dosahovat úspor z rozsahu. To pro malé obce neplatí, protože náklady v přepočtu na obyvatele jsou oproti větším municipalitám mnohem vyšší.

Největším problémem malých obcí je však nedostatek vzdělaných odborníků a neuvolněných členů zastupitelstva, což může vést ke špatným řešením ekonomické stránky obce. Malé municipality tak mohou mít problémy při zajišťování vysoce specializovaných odborných znalostí (např. vydávání odborných rozhodnutí, sociálně-právní ochrana dětí, apod.). Problémy mohou mít i v souvislosti s přestupkovou agendou. Nedostatek odborníků je znatelný i při žádostech o dotace. Malým obcím se nevyplatí mít odborníky pro vyřešení těchto záležitostí, a proto si musí najímat externisty. To je pochopitelně spojeno s vysokými náklady a malé obce ani tak nemají zaručeno, že dotace bude kladně vyřízena.

Dalším problémem, se kterým se malé obce potýkají, je větší počet chalupářů. Ti využívají stejné služby jako obyvatelé obce, rozdělování finančních prostředků však počet chalupářů nebere v úvahu.

4 Metodika

4.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit systém příjmů obcí v České republice z hlediska specifik malých obcí.

Tato práce si rovněž klade za cíl vyvrátit či potvrdit hypotézu, že mezi malými a většími obcemi existují rozdíly ve velikosti jejich příjmů v přepočtu na obyvatele.

4.2 Výběrový soubor

Analýza příjmů je prováděna u všech obcí České republiky. Ty byly rozděleny na dvě skupiny. Malé obce a ostatní obce. Malými obcemi se pro účely diplomové práce rozumí obce do 499 obyvatel, kterých je k datu 1. 1. 2015 v České republice celkem 3 454. Tyto obce jsou porovnávány se skupinou ostatních obcí, která je tvořena všemi obcemi v ČR s výjimkou obcí malých, statutárních měst a hlavního města Prahy. Tato skupina čítá na 2 773 obcí. Pro hlubší analýzu některých druhů příjmů jsou malé obce dále rozděleny do pěti skupin dle počtu obyvatel (0 – 99, 100 – 199, 200 – 299, 300 – 399, 400 – 499).

Pro účely porovnání průměrných příjmů malých a ostatních obcí podle jednotlivých tříd (tabulka č. 3, 4) byly ze souboru malých obcí odstraněny obce s extrémními hodnotami příjmů. Lze jmenovat např. obce Modrava, Boží Dar, Malé Březno, Strážné, Květnice, aj. Takové obce by mohly výsledné údaje zkreslovat.

Analýza jednotlivých seskupení a podseskupení příjmů již extrémní hodnoty zahrnuje z důvodu zjištění jejich variability.

4.3 Analyzovaná data

Data pro učinění závěrů diplomové práce byla získána z webových stránek www.rozpocetobce.cz. Data zde obsažená jsou dostupná v databázi ARIS, ÚFIS a v systému MONITOR. Analýza je provedena dle druhového třídění rozpočtové skladby uvedeném ve vyhlášce č. 323/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě. Vývoj příjmů je zobrazen v období mezi lety 2000 – 2012. Podle zmíněné vyhlášky byly analyzovány následující skupiny příjmů a výdajů:

- Třída 1: Daňové příjmy:
  - o Podseskupení položek 111: Daně z příjmů fyzických osob,

- Podseskupení položek 112: Daně z příjmů právnických osob,
- Podseskupení položek 134: Místní poplatky z vybraných činností a služeb,
- Podseskupení položek 151: Daně z majetku,
- Třída 2: Nedaňové příjmy:
  - Podseskupení položek 211: Příjmy z vlastní činnosti,
  - Podseskupení položek 212: Odvody přebytku organizací s přímým vztahem,
  - Podseskupení položek 213: Příjmy z pronájmu majetku,
  - Podseskupení položek 214: Výnosy z finančního majetku,
- Třída 3: Kapitálové příjmy:
  - Podseskupení položek 311: Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného),
  - Podseskupení položek 312: Ostatní kapitálové příjmy,
  - Seskupení položek 32: Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů,
- Třída 4: Přijaté transfery:
  - Podseskupení položek 411: Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně,
  - Podseskupení položek 412: Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně,
  - Podseskupení položek 415: Neinvestiční přijaté transfery ze zahraničí,
  - Podseskupení položek 421: Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně,
  - Podseskupení položek 422: Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně,
  - Podseskupení položek 423: Investiční přijaté transfery ze zahraničí,
- Třída 5: Běžné výdaje,
- Třída 6: Kapitálové výdaje.

Pro účely zachycení reálných příjmů obcí byla použita data očištěna o inflaci pomocí deflátoru HDP. To je cenový index, který se používá pro eliminaci cenových změn. Vypočítá se dle následujícího vzorce.

$$\text{deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} * 100$$

Jeho vývoj v jednotlivých letech uvádí tabulka č. 2.

Tabulka 2: Vývoj deflátoru HDP (v %) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Deflátor HDP ⁽³⁾	1,7	4,8	2,7	1,1	4,0	0,1	0,7
Rok ⁽⁴⁾	2007	2008	2009	2010	2011	2012	-
Deflátor HDP ⁽⁵⁾	3,5	2,0	2,6	-1,5	0,0	1,5	-

⁽¹⁾ Development of the GDP deflator (%); ^(2, 4) Year; ^(3, 5) GDP deflator.

Zdroj: Český statistický úřad

4.4 Metody výpočtu

Údaje o příjmech jsou zhodnoceny na základě metod popisné statistiky a komparace. Data byla zpracována v softwaru Microsoft Excel 2010 a v nadstavbě XLSTAT 2016. Pro porovnání mezi skupinami obcí byly celkové částky přepočteny na obyvatele. Z těchto údajů jsou pak zkoumány hodnoty minima, maxima, aritmetického průměru a mediánu, jejichž průměrné hodnoty jsou sledovány během let 2000 – 2012.

U některých příjmů obecního rozpočtu je provedena rovněž korelační a regresní analýza.

Rovnici regresní přímky lze zapsat jako $y = ax + b$, kde a je regresním koeficientem a směrnicí přímky. Tento koeficient udává, jak se změní závislá proměnná (y), když se změní hodnota nezávislé proměnné (x). Parametry funkce lineární regrese nalezneme metodou nejmenších čtverců a získáme je z následujících rovnic:

$$a = \frac{\sum(x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sum(x_i - \bar{x})^2}$$

$$b = y - ax$$

Koeficient determinace (r^2) slouží pro hodnocení vhodnosti modelu a určuje, kolik procent celkové variability je vysvětleno regresním modelem. Koeficient nabývá hodnot $<0,1>$. Čím je jeho hodnota vyšší, tím model lépe popisuje data.

Pro měření závislosti se používá korelační koeficient (r). Ten udává míru lineární závislosti mezi závisle a nezávisle proměnnou a je druhou odmocninou koeficientu determinace. V případě úplné korelační závislosti je hodnota korelačního koeficientu

rovna jedné. Nulová hodnota korelačního koeficientu pak ukazuje na nezávislost mezi dvěma proměnnými.

Bude rovněž testována nulová hypotéza (H_0), že mezi příjmy malých a ostatních obcí neexistuje rozdílnost. Pro porovnání průměrů a mediánů těchto dvou souborů bude použit dvouvýběrový t-test a Mann-Whitneyův test z toho důvodu, že nebyla hodnocena normalita dat. Dvouvýběrový t-test je parametrickým testem s předpokladem normálního rozdělení. Mann-Whitneyův test je neparametrická metoda s předpokladem shodného rozdělení, které nemusí být normální. Tyto metody jsou využity ke zjištění statisticky významných rozdílů na hladině $p = 0,05$. Pokud je hodnota menší než 0,05, nulová hypotéza se zamítá. Specifika příjmů malých obcí jsou zjištěna pomocí těchto testů při porovnání jednotlivých skupin příjmů malých a ostatních obcí.

V případě lineární regrese, kdy je hodnocen regresní koeficient a ($y = ax + b$), je nulovou hypotézou (H_0), že směrnice přímky (a) je rovna nule. Tato hypotéza tedy ukazuje na nezávislost proměnných. Pro hodnotu $p < 0,05$ lze danou hypotézu zamítnout.

Hodnocení vývoje příjmů v průběhu sledovaného období u jednotlivých skupin bylo provedeno na základě zjištění trendu v časové řadě příjmů pro jednotlivé roky pomocí metody lineární regrese. Vypočtený regresní koeficient a , který je směrnicí přímky, ukazuje na průměrný posun příjmů mezi sledovanými roky.

5 Vývoj příjmů malých obcí

Tato část diplomové práce se zaměřuje na vývoj příjmů malých obcí, které jsou členěny podle druhového třídění rozpočtové skladby na základě Vyhlášky Ministerstva financí o rozpočtové skladbě č. 323/2002 Sb. Vývoj příjmů je analyzován v letech 2000 – 2012. Během těchto let docházelo ke změnám v legislativě, které měly vliv na výši příjmů hlavně v roce 2008, kdy došlo k výrazné změně v přerozdělování sdílených daní. Tím byly posíleny rozpočty zejména malých obcí. Netypický byl rok 2009, kdy i na územní rozpočty dopadly důsledky hospodářské krize. Aby obce nezaznamenaly velký propad především ve sdílených daních, které byly v důsledku této krize nižší, byly jejich rozpočty posíleny o dotace.

V tabulce č. 3 je uveden vývoj průměrných příjmů malých obcí na jednoho obyvatele tříděných dle rozpočtové skladby mezi lety 2000 – 2012. Pro výpočet byla použita data očištěna o extrémní hodnoty jednotlivých kategorií příjmů některých malých obcí. Takovéto obce dosahovaly oproti ostatním mnohonásobně vyšších příjmů na jednoho obyvatele. Nejčastěji se opakujícím případem je obec Modrava, výjimkou však není ani obec Petruvky, Boží Dar, Slatina, Malé Březno a jiné.

Tabulka 3: Vývoj průměrných příjmů malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Daňové příjmy ⁽³⁾	Nedaňové příjmy ⁽⁴⁾	Kapitálové příjmy ⁽⁵⁾	Přijaté transfery ⁽⁶⁾	Příjmy celkem ⁽⁷⁾
2000	4 799,29	1 850,91	1 137,39	3 538,63	11 326,22
2001	5 086,89	1 832,84	954,17	3 293,19	11 167,09
2002	5 733,70	1 931,49	1 076,76	3 698,07	12 440,02
2003	6 225,23	1 862,02	1 325,36	4 247,39	13 660,00
2004	6 505,28	1 780,36	1 100,39	4 182,39	13 568,42
2005	7 429,49	1 904,78	1 287,49	3 009,00	13 630,76
2006	7 339,26	2 038,16	1 523,31	3 760,15	14 660,88
2007	7 635,20	2 205,62	1 488,79	3 454,23	14 783,84
2008	10 166,39	2 183,38	1 793,06	3 960,92	18 103,75
2009	9 185,01	2 103,40	1 240,20	5 281,68	17 810,29
2010	10 114,43	2 626,35	1 137,00	7 071,32	20 949,10
2011	9 827,48	2 628,17	1 013,62	5 500,71	18 969,98
2012	9 989,36	2 491,89	1 004,94	4 654,06	18 140,25

Poznámka: Obce ČR do 499 obyvatel, data očištěna o extrémní hodnoty některých malých obcí.

⁽¹⁾ Development of average income of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Tax revenues;

⁽⁴⁾ Non-tax revenues; ⁽⁵⁾ Capital revenues; ⁽⁶⁾ Accepted transfers; ⁽⁷⁾ Total revenue.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4 pak zobrazuje vývoj těchto příjmů v ostatních obcích České republiky. Skupina ostatních obcí zahrnuje všechny obce ČR kromě obcí malých, vymezených jako obce do 499 obyvatel, statutárních měst a hlavního města Prahy.

Tabulka 4: Vývoj průměrných příjmů ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Daňové příjmy ⁽³⁾	Nedaňové příjmy ⁽⁴⁾	Kapitálové příjmy ⁽⁵⁾	Přijaté transfery ⁽⁶⁾	Příjmy celkem ⁽⁷⁾
2000	4 933,88	2 143,26	1 236,09	9 413,13	17 726,36
2001	5 231,97	2 116,80	963,20	10 327,79	18 639,76
2002	6 110,83	2 244,11	1 018,55	10 561,40	19 934,89
2003	6 709,03	2 027,41	1 228,29	14 485,21	24 449,94
2004	7 056,89	1 936,16	1 071,28	13 333,95	23 398,28
2005	8 079,85	1 990,47	1 207,87	8 644,84	19 923,03
2006	8 012,34	2 074,85	1 800,95	10 231,45	22 119,59
2007	8 002,62	2 138,88	1 248,59	6 948,00	18 338,09
2008	9 622,02	2 306,68	1 543,63	8 962,91	22 435,24
2009	8 564,01	2 233,47	1 247,50	10 560,49	22 605,47
2010	9 385,20	2 519,96	1 224,85	11 071,54	24 201,55
2011	9 116,99	2 549,08	964,75	9 672,41	22 303,23
2012	9 203,46	2 474,51	723,81	8 037,52	20 439,30

Poznámka: Obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy.

⁽¹⁾ Development of average income of municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Tax revenues;

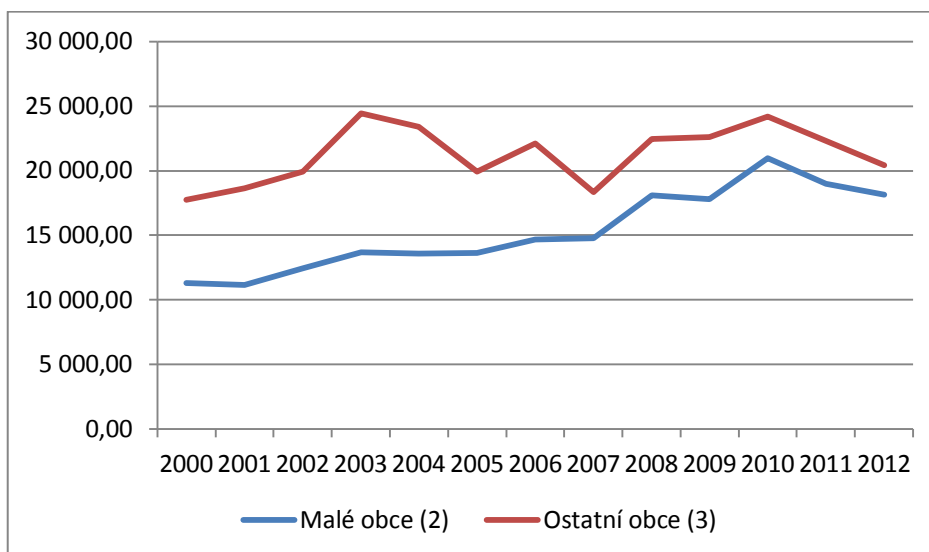
⁽⁴⁾ Non-tax revenues; ⁽⁵⁾ Capital revenues; ⁽⁶⁾ Accepted transfers; ⁽⁷⁾ Total revenue.

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro porovnání průměrných příjmů malých a ostatních obcí byl použit dvouvýběrový t-test ($p < 0,001$) a Mann-Whitneyův test ($p = 0,000$). Oběma testy byl tedy nalezen statisticky významný rozdíl a je tedy možné zamítnout hypotézu H_0 , že mezi malými a ostatními obcemi neexistuje rozdíl v jejich příjmech.

U malých obcí byl metodou lineární regrese odhalen statisticky významný trend s hodnotou $p < 0,001$ a velikostí trendu 750,60 Kč/obyv./rok. Kladná hodnota trendu ukazuje na pozitivní vývoj příjmů v daném období. U ostatních obcí nebyl zaznamenán statisticky významný růst, ale hodnota se blíží hranici významnosti ($p = 0,169$; koeficient $a = 234,16$). Z toho lze rovněž usuzovat na rostoucí příjmy během období. Z grafu č. 1 je patrné, že se celkové příjmy malých obcí přibližují ostatním obcím. To vyplývá i z hodnocení trendu, kdy u menších obcí je růst příjmů ztelnější.

Graf 1: Vývoj průměrných příjmů obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy.

⁽¹⁾ Development of average income of municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Small municipalities; ⁽³⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě výše uvedených tabulek a grafu lze konstatovat, že malé obce jsou v oblasti příjmů oproti větším obcím znevýhodněny. Jak je vidět na grafu č. 1, příjmy malých obcí se příjmům ostatních obcí začaly přibližovat počínaje rokem 2008. V tomto roce totiž vstoupila v platnost novela zákona o RUD. Znění zákona platné od roku 2001 do roku 2007 se potýkalo s jistými nedostatky, které měly za následek znevýhodnění malých obcí. Daňové příjmy byly totiž rozdělovány podle určeného koeficientu velikostní kategorie obce a počtu obyvatel. Koeficienty velikostních kategorií mezi obcemi s nízkým počtem obyvatel se významně lišily oproti obcím s více občany a z toho důvodu docházelo k diskriminaci malých obcí. Existovaly totiž zlomové hranice počtu obyvatel, které zajistily obci vyšší finanční zdroje. Proto docházelo k tzv. „nakupování občanů.“ Na tyto nedostatky reagovala novela zákona tak, že zavedla 3 kategorie, podle kterých byly daňové příjmy rozdělovány. Jednalo se o kategorii prostého počtu obyvatel s 3% váhou, koeficientu postupných přechodů s váhou 94 % a kritérium výměry katastrálního území obce s váhou 3 %. Pro malé obce bylo zavedení posledního kritéria rozhodující, protože některé obce s nízkým počtem obyvatel mají větší katastrální území oproti některým obcím s větší hustotou osídlení. Tím došlo k mnohonásobnému zvýšení daňových příjmů malých obcí a naopak zanedbatelnému

navýšení těchto příjmů u obcí nad 1 500 obyvatel. Kromě těchto změn přinesla novela i změnu v procentním podílu daňových příjmů. Namísto 20,59 % příslušelo nyní obcím 21,4 % z výnosu sdílených daní. Právě tyto legislativní změny výrazně posílily příjmovou stránku rozpočtu malých obcí a odstranily přílišné rozdíly mezi malými a většími obcemi.

Pro analýzu následujících příjmů byly ve skupině „malé obce“ ponechány obce s extrémními hodnotami. Takovéto obce ovlivní průměrnou hodnotu jednotlivých příjmů, ale na druhou stranu částky jejich výnosů mohou být mnohdy zajímavým údajem.

5.1 Daňové příjmy

Obecní rozpočet je z více než jedné poloviny tvořen právě daňovými příjmy. Tyto příjmy sice může obec využít k jakémukoli účelu, jejich výši však lze ovlivnit jen velmi omezeně. Obec má v podstatě dvě možnosti, jak může tento typ příjmů zvýšit. Jednou z možností je zavedení místních poplatků maximálně ve výši stanovené zákonem. Druhá možnost, jak ovlivnit daňové příjmy obcí se týká daně z nemovitých věcí. Obec totiž může na svém území obecně závaznou vyhláškou zavést místní koeficienty pro jednotlivé druhy pozemků, staveb a jednotek, popř. jejich souhrny, kromě orné půdy a trvalých travních porostů. Stejně tak může zvýšit koeficienty podle velikosti obce, kterými se násobí sazba daně.

Malé obce zpravidla nedisponují majetkem, ze kterého by jí plynuly příjmy způsobené jeho prodejem či pronájmem. Jinými slovy takovéto vlastní příjmy nejsou dostačující pro soběstačnost obce. I když daňové příjmy ponechávají obcím jen velmi omezené možnosti k ovlivnění jejich příjmů, jedná se o stabilní a významný příjem do obecního rozpočtu.

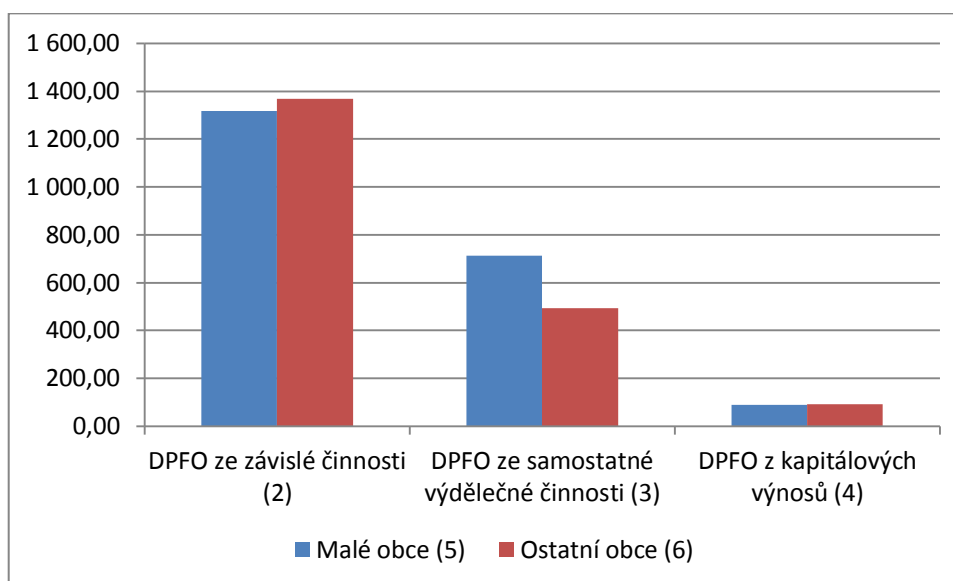
5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob patří mezi daně sdílené a daňový příjem každé obci je stanoven procentním podílem. Dle vyhlášky o rozpočtové skladby č. 323/2002 Sb. se daň z příjmů fyzických osob dělí do tří skupin:

- DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- DPFO ze samostatné výdělečné činnosti,
- DPFO z kapitálových výnosů.

Graf č. 2 znázorňuje průměrné hodnoty jednotlivých skupin příjmů z DPFO na obyvatele. Ostatní obce dosahují většího příjmu u DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků. Důvodem je to, že větší obce mají lepší možnosti pro zaměstnávání lidí, než je tomu u malých obcí. Naproti tomu DPFO ze samostatné výdělečné činnosti dosahuje vyšších průměrných hodnot u malých obcí. Tento daňový příjem směřuje do rozpočtu té obce, ve které má podnikatel trvalé bydliště, nikoli do obce, ve které podniká. Průměrná hodnota je tak zkreslena extrémními hodnotami tohoto příjmu v některých obcích. Průměrné kapitálové výnosy jsou v obou skupinách obcí srovnatelné.

Graf 2: Průměrná výše daně z příjmů fyzických osob (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy; průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of personal income tax (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Personal income tax from employment; ⁽³⁾ Personal income tax from self-employment; ⁽⁴⁾ Personal income tax from capital gains; ⁽⁵⁾ Small municipalities; ⁽⁶⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 5 je uvedena variabilita jednotlivých kategorií DPFO. Jak je vidět zejména u malých obcí, mezi minimální a maximální hodnotou je velký rozdíl. Nejvyšší variabilita je zejména u DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. Při pohledu na hodnotu aritmetického průměru se zdá, že malé obce dosahují průměrně vyšších příjmů u DPFO ze samostatné výdělečné činnosti a kapitálových výnosů. Z průměrných hodnot mediánů však můžeme usuzovat na nižší daňový příjem menších obcí. Záporné hodnoty výnosu z DPFO lze vysvětlit rostoucím objemem přeplatků. Vysokých hodnot DPFO ze

samostatné výdělečné činnosti dosahuje zejména obec Modrava v okrese Klatovy. I když v roce 2009 měla tato obec 55 obyvatel, výnos této daně na obyvatele činil 5 802 183,77 Kč. Na území obce Modrava má trvalé bydliště známý podnikatel. Z tohoto důvodu se zde v roce 2007 oproti roku 2006 zvýšil výnos daně až o 1 791,45 %.

Tabulka 5: Variabilita daně z příjmů fyzických osob (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	DPFO ze závislé činnosti ⁽⁴⁾	DPFO ze samostatné výdělečné činnosti ⁽⁵⁾	DPFO z kapitálových výnosů ⁽⁶⁾
Malé obce ⁽⁷⁾	minimum ⁽⁸⁾	-87,29	-1 943,90	-5,44
	maximum ⁽⁹⁾	11 482,62	869 755,63	2 019,22
	medián ⁽¹⁰⁾	1 302,51	228,69	95,78
	průměr ⁽¹¹⁾	1 316,14	713,43	90,61
Ostatní obce ⁽¹²⁾	minimum ⁽¹³⁾	203,07	-547,35	0,00
	maximum ⁽¹⁴⁾	4 820,93	12 256,00	1 080,83
	medián ⁽¹⁵⁾	1 331,66	354,11	97,02
	průměr ⁽¹⁶⁾	1 367,87	494,46	93,18

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of personal income tax (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Personal income tax from employment; ⁽⁵⁾ Personal income tax from self-employment; ⁽⁶⁾ Personal income tax from capital gains; ⁽⁷⁾ Small municipalities; ⁽⁸⁾ Minimum; ⁽⁹⁾ Maximum; ⁽¹⁰⁾ Median; ⁽¹¹⁾ Arithmetic mean; ⁽¹²⁾ Other municipalities; ⁽¹³⁾ Minimum; ⁽¹⁴⁾ Maximum; ⁽¹⁵⁾ Median; ⁽¹⁶⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle tabulky č. 6 nebyly při porovnání průměrných příjmů z DPFO zjištěny statisticky významné rozdíly. Nejvíce odlišných výsledků při použití dvouvýběrového t-testu ($p = 0,190$) a Mann-Whitneyova testu ($p = 0,505$) bylo dosaženo u DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. Na základě výsledků v tabulce lze potvrdit hypotézu, že mezi příjmy z DPFO neexistují statisticky významné rozdíly. Při porovnání hodnot mediánů byl prokázán statisticky významný rozdíl pouze u DPFO ze samostatné výdělečné činnosti (nulová hypotéza se tedy zamítá).

Tabulka 6: Statistické testy daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾

DPFO ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
DPFO ze ZVČ ⁽¹¹⁾	0,581	0,608	0,762	1,000
DPFO ze SVČ ⁽¹²⁾	0,190	0,505	0,023	0,040
DPFO z KV ⁽¹³⁾	0,887	0,663	0,943	0,817

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Statistical tests of personal income tax; ⁽²⁾ Personal income tax; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ^(7 - 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Personal income tax from employment; ⁽¹²⁾ Personal income tax from self-employment; ⁽¹³⁾ Personal income tax from capital gains.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle metody lineární regrese byl hodnocen trend průměrných příjmů z DPFO. Výsledné hodnoty jsou zobrazeny v tabulce č. 7. Statisticky významný trend s kladnou hodnotou koeficientu a byl zjištěn u DPFO ze závislé činnosti a DPFO z kapitálových výnosů pro obě kategorie obcí. Hodnoty ukazují na rostoucí trend během období. Klesající trend byl zaznamenán u DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. V průběhu období tedy docházelo ke klesajícím tendencím těchto příjmů. U malých obcí nebyla statistická významnost potvrzena.

Tabulka 7: Trend průměrných hodnot daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾

DPFO ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
DPFO ze ZVČ ⁽⁹⁾	54,19	0,001	45,32	< 0,001
DPFO ze SVČ ⁽¹⁰⁾	-11,93	0,781	-44,70	0,001
DPFO z KV ⁽¹¹⁾	12,04	< 0,001	10,09	< 0,001

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of personal income tax; ⁽²⁾ Personal income tax; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ^(6, 8) p-value; ⁽⁹⁾ Personal income tax from employment; ⁽¹⁰⁾ Personal income tax from self-employment; ⁽¹¹⁾ Personal income tax from capital gains.

Zdroj: Vlastní zpracování

Při porovnání hodnot mediánů časové řady (tabulka č. 8) byl u všech skupin DPFO zjištěn statisticky významný posun příjmů. Rostoucí tendence byly zaznamenány u DPFO ze závislé činnosti a DPFO z kapitálových výnosů, což odpovídá i porovnání

aritmetických průměrů. Porovnání mediánů má vyšší vypovídací schopnost, protože aritmetické průměry mohou být zkresleny extrémními hodnotami výnosu u některých obcí. To se potvrdilo u DPFO ze SVČ, kde byl i v případě malých obcí nalezen statisticky významný trend. Je vidět, že větší pokles tohoto výnosu zaznamenaly v průběhu období obce s vyšším počtem obyvatel.

Tabulka 8: Trend hodnot mediánů daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾

DPFO ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
DPFO ze ZVČ ⁽⁹⁾	66,27	< 0,001	49,93	< 0,001
DPFO ze SVČ ⁽¹⁰⁾	-17,83	0,005	-33,35	< 0,001
DPFO z KV ⁽¹¹⁾	10,92	< 0,001	9,56	< 0,001

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of median value of personal income tax; ⁽²⁾ Personal income tax; ⁽³⁾ Small municipalities;

⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ^(6, 8) p-value; ⁽⁹⁾ Personal income tax from employment;

⁽¹⁰⁾ Personal income tax from self-employment; ⁽¹¹⁾ Personal income tax from capital gains.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z důvodu legislativních změn a důsledků hospodářské krize docházelo v období 2000 – 2012 ke změnám v obecních příjmech, zejména těch daňových. Díky novele zákona o RUD z roku 2007, která posílila rozpočty zejména malých obcí, došlo v roce 2008 k přibližování příjmů obcí s nižším počtem obyvatel příjmům obcí větších. Příčinou propadu příjmů v roce 2009 jsou důsledky hospodářské krize, které pochopitelně dopadly i na obecní rozpočty. V dalším období dochází opět k pozvolným nárůstům těchto příjmů, kromě DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. Na to měla vliv stále doznívající globální recese z roku 2009 a nižší hospodářský růst. Tabulka č. 9 znázorňuje tyto změny u daně z příjmů fyzických osob.

Tabulka 9: Průměrné hodnoty mediánu DPFO v jednotlivých obdobích ⁽¹⁾

Období ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾			Ostatní obce ⁽⁴⁾		
	DPFO ze ZVČ ⁽⁵⁾	DPFO ze SVČ ⁽⁶⁾	DPFO z KV ⁽⁷⁾	DPFO ze ZVČ ⁽⁸⁾	DPFO ze SVČ ⁽⁹⁾	DPFO z KV ⁽¹⁰⁾
2000 – 2007	1 135,73	282,75	65,91	1 225,43	447,16	72,27
2008	1 598,07	285,27	133,51	1 526,48	384,81	128,08
2009	1 486,73	133,84	129,86	1 413,98	177,64	123,56
2010 – 2012	1 587,34	97,30	151,50	1 522,57	154,55	143,81

⁽¹⁾ The average median value of personal income tax in each period; ⁽²⁾ Period; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 8) Personal income tax from employment; ^(6, 9) Personal income tax from self-employment; ^(7, 10) Personal income tax from capital gains.

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí:

Stejně jako všechny sdílené daně prošla i daň z příjmů fyzických osob mnohými legislativními změnami. Ty měly za následek zvyšování procentních podílů, které přísluší obcím, byla však zavedena i jistá složka motivace obcí pro podporu podnikání. Malé obce ale většinou tento prvek motivace nemohou využít z toho důvodu, že většina podniků je soustředěna ve větších městech. Někteří podnikatelé však mají místo trvalého bydliště právě v těchto malých obcích, což pak přináší do obecního rozpočtu nemalé finanční částky.

Specifickým příjmem je DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. Malé obce vykazují vyšší průměrné hodnoty, zatímco podle hodnot mediánu přichází do rozpočtu obce menší částka peněz. Hodnoty aritmetického průměru mohou být zkresleny vysokou variabilitou tohoto příjmu. Při porovnání statistickými testy není u průměru mezi obcemi zjištěn statistický rozdíl, zatímco při porovnání mediánu je možné konstatovat, že je příjem obcí odlišný. U ostatních příjmů z DPFO nejsou zjištěny rozdíly mezi obcemi.

Z hodnocení průměrných příjmů z DPFO z časového hlediska mají obce podobný vývoj a dosahují stejných hodnot. Odlišný vývoj za sledované období je pozorován u DPFO ze SVČ, kdy u malých obcí nebyl zjištěn statisticky významný klesající trend. U ostatních obcí byl klesající trend statisticky prokázán. Průměrné hodnoty jsou však zkreslené, a proto nemají takovou vypovídací schopnost jako medián. U mediánu byl klesající trend DPFO ze SVČ statisticky potvrzen i u malých obcí.

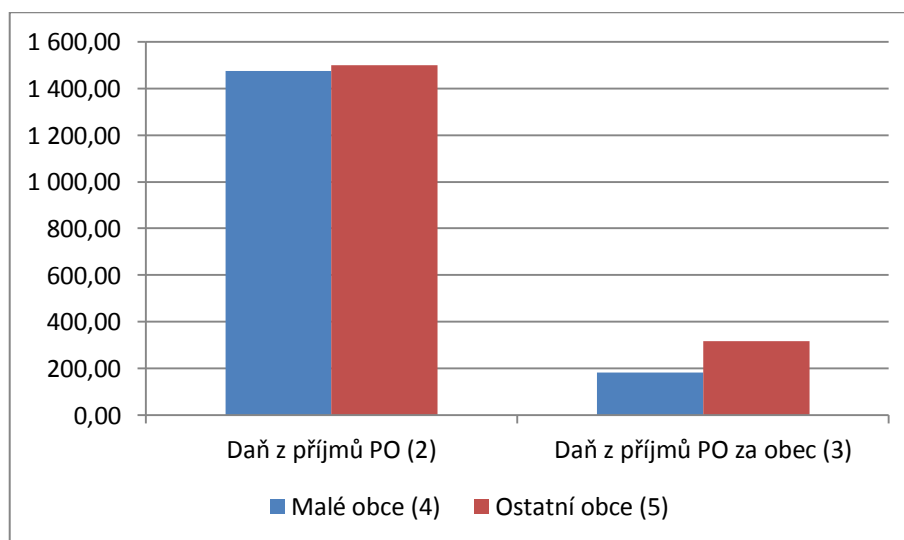
5.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je daní sdílenou a zahrnuje daň ze zisku a kapitálových výnosů. Je celostátně vybírána dle sídla firmy a následně přerozdělována obcím podle stanovených procentních podílů.

Daň z příjmů právnických osob za obec je daní svěřenou, protože celá směřuje do rozpočtu obce. Obec je tedy příjemcem své vlastní daně. Znamená to, že je povinna vyplnit a v termínu podat daňové přiznání, není však povinna vypočtenou daň finančnímu úřadu uhradit. Předmětem této daně je hlavní a hospodářská činnost obce. Hlavní činností obce je plnění jejích základních funkcí, tzn. péče o potřeby svých občanů, o všestranný rozvoj svého území a péče o majetek obce. Činnosti prováděné nad rámec činnosti hlavní jsou považovány za činnost hospodářskou, bez ohledu na to, zda jsou z ní dosahovány zisky, či nikoli. (Nejezchleba, 2007) Do hospodářské činnosti se vždy zahrnují příjmy z reklam a příjmy z nájmu.

Graf č. 3 zobrazuje průměrné hodnoty DPPO a DPPO za obec v korunách na obyvatele. Jak je vidět, průměrné výnosy těchto příjmů malých a ostatních obcí nejsou příliš odlišné.

Graf 3: Průměrná výše daně z příjmů právnických osob a právnických osob za obec (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of corporate income tax and community income tax (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Corporate income tax; ⁽³⁾ Community income tax; ⁽⁴⁾ Small municipalities; ⁽⁵⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 10 jsou uvedeny ukazatele variability daně z příjmů právnických osob a právnických osob za obec. Průměrné hodnoty DPPO obou skupin obcí jsou velmi podobné.

Vyššího výnosu daně z příjmů právnických osob za obec dosahují v průměru větší obce. Hodnoty mediánu malých obcí byly v každém roce rovny nule. To znamená, že jen malá část obcí s nižším počtem obyvatel se věnuje podnikatelské činnosti. Vyšší variability těchto daňových příjmů dosahují opět malé obce. Hodnota maxima DPPO za obec je výrazně vyšší u malých obcí oproti ostatním obcím. Důvodem může být např. vyšší prodej pozemků a dalšího obecního majetku malých obcí.

V obou kategoriích obcí se u DPPO za obec vyskytují záporné hodnoty minima. Tato daň se skládá ze dvou částí, a sice z hlavní činnosti a z hospodářské činnosti. Daň z hlavní činnosti, která se neodvádí státu, je činností, pro kterou byla obec zřízena, čili hospodaření se státními prostředky. Tato daň bude vždy nabývat kladných hodnot. Z hospodářské činnosti bude daň státu odvedena. Pokud má obec lesy, vodovod, kanalizaci, aj., je pro ni výhodnější založit za účelem spravování těchto činností s. r. o. Pokud ji však nezaloží, jedná se o činnost hospodářskou a na obec se nahlíží jako na podnikatele. Pokud tedy bude hospodářská činnost mínusová, může DPPO za obec dosahovat záporných hodnot.

Tabulka 10: Variabilita daně z příjmů právnických osob a právnických osob za obec (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Daň z příjmů právnických osob ⁽⁴⁾	Daň z příjmů právnických osob za obec ⁽⁵⁾
Malé obce ⁽⁶⁾	minimum ⁽⁷⁾	0,35	-263,19
	maximum ⁽⁸⁾	9 061,97	36 810,37
	medián ⁽⁹⁾	1 482,98	0,00
	průměr ⁽¹⁰⁾	1 473,93	182,08
Ostatní obce ⁽¹¹⁾	minimum ⁽¹²⁾	217,92	-259,12
	maximum ⁽¹³⁾	4 092,78	13 694,18
	medián ⁽¹⁴⁾	1 488,32	115,76
	průměr ⁽¹⁵⁾	1 499,71	318,28

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of corporate income tax and community income tax (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities;

⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Corporate income tax; ⁽⁵⁾ Community income tax; ⁽⁶⁾ Small municipalities; ⁽⁷⁾ Minimum;

⁽⁸⁾ Maximum; ⁽⁹⁾ Median; ⁽¹⁰⁾ Arithmetic mean; ⁽¹¹⁾ Other municipalities; ⁽¹²⁾ Minimum; ⁽¹³⁾ Maximum; ⁽¹⁴⁾ Median; ⁽¹⁵⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 11 zobrazuje statisticky významné rozdíly daně z příjmů právnických osob. Pro jejich zachycení byl použitý jak parametrický, tak neparametrický test.

Tabulka 11: Statistické testy daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾

DPPO ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
DPPO ⁽¹¹⁾	0,858	0,918	0,967	1,000
DPPO za obec ⁽¹²⁾	< 0,001	0,000	< 0,001	< 0,001

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Statistical tests of corporate income tax; ⁽²⁾ Corporate income tax; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ⁽⁷⁻¹⁰⁾ p-value; ⁽¹¹⁾ Corporate income tax; ⁽¹²⁾ Community income tax.

Zdroj: Vlastní zpracování

Statisticky významné rozdíly byly zjištěny u DPPO za obec. V případě příjmů z DPPO lze konstatovat, že mezi malými a velkými obcemi neexistují rozdíly. U příjmů z DPPO za obec byl prokázán statisticky významný rozdíl, a proto zamítáme nulovou hypotézu.

Metodou lineární regrese pro odhalení trendu byl u průměrných hodnot DPPO zjištěn pozitivní statisticky významný trend. Tyto příjmy tedy mají sklon k růstu. DPPO za obec vykazuje statisticky nevýznamné hodnoty a na základě nízké hodnoty směrnice přímký je možné konstatovat, že příjmy zůstávají v průměru za sledované období spíše konstantní. Hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 12.

Tabulka 12: Trend průměrných hodnot daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾

DPPO ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
DPPO ⁽⁹⁾	78,05	0,004	50,04	0,022
DPPO za obec ⁽¹⁰⁾	-2,93	0,661	-6,31	0,410

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of corporate income tax; ⁽²⁾ Corporate income tax; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5,7) Coefficient a ; ^(6,8) p-value; ⁽⁹⁾ Corporate income tax; ⁽¹⁰⁾ Community income tax.

Zdroj: Vlastní zpracování

I při porovnání hodnot mediánů z časového hlediska (tabulka č. 13) byl nalezen pozitivní statisticky významný trend u DPPO. I zde je vyšší přírůstek za období zaznamenáván malými obcemi. U svěřené daně je rovněž výsledkem statisticky nevýznamný klesající trend u ostatních obcí. U malých obcí byly hodnoty mediánu nulové.

Tabulka 13: Trend hodnot mediánů daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾

DPPO ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
DPPO ⁽⁹⁾	63,80	0,006	48,56	0,027
DPPO za obec ⁽¹⁰⁾	*	*	-2,10	0,686

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Trend of median value of corporate income tax; ⁽²⁾ Corporate income tax; ⁽³⁾ Small municipalities;

⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p-value; ⁽⁹⁾ Corporate income tax; ⁽¹⁰⁾ Community income tax.

Zdroj: Vlastní zpracování

Legislativní úpravy a hospodářská krize se dotkla i daně z příjmů právnických osob. Výrazný nárůst DPPO je zaznamenán hlavně v roce 2008, kdy došlo ke zvýšení těchto příjmů až o 100 %. Propad v roce 2009 je spojen s poklesem podnikatelských aktivit v důsledku světové recese. V dalším období je opět zaznamenáváno pozvolné zvyšování příjmů. Hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 14.

Tabulka 14: Průměrné hodnoty mediánu DPPO v jednotlivých obdobích ⁽¹⁾

Období ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	DPPO ⁽⁵⁾	DPPO za obec ⁽⁶⁾	DPPO ⁽⁷⁾	DPPO za obec ⁽⁸⁾
2000 – 2007	1 300,06	0,00	1 372,30	114,38
2008	2 328,58	0,00	2 217,75	141,19
2009	1 620,96	0,00	1 519,70	23,84
2010 – 2012	1 642,90	0,00	1 544,10	141,62

⁽¹⁾ The average median value of corporate income tax in each period; ⁽²⁾ Period; ⁽³⁾ Small municipalities;

⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Corporate income tax; ^(6, 8) Community income tax.

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí:

Daň z příjmů právnických osob zahrnuje daň sdílenou i daň svěřenou. DPPO, tedy sdílená část, je na rozdíl od DPPO za obec (svěřená daň) pro rozpočet obce poměrně významným příjmem v přepočtu na obyvatele.

Obě kategorie obcí dosahují u sdílené části daně téměř shodných příjmů, a to jak při porovnání hodnot aritmetického průměru, tak hodnot mediánu. To potvrdily i provedené statistické testy. Na základě trendu je vyšší přírůstek zaznamenáván u malých obcí.

Průměrné hodnoty a hodnoty mediánu DPPO za obec se poměrně výrazně odchyľují. I na základě dvouvýběrového t-testu a Mann-Whitneyova testu byla potvrzena odlišnost.

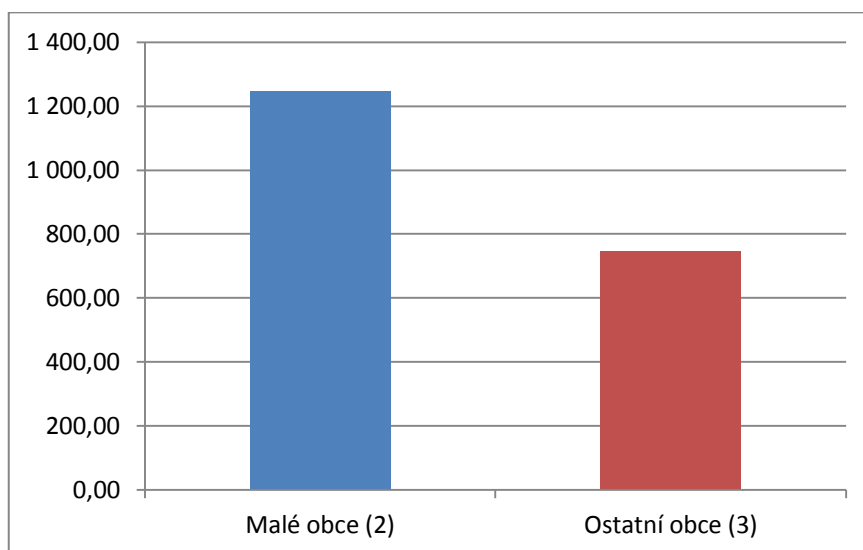
Stejný rostoucí statisticky významný trend byl nalezen u DPPO jak při porovnání hodnot aritmetického průměru, tak při porovnání hodnot mediánu. V obou případech vyšší přírůstek za období zaznamenaly menší obce. U DPPO za obec nebyl pokles statisticky prokázán.

5.1.3 Daň z nemovitých věcí

Pro potřeby analýzy příjmů obcí byla dále vybrána daň z nemovitých věcí upravená zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. Daň z nemovitých věcí je řazena mezi daně svěřené, tzn., že celý její výnos plyne do rozpočtu obce, na jejímž katastrálním území se daná nemovitost nachází. Obce mají jistou pravomoc, jak ovlivnit výnos z této daně. Zákon stanovuje koeficient dle počtu obyvatel žijících v obci, kterým se násobí stanovená sazba daně. Obec má možnost obecně závaznou vyhláškou tento koeficient zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie. Dále může na celém území obce zavést místní koeficient, kterým se násobí vypočtená daň poplatníka. Tím může ovlivnit příjem z této daně.

V grafu č. 4 jsou uvedeny průměrné hodnoty daně z nemovitých věcí malých a ostatních obcí za období 2003 – 2012.

Graf 4: Průměrná výše daně z nemovitých věcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of land value tax (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Small municipalities; ⁽³⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 15 zobrazuje vývoj výnosu daně z nemovitých věcí v letech 2003 – 2012. Během tohoto období docházelo k mírným nárůstům a poklesům těchto hodnot.

Větší nárůst byl zaznamenán v roce 2009. Důvodem byla novela zákona z roku 2008, která přinesla možnost osvobození od daně určitých nemovitostí a rovněž možnost obcí zavést místní koeficienty, kterými se násobí daňová povinnost poplatníka pro jednotlivé druhy nemovitostí. Těchto změn však obce mohly využít až v roce 2009, protože o takovýchto změnách musí obec vydat obecně závaznou vyhlášku, a to do 1. srpna předešlého období. Díky této úpravě došlo k posílení kompetencí obcí a k lepšímu řízení výnosu daně z nemovitých věcí.

K ještě výraznějšímu nárůstu vybrané daně došlo v roce 2010. To způsobila další změna zákona, která s účinností od 1. ledna 2010 zdvojnásobila sazby daně z nemovitostí, s výjimkou sazby daně u staveb sloužících pro tzv. ostatní podnikatelskou činnost. Druhým důvodem takového navýšení výnosu daně z nemovitých věcí bylo ukončení osvobození platby této daně pro novostavby ve vlastnictví fyzických osob, které bylo poskytováno na dobu 15 let.

Tabulka 15: Vývoj daně z nemovitých věcí v letech 2003 – 2012 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Obce ⁽³⁾	
	Malé obce ⁽⁴⁾	Ostatní obce ⁽⁵⁾
2003	1 066,33	610,51
2004	1 043,40	603,76
2005	1 104,33	626,31
2006	1 060,65	610,72
2007	1 023,92	590,42
2008	1 078,12	604,39
2009	1 249,43	732,65
2010	1 626,61	1 019,26
2011	1 591,46	1 005,86
2012	1 623,18	1 057,63

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of land value tax in years 2003 – 2012 (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Municipalities; ⁽⁴⁾ Small municipalities; ⁽⁵⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 16 jsou uvedeny ukazatele variability daně z nemovitých věcí. U kategorie malé obce je zajímavá hodnota minima, která je rovna nule. Vyskytuje se u obce Strýčice v okrese České Budějovice. Počet obyvatel této obce se pohybuje kolem 60. Zajímavostí je, že tato obec nemá vlastní katastrální území. Je jedinou obcí, u které není doposud dořešen požadavek zákona o obcích, podle kterého má být obec tvořena jedním nebo více katastrálními územími. Obec Strýčice tak spadá do katastrálního území Radošovice u Českých Budějovic. Naopak maxima dosahovala v letech 2004 –2011 obec Volevčice v okrese Most. V roce 2011 byl výnos daně z nemovitých věcí v této obci 54 167,72 Kč na jednoho obyvatele. K 1. lednu 2016 čítá tato obec 103 obyvatel. V katastru obce Volevčice se nachází uhelná elektrárna Počerady. Tato obec stanovila pro stavby používané pro podnikání v průmyslu, stavebnictví, dopravě, energetice a ostatní zemědělské výrobě koeficient ve výši 1,5.³ To vysvětluje vysokou hodnotu výnosu daně.

---

³ Obecně závazná vyhláška č. 1/2014, o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitých věcí. Dostupné z: http://www.volevce.cz/e_download.php?file=data/editor/138cs_1.pdf&original=OZV++01+2014.pdf

V kategorii ostatních obcí dosahuje nejvyšší hodnoty této daně v roce 2010 obec Temelín, a sice 50 602,94 Kč na jednoho obyvatele. Zde se nachází jaderná elektrárna Temelín. Tato obec stanovila místní koeficient v maximální výši, tedy koeficient 5. Sazba pozemků používaných pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku, aj. se podle obecně závazné vyhlášky⁴ násobí koeficientem 1,4. To vysvětluje vyšší příjem daně z nemovitých věcí obce Temelín.

Tabulka 16: Variabilita daně z nemovitých věcí (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Daň z nemovitých věcí ⁽⁴⁾
Malé obce ⁽⁵⁾	minimum ⁽⁶⁾	0,00
	maximum ⁽⁷⁾	30 594,21
	medián ⁽⁸⁾	1 035,87
	průměr ⁽⁹⁾	1 246,74
Ostatní obce ⁽¹⁰⁾	minimum ⁽¹¹⁾	23,72
	maximum ⁽¹²⁾	18 134,10
	medián ⁽¹³⁾	614,08
	průměr ⁽¹⁴⁾	746,15

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

(1) Variability of land value tax (CZK/inhabitant); (2) Municipalities; (3) Index; (4) Land value tax; (5) Small municipalities; (6) Minimum; (7) Maximum; (8) Median; (9) Arithmetic mean; (10) Other municipalities; (11) Minimum; (12) Maximum; (13) Median; (14) Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

U daně z nemovitých věcí lze očekávat, že výnos bude záviset na výměře katastrálního území, ne na počtu obyvatel. To znamená, že při přepočtu na jednoho obyvatele by měl být vyšší výnos u malých obcí. Závislost se dá tedy předpokládat negativní – s růstem počtu obyvatel klesá výnos této daně. V tabulce č. 17 jsou uvedeny ukazatele korelace daně z nemovitých věcí. Hodnoty korelačních koeficientů ukazují na vysoký stupeň korelační závislosti. Nepřímá lineární závislost se vyskytuje jen u ostatních obcí u proměnné počet obyvatel. Díky tomu lze říci, že s růstem počtu obyvatel se výnos daně z nemovitých věcí snižuje. Statistickou významnost rovnice regresní přímky uvádí tabulka č. 17.

⁴ Obecně závazná vyhláška č. 1/2009, o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitosti u pozemků a místního koeficientu pro výpočet daně z nemovitosti. Dostupné z: <http://www.obcetemelin.cz/urad-obce/uredni-deska/stanoveni-koeficientu-dane-z-nemovitosti-2010-2.html?ftresult=dan+z+nemovitost%C3%AD>

Tabulka 17: Ukazatele korelace daně z nemovitých věcí ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Nezávislá proměnná ⁽³⁾	Korelační koeficient ⁽⁴⁾	Koeficient determinace ⁽⁵⁾	Rovnice regresní přímky ⁽⁶⁾
Malé obce ⁽⁷⁾	Počet obyvatel ⁽⁸⁾	$r = 0,8439$	$r^2 = 0,7121$	$y = 86,96x - 19\ 297$
	Hustota zalidnění ⁽⁹⁾	$r = 0,8786$	$r^2 = 0,7719$	$y = 303,05x - 11\ 779$
Ostatní obce ⁽¹⁰⁾	Počet obyvatel ⁽¹¹⁾	$r = -0,9524$	$r^2 = 0,9071$	$y = -7,3616x + 17\ 526$
	Hustota zalidnění ⁽¹²⁾	$r = 0,8350$	$r^2 = 0,6972$	$y = 70,673x - 8\ 991,8$

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

⁽¹⁾ Indicators of correlation of land value tax; ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Independent variable; ⁽⁴⁾ Correlation coefficient; ⁽⁵⁾ Coefficient of determination; ⁽⁶⁾ Regression equation; ⁽⁷⁾ Small municipalities; ⁽⁸⁾ Number of inhabitants; ⁽⁹⁾ Population density; ⁽¹⁰⁾ Other municipalities; ⁽¹¹⁾ Number of inhabitants; ⁽¹²⁾ Population density.

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě lineární regrese je testována nulová hypotéza H_0 , že směrnice regresní přímky (a) je rovna nule. Jinými slovy, že model nic nevysvětluje. Výsledky v tabulce č. 18 říkají, že proměnné jsou závislé. Byla tedy prokázána statistická významnost.

Tabulka 18: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾

Nezávislá proměnná ⁽²⁾	p-hodnota ⁽³⁾
Malé obce – počet obyvatel ⁽⁴⁾	0,002
Malé obce – hustota zalidnění ⁽⁵⁾	< 0,001
Ostatní obce – počet obyvatel ⁽⁶⁾	< 0,001
Ostatní obce – hustota zalidnění ⁽⁷⁾	0,003

⁽¹⁾ Linear regression - statistical regression coefficient values; ⁽²⁾ Independent variable; ⁽³⁾ p-value; ⁽⁴⁾ Small municipalities – number of inhabitants; ⁽⁵⁾ Small municipalities – population density; ⁽⁶⁾ Other municipalities – number of inhabitants; ⁽⁷⁾ Other municipalities – population density.

Zdroj: Vlastní zpracování

Zjištěné výsledky ukazují, že předpokládaný vztah se uplatňuje jen u kategorie ostatních obcí u nezávislé proměnné počet obyvatel. Odlišné výsledné vztahy mohou být způsobeny jinými sazbami daně dle typu pozemku.⁵ Pozemky sloužící pro průmysl,

⁵ Sazby daně u ostatních pozemků jsou upraveny v §6 odst. 2 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

stavebnictví, dopravu, aj. mají oproti pozemkům pro zemědělství, lesní a vodní hospodářství vyšší sazbu. Tyto pozemky s vyšší sazbou jsou v mnohem větší míře zastoupeny ve větších obcích. V malých obcích se naopak vyskytuje spíše půda zemědělská. Výše výnosu z daně z nemovitých věcí je ovlivňována celou řadou faktorů. Kromě výměry katastrálního území je výše tohoto daňového příjmu závislá i na typu pozemku, resp. zastavěnosti území, která úzce souvisí s počtem obyvatel. Vliv může mít i místní koeficient a koeficient dle počtu obyvatel. Výsledkem pak je, že u malých obcí je výnos daně z nemovitých věcí závislý na počtu obyvatel a hustotě zalidnění a u ostatních obcí je nepřímo závislý na počtu obyvatel a přímo úměrný hustotě zalidnění.

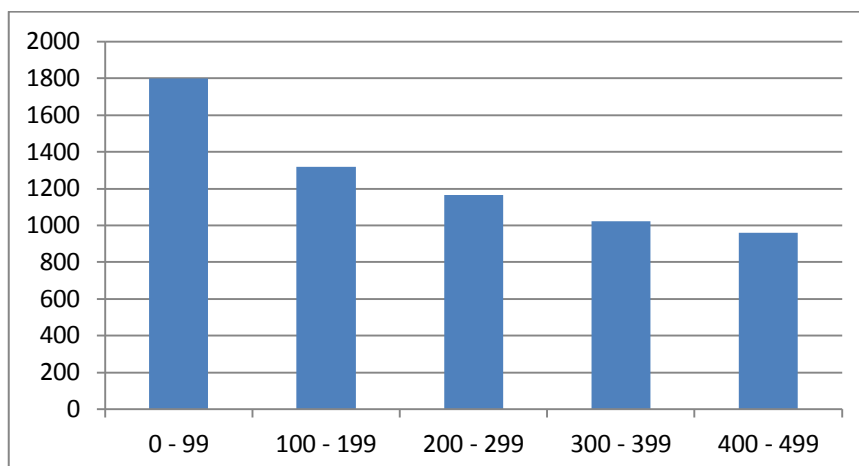
Při porovnání daně z nemovitých věcí byl pomocí dvouvýběrového t-testu a Mann-Whitneyova testu zjištěn mezi malými a ostatními obcemi statisticky významný rozdíl. Pro porovnání průměrných hodnot a hodnot mediánů byl použit jak dvouvýběrový t-test, tak i Mann-Whitneyův test. Dvouvýběrovým t-testem byla zjištěna významnost $p < 0,001$, druhým testem $p = 0,000$. U daně z nemovitých věcí byly tedy prokázány statisticky významné rozdíly.

Metodou lineární regrese byl nalezen statisticky významný posun, a to jak v případě malých, tak v případě ostatních obcí. Kladné hodnoty regresního koeficientu odhalují rostoucí trend:

- daň z nemovitých věcí (malé obce) – velikost trendu 73,21 Kč/obyv./ rok
s $p = 0,002$,
- daň z nemovitých věcí (ostatní obce) – velikost trendu 55,66 Kč/obyv./rok
s $p = 0,002$.

Pro hlubší analýzu daně z nemovitých věcí byly malé obce rozděleny do 5 kategorií dle počtu obyvatel. Průměrné hodnoty daně z nemovitých věcí malých obcí uvádí graf č. 5.

Graf 5: Průměrná výše daně z nemovitých věcí malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of land value tax of small municipalities (CZK/inhabitant).

Zdroj: Vlastní zpracování

Ukazatele variability jsou uvedeny v tabulce č. 19. Nulová hodnota minima u kategorie obcí 0 – 99 obyvatel je opět způsobena tím, že do této kategorie patří obec Strýčice bez vlastního katastrálního území. Ve stejné skupině obcí jsou však dosahovány i maximální hodnoty, a to díky obci Volevčice s uhelnou elektrárnou Počerady.

Za zmínku stojí i třetí kategorie malých obcí, kde je vysokých výnosů daně z nemovitých věcí v přepočtu na obyvatele dosahováno v obci Malé Březno (okres Most), kde se nachází hnědouhelný povrchový lom Vršany, a dále v obci Trnávka v okrese Pardubice, na jejímž katastrálním území se nachází tepelná elektrárna Chvaletice.

Tabulka 19: Variabilita daně z nemovitých věcí malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾			
	Minimum ⁽⁴⁾	Maximum ⁽⁵⁾	Medián ⁽⁶⁾	Průměr ⁽⁷⁾
0 – 99	0,00	29 396,79	1 484,35	1 800,63
100 – 199	45,99	12 586,93	1 135,57	1 317,05
200 – 299	86,07	19 263,59	960,90	1 163,97
300 – 399	83,35	8 088,66	885,64	1 023,48
400 – 499	158,12	7 677,31	807,82	960,36

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of land value tax of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Indicator; ⁽⁴⁾ Minimum; ⁽⁵⁾ Maximum; ⁽⁶⁾ Median; ⁽⁷⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Při porovnání daně z nemovitých věcí jednotlivých kategorií malých obcí byly zjištěny statisticky významné posuny tohoto výnosu u všech skupin obcí. Jak je vidět z tabulky č. 20, všechny kategorie vykazují pozitivní trend. Sklon k vyššímu růstu zaznamenávaly obce s nižším počtem obyvatel.

Tabulka 20: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů daně z nemovitých věcí ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Aritmetický průměr ⁽³⁾		Medián ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
0 – 99	114,41	0,002	96,93	< 0,001
100 – 199	77,60	0,001	70,65	< 0,001
200 – 299	72,39	0,002	60,85	0,002
300 – 399	60,36	0,003	50,50	0,004
400 – 499	51,87	0,003	48,35	0,002

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value and median value of land value tax; ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Arithmetic mean; ⁽⁴⁾ Median; ^(5,7) Coefficient a ; ^(6,8) p -value.

Zdroj: Vlastní zpracování

Závislost výše daně z nemovitých věcí na počtu obyvatel a hustotě zalidnění jednotlivých kategorií malých obcí je uvedena v tabulce č. 21. U prvních tří kategorií obcí lze při pohledu na hodnoty korelačních koeficientů usuzovat na vyšší lineární závislost výnosu daně z nemovitých věcí na hustotě osídlení než na počtu obyvatel.

U kategorie obcí do 99 obyvatel jsou hodnoty korelačních koeficientů záporné. Na základě toho je možné říci, že u obcí s nižším počtem obyvatel roste hodnota příjmů z této daně. Není však možné hodnotit výnos daně pouze na základě počtu obyvatel. Hodnota koeficientu determinace ukazuje, že pouze necelá 2 % vysvětlují variabilitu daně z nemovitých věcí počtem obyvatel. V případě hustoty zalidnění je silnější nepřímá závislost mezi proměnnými než v případě nezávislé proměnné počet obyvatel. Hodnota regresního koeficientu, který je rovněž směrnici regresní přímky ukazuje, že sklon přímky je díky nepřímé úměře negativní.

Druhá kategorie obcí vykazuje nepřímou úměru pouze u modelu s proměnnou počet obyvatel. U proměnné hustota zalidnění je korelační koeficient kladný a na základě jeho hodnoty je korelační závislost silnější. I hodnota koeficientu determinace říká, že variabilita výnosu daně z nemovitých věcí je lépe vysvětlena modelem s proměnnou hustota zalidnění.

Lze tedy tvrdit, že u menších obcí korelační koeficient ukazuje na nižší závislosti příjmu z daně z nemovitých věcí na počtu obyvatel a hustotě osídlení. To může znamenat odlišný přístup těchto obcí ke stanovení výše volitelných koeficientů. Vyšší závislost je sledována u obcí s větším počtem obyvatel, což může vykazovat o nižší variabilitě koeficientů jednotlivých obcí. Z důvodu, že obce mohou ovlivňovat příjem z této daně, může být interpretace korelační a regresní analýzy zavádějící.

Statistická významnost rovnice regresní přímky je uvedena v tabulce č. 22.

Tabulka 21: Ukazatele korelace daně z nemovitých věcí malých obcí ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí	Nezávislá proměnná ⁽³⁾	Korelační koeficient ⁽⁴⁾	Koeficient determinace ⁽⁵⁾	Rovnice regresní přímky ⁽⁶⁾
0 – 99	Počet obyvatel ⁽⁷⁾	$r = -0,1406$	$r^2 = 0,0198$	$y = -155,33x + 12\ 842$
	Hustota zalidnění ⁽⁸⁾	$r = -0,3285$	$r^2 = 0,1079$	$y = -599,28x + 14\ 493$
100 – 199	Počet obyvatel ⁽⁹⁾	$r = -0,3457$	$r^2 = 0,1195$	$y = -226,47x + 35\ 023$
	Hustota zalidnění ⁽¹⁰⁾	$r = 0,7407$	$r^2 = 0,5487$	$y = 1\ 030,5x - 33\ 930$
200 – 299	Počet obyvatel ⁽¹¹⁾	$r = 0,5529$	$r^2 = 0,3057$	$y = 222,22x - 53\ 283$
	Hustota zalidnění ⁽¹²⁾	$r = 0,9435$	$r^2 = 0,8903$	$y = 307,68x - 13\ 134$
300 – 399	Počet obyvatel ⁽¹³⁾	$r = 0,7477$	$r^2 = 0,5591$	$y = 189,68x - 64\ 645$
	Hustota zalidnění ⁽¹⁴⁾	$r = 0,6211$	$r^2 = 0,3857$	$y = 211,9x - 10\ 365$
400 – 499	Počet obyvatel ⁽¹⁵⁾	$r = 0,7543$	$r^2 = 0,5690$	$y = 266,31x - 118\ 046$
	Hustota zalidnění ⁽¹⁶⁾	$r = 0,5814$	$r^2 = 0,3380$	$y = 69,546x - 3\ 536,5$

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012.

⁽¹⁾ Indicators of correlation of land value tax of small municipalities; ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Independent variable; ⁽⁴⁾ Correlation coefficient; ⁽⁵⁾ Coefficient of determination; ⁽⁶⁾ Regression equation; ^(7, 9, 11, 13, 15) Number of inhabitants; ^(8, 10, 12, 14, 16) Population density.

Zdroj: Vlastní zpracování, průměrné hodnoty v letech 2003 – 2012

Podle tabulky č. 22 byla závislost proměnných, kdy nezávislou proměnnou je počet obyvatel, prokázána u posledních dvou kategorií obcí. Zde je p-hodnota < 0,05. U ostatních kategorií malých obcí nebyla prokázána statistická významnost.

U nezávislé proměnné hustota zalidnění, byla zjištěna statistická významnost u kategorie obcí 100 – 199 obyvatel a 200 – 299 obyvatel. Zde je tedy možné zamítnout hypotézu, že proměnné jsou nezávislé.

Tabulka 22: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Nezávislá proměnná ⁽³⁾	
	Počet obyvatel ⁽⁴⁾	Hustota zalidnění ⁽⁵⁾
0 – 99	0,698	0,354
100 – 199	0,328	0,014
200 – 299	0,097	< 0,001
300 – 399	0,013	0,055
400 – 499	0,012	0,078

⁽¹⁾ Linear regression - statistical regression coefficient values; ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Independent variable; ⁽⁴⁾ Number of inhabitants; ⁽⁵⁾ Population density.

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí:

Daň z nemovitých věcí je daní svěřenou. Směřuje tedy celá do rozpočtu obce. I když je výše sazeb legislativně upravena, obec má jistou pravomoc a výnos z této daně může ovlivnit, a sice pomocí zvýšení koeficientu dle počtu obyvatel, popř. zavedením místních koeficientů.

Vyšší příjmy mají v přepočtu na obyvatele malé obce, což je potvrzeno i podle hodnoty korelačního koeficientu a směrnice regresní přímky, která značí negativní sklon, tedy pokles příjmů s rostoucím počtem obyvatel. Výsledné hodnoty statistických testů rovněž poukazují na rozdílné hodnoty daně z nemovitých věcí mezi malými a většími obcemi. Zjištěný trend naznačuje růst tohoto příjmu, větší u malých obcí.

5.1.4 Místní poplatky

Místní poplatky představují v celkovém rozpočtu obce pouze zanedbatelnou část z celkových příjmů. Jedná se však o stabilní příjem, který lze zároveň snadno predikovat. Důvodem zavedení místních poplatků je pochopitelně funkce fiskální, tedy zdroj příjmů do rozpočtu obce. Kromě funkce fiskální jsou tyto poplatky zavedeny

i z důvodu funkce regulační. Místní poplatky mohou ovlivnit např. množství pořádaných kulturních akcí, pořádek v obci, aj.

Větší výnos místních poplatků je dosahován z pravidla v lázeňských městech a v oblastech s vyšším turistickým ruchem.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích dává obcím v současné době možnost zavést na svém území celkem osm místních poplatků. Jedná se o poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku. I když jsou dány obci jisté kompetence pro zavedení místních poplatků, výše zmíněný zákon ji limituje horní hranicí v absolutním vyjádření či sazbou.

Pro analýzu místních poplatků byly vyloučeny roky 2000, 2001, 2002 a rok 2012. Důvodem jsou změny zákona o místních poplatcích.

Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů byl totiž zaveden teprve zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Tento zákon tedy novelizoval zákon o místních poplatcích s účinností od 1. ledna 2002.

Dalším důvodem je poplatek za zhodnocení stavebního pozemku, který byl zařazen mezi místní poplatky zákonem č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů s účinností od 1. ledna 2002. Tento poplatek byl vybírán počínaje rokem 2003.

Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj byl od 1. ledna 2012 zrušen.

Graf č. 6 znázorňuje místní poplatky v přepočtu na jednoho obyvatele. Pro hlubší analýzu místních poplatků byly vypočteny i ukazatele variability. Ty jsou uvedeny v tabulce v příloze č. 3. Místní poplatky jsou specifickým příjmem obcí a závisí na konkrétních potřebách a dispozicích dané obce.

Nejvýraznějším místním poplatkem, který převyšuje ostatní skupiny poplatků u obou obcí je poplatek za komunální odpad. Průměrná výše tohoto poplatku v přepočtu na obyvatele je u obou kategorií obcí téměř 10krát vyšší než ostatní poplatky. Je možné, že v budoucnu bude výše tohoto poplatku dále narůstat z důvodu omezování a ukončení

možnosti skládkování komunálního odpadu. Při porovnání obou skupin obcí je vidět, že mírně vyšší příjem je u kategorie ostatních obcí i přesto, že ostatní obce mohou náklady na svoz komunálního odpadu rozpočítat mezi větší počet obyvatel a tím by měl být místní poplatek v průměru nižší. Tento výsledek může znamenat, že se malé obce snaží o zachování nižších životních nákladů svých občanů i za cenu dotování z jiných příjmových skupin.

Místní poplatek za užívání veřejného prostranství je druhým nejvýznamnějším místním poplatkem pro malé obce. Tento poplatek společně s dalšími jsou velice nepatrným příjmem do rozpočtu obce, spíše doplňkový. Jak uvádí Müllerová (2011), místní poplatek má kromě přínosu do rozpočtu také regulační funkci. Díky tomuto poplatku má obec možnost regulovat a hlídat jak dlouho a jakým způsobem bude určité veřejné prostranství využito. Obec poplatkem získává určitý příspěvek na údržbu daného místa. (Müllerová, 2011, s. 2)

Místní poplatek za výherní hrací přístroj je průměrně druhým nejvyšším příjmem u ostatních obcí. Mezi malými obcemi a ostatními obcemi je poměrně výrazný rozdíl, což je samozřejmě dáno počtem hracích přístrojů, které se nacházejí většinou v obcích s vyšším počtem obyvatel. Většina malých obcí nemá žádný příjem tohoto druhu.

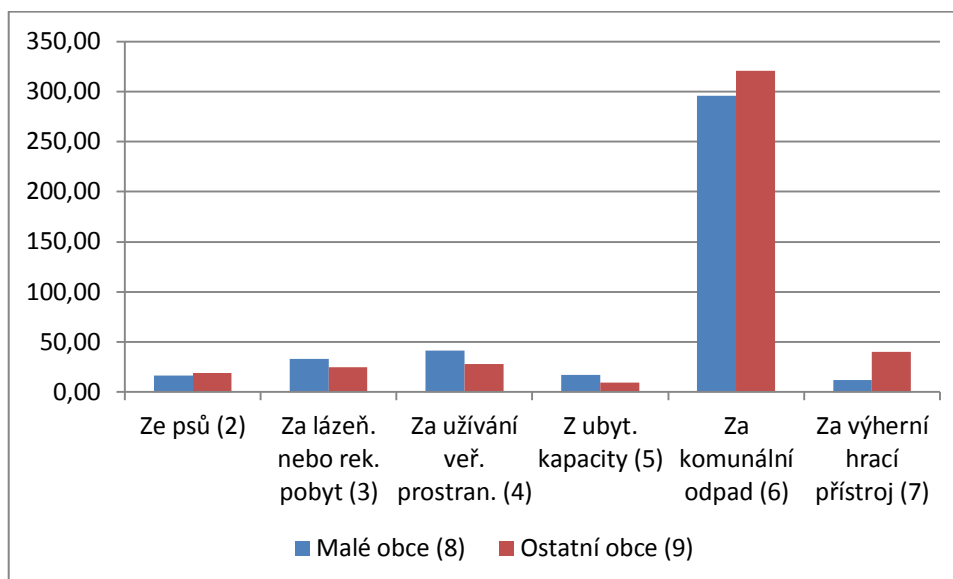
Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt a poplatek z ubytovací kapacity se neodvíjí od počtu obyvatel, ale od počtu návštěvníků dané obce. Poplatky tohoto typu nejsou v rozpočtu obcí příliš znatelné. Mohou souviset s atraktivitou dané lokality, závisí však i na vybavenosti a kapacitě ubytovacích zařízení dané obce. U většiny obcí, jak je patrné z vypočteného mediánu, není tento poplatek příjmem, jinými slovy, není u většiny obcí zaveden. To platí i pro poplatek za ubytovací služby.

Poplatek ze psů je místním poplatkem, který je předepisovaný ve většině obcí. Výnos na jednoho obyvatele je u obou obcí podobný. To poukazuje na podobný počet psů na jednoho obyvatele, ale může to také znamenat, že v menších obcích je stanoven poplatek ze psů na nižší úrovni. Ostatní obce většinou stanovují vyšší sazbu. Tím se snaží omezovat množství psů ve městech.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku nepřináší téměř žádný příjem do obecního rozpočtu.

Nízké průměrné hodnoty ostatních poplatků jsou způsobeny tím, že některé obce na svém území místní poplatky vůbec nezavádí.

Graf 6: Průměrná výše místních poplatků malých a ostatní obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2003 – 2011.

⁽¹⁾ Average amount of local taxes small and other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Fee for dogs; ⁽³⁾ Fee for spa or recreational stay; ⁽⁴⁾ Fee for use of public space; ⁽⁵⁾ Fee for accommodation; ⁽⁶⁾ Fee for municipal waste; ⁽⁷⁾ Fee for the operation of slot machines; ⁽⁸⁾ Small municipalities; ⁽⁹⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro porovnání průměrných hodnot a hodnot mediánů byl u místních poplatků proveden dvouvýběrový t-test a Mann-Whitneyův test. U většiny místních poplatků byla zjištěna statistická významnost ($p < 0,05$) a lze tedy tvrdit, že existují rozdíly mezi malými a ostatními obcemi. U aritmetického průměru bylo dvouvýběrovým t-testem a Mann-Whitneyovým testem dosaženo odlišných výsledků u místního poplatku ze vstupného, za povolení k vjezdu a za zhodnocení stavebního pozemku, a proto je nelze považovat za průkazné. Výsledky testů jsou zobrazeny v tabulce č. 23.

Tabulka 23: Statistické testy místních poplatků ⁽¹⁾

Místní poplatky ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
Ze psů ⁽¹¹⁾	0,015	0,000	0,005	0,008
Za lázeň. nebo rekreační pobyt ⁽¹²⁾	< 0,001	0,013	*	*
Za užívání veř. prostranství ⁽¹³⁾	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,000
Ze vstupného ⁽¹⁴⁾	0,075	0,002	*	*
Z ubytovací kapacity ⁽¹⁵⁾	< 0,001	0,006	*	*
Za povolení k vjezdu ⁽¹⁶⁾	0,268	0,000	*	*
Za komunální odpad ⁽¹⁷⁾	0,286	0,085	0,140	0,251
Za zhodnocení stav. pozemku ⁽¹⁸⁾	0,003	0,331	*	*
Za výherní hrací přístroj ⁽¹⁹⁾	< 0,001	0,004	< 0,001	0,000

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2003 – 2011; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Statistical tests of local taxes; ⁽²⁾ Local taxes; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ^(7 – 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Fee for dogs; ⁽¹²⁾ Fee for spa or recreational stay; ⁽¹³⁾ Fee for use of public space; ⁽¹⁴⁾ Entry fee; ⁽¹⁵⁾ Fee for accommodation; ⁽¹⁶⁾ Fee for permission to drive into selected areas; ⁽¹⁷⁾ Fee for municipal waste; ⁽¹⁸⁾ Fee for evaluation of building land; ⁽¹⁹⁾ Fee for the operation of slot machines.

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 24 je zobrazen trend místních poplatků za sledované období. Statistická významnost ($p < 0,05$) byla pomocí metody lineární regrese zjištěna především pro skupinu malých obcí. Největšího průměrného přírůstku za období dosahují obě kategorie obcí u místního poplatku za komunální odpad. Pokles či přírůstek ostatních statisticky významných hodnot je zanedbatelný.

Tabulka 24: Trend průměrných hodnot místních poplatků ⁽¹⁾

Místní poplatky ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Ze psů ⁽⁹⁾	0,41	< 0,001	0,55	0,004
Za lázeň. nebo rekr. pobyt ⁽¹⁰⁾	0,21	0,122	-0,06	0,567
Za užívání veř. prostranství ⁽¹¹⁾	-1,08	0,286	-0,04	0,926
Ze vstupného ⁽¹²⁾	-0,25	0,010	0,01	0,805
Z ubytovací kapacity ⁽¹³⁾	0,31	0,042	0,24	0,044
Za povolení k vjezdu ⁽¹⁴⁾	0,10	0,183	-0,15	0,337
Za komunální odpad ⁽¹⁵⁾	19,78	< 0,001	13,95	< 0,001
Za zhodnocení stav. pozemku ⁽¹⁶⁾	0,10	0,204	-0,15	0,247
Za výherní hrací přístroj ⁽¹⁷⁾	-0,69	< 0,001	-0,11	0,728

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of local taxes; ⁽²⁾ Local taxes; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p -value; ⁽⁹⁾ Fee for dogs; ⁽¹⁰⁾ Fee for spa or recreational stay; ⁽¹¹⁾ Fee for use of public space; ⁽¹²⁾ Entry fee; ⁽¹³⁾ Fee for accommodation; ⁽¹⁴⁾ Fee for permission to drive into selected areas; ⁽¹⁵⁾ Fee for municipal waste; ⁽¹⁶⁾ Fee for evaluation of building land; ⁽¹⁷⁾ Fee for the operation of slot machines.

Zdroj: Vlastní zpracování

Při porovnání hodnot mediánů z časového hlediska lze zmínit poplatek ze psů a poplatek za komunální odpad. V případě poplatku ze psů byl u obou kategorií obcí zjištěn statisticky významný rostoucí trend. Stejně tak je tomu i u poplatku za komunální odpad. Většina ostatních poplatků má zejména u malých obcí nulové hodnoty mediánu.

- poplatek ze psů (malé obce) – velikost trendu 0,35 Kč/obyv./rok s $p < 0,001$,
- poplatek ze psů (ostatní obce) – velikost trendu 0,52 Kč/obyv./rok s $p = 0,002$,
- poplatek za komunální odpad (malé obce) – velikost trendu 23, 18 s $p < 0,001$,
- poplatek za komunální odpad (ostatní obce) – velikost trendu 19,14 Kč/obyv./rok, s $p < 0,001$.

Shrnutí:

Místní poplatky závisí vždy na specifikách konkrétní obce. Pro většinu malých obcí nemá zavedení některých místních poplatků žádný význam (např. místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, ze vstupného, za povolení k vjezdu, za výherní hrací přístroj). I když může zavedení místních poplatků posílit finanční soběstačnost obce, ve většině malých obcí nebývají tyto poplatky zavedeny.

Výnosy v přepočtu na obyvatele nejsou v obecních rozpočtech znatelné. Vyššího příjmu je dosahováno pouze u poplatku za komunální odpad, který bývá, stejně jako poplatek ze psů, ve většině českých obcí zaveden. Podle dvouvýběrového t-testu a Mann-Whitneyova testu byly většinou mezi obcemi prokázány rozdíly.

Shrnutí – daňové příjmy:

Od roku 2000 dochází k posilování finanční autonomie obcí a jejich odpovědnosti za vlastní hospodaření. Přenos kompetencí a zodpovědností za plnění služeb však není zcela vyvážen přenosem finančních pravomocí. Obce mají možnost samostatně rozhodovat o nakládání se svým majetkem a finančními prostředky, ovlivňovat výši svých rozpočtových příjmů však mají minimální. Daňová autonomie obcí ČR je tedy poměrně nízká.

Než přišla novela zákona o RUD platná od roku 2008, malé obce byly označovány za „daňově znevýhodněné.“ Změny, které tato novela přinesla, pojem daňově znevýhodněná obec odstranila. Zejména díky zavedení kritéria výměry katastrálního území došlo k posílení daňových příjmů na obyvatele malých obcí (hlavně obcí do 300 obyvatel) z důvodu jejich nízké hustoty zalidnění. Tím došlo k vytvoření tzv. U-křivky se sedlovým bodem u obcí od 1 000 do 10 000, resp. 20 000 obyvatel. Takovéto obce tedy považují novelu RUD za diskriminační. Zajišťují totiž mnoho veřejných služeb (školy, knihovny, kulturní akce, aj.), které využívají i obyvatelé malých obcí. Kritérium rozlohy obce tak není zcela relevantní.

Aby byly rozdíly v daňových příjmech mezi velikostními kategoriemi obcí odstraněny, vešla v platnost v roce 2013 další novela zákona o RUD, která upravila procentní podíly sdílených daní, zásadnější změny jsou však shledávány v úpravě kritérií pro výpočet procentních podílů. Váha 3% kritéria prostého počtu obyvatel byla zvýšena na 10 % a rozloha katastrálního území byla omezena na 10 ha na obyvatele (3% váha kritéria zůstala zachována). Nově bylo zavedeno i kritérium podle počtu dětí v mateřských

školách a žáků v základních školách s váhou 7 %. Kritérium koeficientu počtu obyvatel dle postupných přechodů bylo sníženo z 94 % na 80 %.⁶ Díky těmto změnám došlo k narovnání rozdílů v daňových příjmech obcí mezi velikostními kategoriemi obcí s posílením příjmů středně velkých obcí.

5.2 Nedaňové příjmy

Kromě příjmů, které plynou do rozpočtu obce na základě povinnosti uložené zákonem, získávají obce část příjmů i svou aktivitou, popř. aktivitou jiných subjektů. Dle rozpočtové skladby se nedaňové příjmy dělí celkem do 5 skupin:

- příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem,
- přijaté sankční platby a vratky transferů,
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy,
- přijaté splátky půjčených prostředků,
- příjmy sdílené s nadnárodním orgánem.

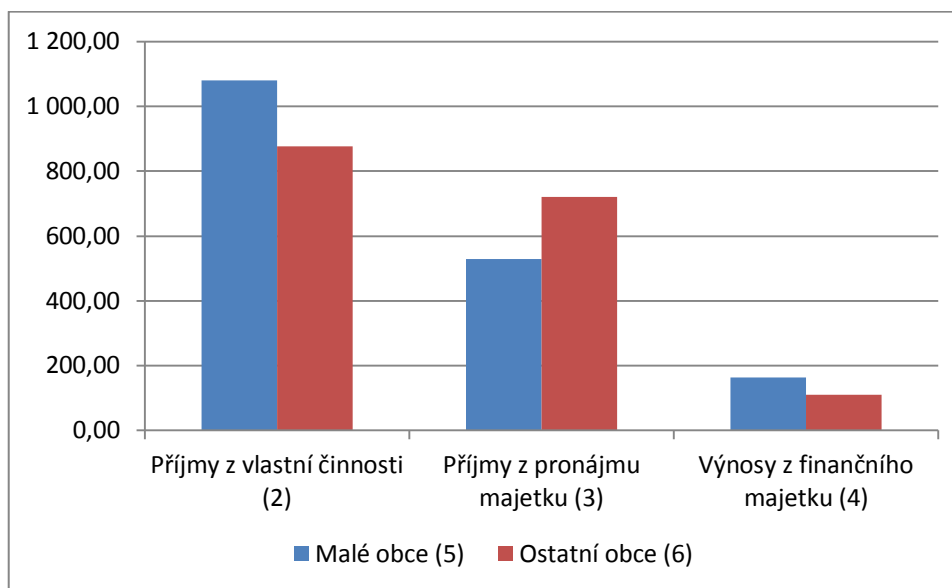
Pro obecní rozpočet je však nejdůležitější první uvedená skupina příjmů. Ta zahrnuje příjmy z vlastní činnosti, odvody přebytku organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu majetku, výnosy z finančního majetku a soudní poplatky. Dostatečné vlastnictví majetku ukazuje na ekonomickou nezávislost obce. Naproti tomu soudní poplatky mají spíše doplňkový charakter obecního rozpočtu.

Graf č. 7 potvrzuje, že nejdůležitějšími ze skupiny nedaňových příjmů jsou pro obce příjmy z vlastní činnosti, čili příjmy z poskytování služeb a výrobků (příjmy za umístění dětí v předškolních zařízeních, za odvoz odpadků na základě smluvních vztahů s majiteli nemovitostí, příjmy za úplatné využití komunikací apod.). Nezaostávají však ani příjmy z pronájmu majetku.

---

⁶ Důvodová zpráva MFČR k novele zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Graf 7: Průměrná výše nedaňových příjmů malých a ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of non-tax revenues small and other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Revenues from own activity; ⁽³⁾ Incomes from rental property; ⁽⁴⁾ Incomes from financial assets; ⁽⁵⁾ Small municipalities; ⁽⁶⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Malé obce získávají v průměru více finančních prostředků z vlastní činnosti než větší obce. Důvodem může být to, že větší obce pověřují správou svých činností soukromý sektor, zatímco malé obce si své záležitosti spravují vlastní činností. Medián ukazuje na vyšší příjem u ostatních obcí a celkový rozptyl příjmů je na nižší úrovni než u malých obcí. Vyšší variabilita u příjmu z vlastní činnosti u malých obcí může být spojena s časovou náročností a případně neekonomickou efektivitou samostatné správy.

Malé obce mají v průměru nižší příjem z odvodu přebytků organizací než ostatní obce. Tato skupina příjmů zahrnuje např. povinné odvody příspěvkových organizací zřizovaných obcí. Ty pak mají povinnost odvádět do rozpočtu obce příjmy z provozu, investičních fondů, odpisů, z prodeje nemovitého majetku, sankční platby, aj. Nejedná se o podnikatelské subjekty, ale o knihovny, školy a podobné organizace. Hodnoty mediánu těchto příjmů ukazují na to, že ne všechny obce zakládají příspěvkové organizace. Nižší průměrná hodnota příjmu malých obcí je ovlivněna menšími možnostmi obcí pro jejich zřízení. Maximální příjmy jsou pak zvýšeny díky obcím s dobrými podmínkami pro založení těchto organizací.

Příjem z pronájmu zpravidla souvisí s vlastnictvím movitého a nemovitého majetku obce. Jak uvádí Kypetová (2014), vlastnictví dostatečně velkého obecního majetku významně posiluje ekonomickou i politickou nezávislost příslušné obce. Příjem z majetku může být z pohledu dlouhodobosti různý. Každá obec by měla při správě svého majetku dobře uvažovat, zda je vhodné svůj majetek prodat či ho pronajímat. V případě pronájmu si totiž zajistí dlouhodobý příjem do obecního rozpočtu. Správa majetku bývá v kompetenci rady případně zastupitelstva obce, kteří musí zvážit výhody jednorázového příjmu z prodeje a na druhé straně možnosti trvalých příjmů z využívání obecního majetku. (Kypetová, 2014, s. 49).

Jak je patrné z tabulky č. 25, u malých obcí se objevuje vysoká variabilita těchto příjmů. Maximální hodnotu ovlivňují především příjmy do rozpočtu krušnohorské obce Boží Dar. Tato obec patří mezi nejbohatší obce z hlediska obecního majetku. Ve svém vlastnictví má stavby a pozemky za půl miliardy korun. Tento majetek pronajímá soukromým subjektům, z čehož obci plynou významné příjmy. Příjmy z pronájmu tedy závisí na tom, jaký majetek daná obec vlastní a zda je o případný pronájem takového majetku zájem.

V případě výnosů z finančního majetku mají malé obce oproti ostatním obcím vyšší průměrný příjem v Kč/obyvatel. Vyšší příjem lze zjistit i při porovnání mediánů, který je pro porovnání většiny obcí vhodnější. Vyšší průměrné hodnoty jsou ovlivněny výrazně většími hodnotami maxima, které mohou být zapříčiněny většími volnými finančními zdroji některých malých obcí. Jak uvádí Pilný (2000), příjem z finančního majetku je jedním z nejjistějších majetkových příjmů za předpokladu, že jsou finanční prostředky uloženy u solidních bank nebo investovány například do státních dluhopisů. (Pilný, 2000)

V současné době, kdy jsou úrokové sazby na minimálních hodnotách, není příhodné mít uložené volné finanční prostředky na běžných či vkladových účtech bank. Proto se některé obce snaží o lepší zhodnocení svých volných finančních zdrojů v rizikovějších investičních fondech. Ty však s sebou nesou riziko ztráty a tím snížení možnosti využití financí pro budoucí rozvoj obce.

Tabulka 25: Variabilita nedaňových příjmů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Příjmy z vlastní činnosti ⁽⁴⁾	Odvody přebytku organizací s přímým vztahem ⁽⁵⁾	Příjmy z pronájmu majetku ⁽⁶⁾	Výnosy z finančního majetku ⁽⁷⁾
Malé obce ⁽⁸⁾	minimum ⁽⁹⁾	-182,44	-191,55	-102,35	-1 102,31
	maximum ⁽¹⁰⁾	45 555,10	4 196,89	63 207,25	47 662,17
	medián ⁽¹¹⁾	423,78	0,00	241,20	76,18
	průměr ⁽¹²⁾	1 079,88	3,23	528,61	163,51
Ostatní obce ⁽¹³⁾	minimum ⁽¹⁴⁾	-69,57	-4,06	-59,21	-22,43
	maximum ⁽¹⁵⁾	39 666,34	2 645,84	22 078,09	8 583,25
	medián ⁽¹⁶⁾	532,97	0,00	418,77	61,50
	průměr ⁽¹⁷⁾	876,61	26,13	720,38	109,24

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of non-tax revenues (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Revenues from own activity; ⁽⁵⁾ Payments surplus of organizations with direct relationship; ⁽⁶⁾ Incomes from rental property; ⁽⁷⁾ Incomes from financial assets; ⁽⁸⁾ Small municipalities; ⁽⁹⁾ Minimum; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Median; ⁽¹²⁾ Arithmetic mean; ⁽¹³⁾ Other municipalities; ⁽¹⁴⁾ Minimum; ⁽¹⁵⁾ Maximum; ⁽¹⁶⁾ Median; ⁽¹⁷⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

I nedaňové příjmy byly testovány na hladině významnosti 0,05. Pouze u výnosů z finančního majetku z hodnot mediánů nebyl prokázán statisticky významný rozdíl a hypotézu H_0 tedy nelze zamítnout. V ostatních případech lze říci, že mezi malými a ostatními obcemi existují rozdíly v nedaňových příjmech. Pomocí obou testů bylo dosaženo podobných výsledků. Ty jsou uvedeny v tabulce č. 26.

Tabulka 26: Statistické testy nedaňových příjmů ⁽¹⁾

Nedaňové příjmy ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
Příjmy z vlastní činnosti ⁽¹¹⁾	0,001	0,007	0,003	0,008
Odvody přebytků organizací ⁽¹²⁾	< 0,001	< 0,001	*	*
Příjmy z pronájmu majetku ⁽¹³⁾	< 0,001	0,000	< 0,001	< 0,001
Výnosy z fin. majetku ⁽¹⁴⁾	0,001	0,003	0,256	0,200

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2000 – 2012; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Statistical tests of non-tax revenues; ⁽²⁾ Non-tax revenues; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ^(7 - 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Revenues from own activity; ⁽¹²⁾ Payments surplus of organizations with direct relationship; ⁽¹³⁾ Incomes from rental property; ⁽¹⁴⁾ Incomes from financial assets.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 27: Trend průměrných hodnot nedaňových příjmů ⁽¹⁾

Nedaňové příjmy ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient <i>a</i> ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient <i>a</i> ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Příjmy z vlastní činnosti ⁽⁹⁾	37,32	< 0,001	5,98	0,495
Odvody přebytků organizací ⁽¹⁰⁾	-0,01	0,969	2,58	< 0,001
Příjmy z pronájmu majetku ⁽¹¹⁾	18,17	< 0,001	25,57	< 0,001
Výnosy z fin. majetku ⁽¹²⁾	-5,56	0,085	-6,15	0,002

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of non-tax revenues; ⁽²⁾ Non-tax revenues; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient *a*; ^(6, 8) p-value; ⁽⁹⁾ Revenues from own activity; ⁽¹⁰⁾ Payments surplus of organizations with direct relationship; ⁽¹¹⁾ Incomes from rental property; ⁽¹²⁾ Incomes from financial assets.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle tabulky č. 27 je u malých obcí, kdy $p < 0,05$, dosahováno přírůstku za období u příjmů z vlastní činnosti a příjmů z pronájmu majetku. Odvody přebytků organizací

s přímým vztahem a výnosy z finančního majetku zůstávají v průměru za období konstantní. Ostatní obce vykazují u příjmů z vlastní činnosti statisticky nevýznamné hodnoty a podle nízké hodnoty regresního koeficientu a lze říci, že tyto příjmy jsou v průměru za období neměnné. U ostatních skupin nedaňových příjmů větších obcí byly prokázány statisticky významné hodnoty.

Při porovnání mediánu z časového hlediska, jehož výsledky zobrazuje tabulka č. 28, jsou výsledky trendu odlišné. U příjmů z vlastní činnosti byl u malých obcí prokázán rovněž statisticky významný pozitivní trend. U ostatních obcí byla zjištěna statisticky nevýznamná hodnota a na rozdíl od průměrných hodnot je zde dokázán trend klesající. Hodnoty mediánu lze považovat za průkaznější z důvodu eliminace extrémních hodnot. Výsledky ostatních nedaňových příjmů jsou shodné s hodnotami porovnávaných průměrů.

Tabulka 28: Trend hodnot mediánů nedaňových příjmů ⁽¹⁾

Nedaňové příjmy ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Příjmy z vlastní činnosti ⁽⁹⁾	14,38	< 0,001	-5,33	0,509
Odvody přebytků organizací ⁽¹⁰⁾	*	*	*	*
Příjmy z pronájmu majetku ⁽¹¹⁾	15,85	< 0,001	19,22	< 0,001
Výnosy z fin. majetku ⁽¹²⁾	-6,79	0,005	-5,37	0,002

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Trend of median value of non-tax revenues; ⁽²⁾ Non-tax revenues; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p-value; ⁽⁹⁾ Revenues from own activity; ⁽¹⁰⁾ Payments surplus of organizations with direct relationship; ⁽¹¹⁾ Incomes from rental property; ⁽¹²⁾ Incomes from financial assets.

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí:

Nedaňové příjmy jsou pro rozpočet obce třetím nejdůležitějším zdrojem finančních prostředků. Nejvýznamnější z nich jsou příjmy z vlastní činnosti. Při porovnání aritmetického průměru se zdají být tyto příjmy vyšší u malých obcí. Hodnoty mediánu, který má vyšší vypovídací schopnost při porovnání velkého množství dat, však ukazují na nižší výnos.

Na základě provedených statistických testů lze říci, že mezi malými a většími obcemi existují u nedaňových příjmů rozdíly. Při porovnání nedaňových příjmů z časového hlediska je většinou odhalen statisticky významný růst.

5.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy nejsou pro rozpočet obce rozhodující. Tvoří spíše doplňkovou část příjmů. Rozpočtová skladba je dělí do dvou skupin:

- příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy,
- příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku zahrnují zejména příjmy z prodeje pozemků a příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí. Menší podíl na příjmech pak mají příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku, příjmy z prodeje nehmotného dlouhodobého majetku a ostatní příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Ostatní kapitálové příjmy zahrnují přijaté dary a příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku a ostatní nezařazené příjmy.

Druhou skupinu kapitálových příjmů tvoří příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, kam jsou řazeny i příjmy z prodeje dluhopisů a ostatní příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku.

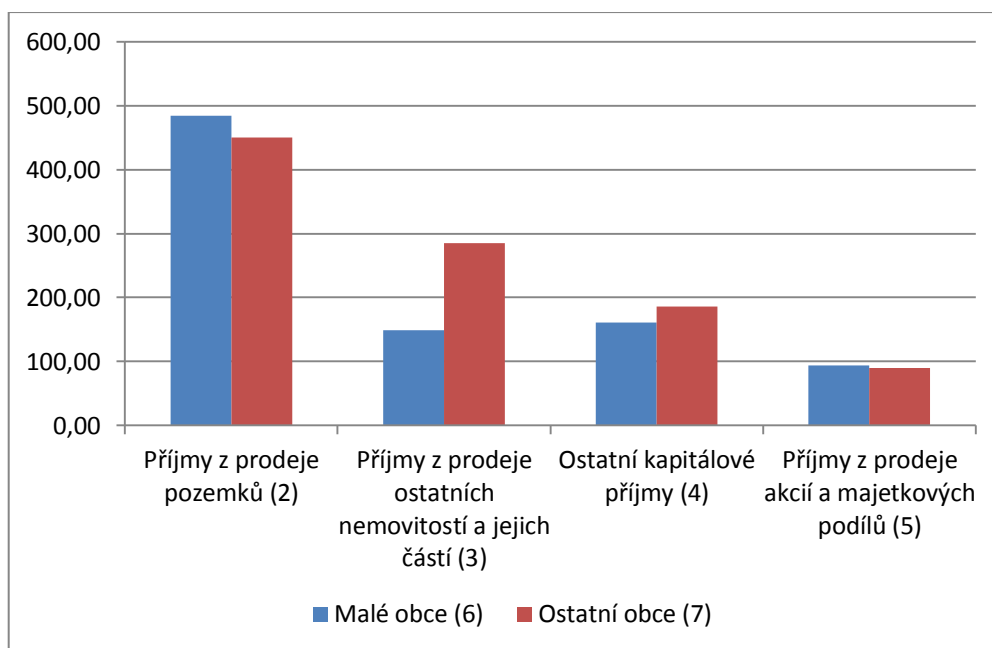
Holeček a kol. (2009) mají kapitálové příjmy za nahodilé a úzce spojené s prodejem obecního majetku. Hospodaření s obecním majetkem by mělo být uvážlivé, protože majetek může být vedle plnění strategických cílů i významným zdrojem příjmů. Upozorňují na snahu o maximalizaci příjmů z prodeje, který může být na hraně plnění hlavních funkcí obce. Kapitálové příjmy jsou tedy výrazně ovlivňovány rozhodnutími jednotlivých zastupitelstev obcí při nakládání s obecním majetkem. Příjem z prodeje majetku je poměrně jednoduchým příspěvkem do obecního rozpočtu, ale jedná se pouze o jednorázovou subvenci, která by měla být dobře zvažena. (Holeček, 2009, s. 18)

Na grafu č. 8 je zobrazena průměrná výše kapitálových příjmů v Kč na obyvatele jak malých, tak ostatních obcí během let 2000 – 2012.

Vyšší příjmy malých obcí u příjmů z prodeje majetku a příjmů z prodeje akcií a majetkových podílů mohou být částečně ovlivněny nižším počtem obyvatel. Větších příjmů dosahují malé obce oproti ostatním obcím prodejem akcií a majetkových podílů.

To je ovlivněno větším prodejem akcií. Dle Pilného (2003) se malé obce snaží zachovávat své pozemky, ale naopak prodávají akcie.

Graf 8: Průměrná výše kapitálových příjmů malých a ostatních obcí (v Kč/byv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of capital incomes small and other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Incomes from sale of land; ⁽³⁾ Incomes from the sale of other properties and their parts; ⁽⁴⁾ Other capital revenues; ⁽⁵⁾ Revenues from the sale of stocks and shares; ⁽⁶⁾ Small municipalities; ⁽⁷⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky č. 29 Variabilita kapitálových příjmů (v Kč/byv.) jsou znatelné rozdíly mezi průměrnou hodnotou a mediánem. To ukazuje na vysokou variabilitu příjmu jednotlivých obcí. Průměrné hodnoty tak mohou být částečně ovlivněny odlišnými přístupy k obecnímu majetku. U malých obcí je to patrné zejména u příjmů z prodeje pozemků a příjmů z prodeje akcií a majetkových podílů.

Tabulka 29: Variabilita kapitálových příjmů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Příjmy z prodeje pozemků ⁽⁴⁾	Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí ⁽⁵⁾	Ostatní kapitálové příjmy ⁽⁶⁾	Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů ⁽⁷⁾
Malé obce ⁽⁸⁾	minimum ⁽⁹⁾	-137,65	-121,87	-115,87	-10,82
	maximum ⁽¹⁰⁾	86 786,87	33 326,31	49 055,68	316 463,66
	medián ⁽¹¹⁾	5,89	0,00	0,00	0,00
	průměr ⁽¹²⁾	484,11	149,09	161,04	94,14
Ostatní obce ⁽¹³⁾	minimum ⁽¹⁴⁾	-255,70	-89,69	-573,11	-37,79
	maximum ⁽¹⁵⁾	67 944,87	15 302,66	29 037,21	52 531,78
	medián ⁽¹⁶⁾	64,42	0,00	0,00	3,31
	průměr ⁽¹⁷⁾	449,70	284,85	185,71	89,48

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of capital incomes (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Incomes from sale of land; ⁽⁵⁾ Incomes from the sale of other properties and their parts; ⁽⁶⁾ Other capital revenues; ⁽⁷⁾ Revenues from the sale of stocks and shares; ⁽⁸⁾ Small municipalities; ⁽⁹⁾ Minimum; ⁽¹⁰⁾ Maximum; ⁽¹¹⁾ Median; ⁽¹²⁾ Arithmetic mean; ⁽¹³⁾ Other municipalities; ⁽¹⁴⁾ Minimum; ⁽¹⁵⁾ Maximum; ⁽¹⁶⁾ Median; ⁽¹⁷⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle tabulky č. 30, kde jsou uvedeny výsledky dvouvýběrového t-testu a Mann-Whitneyova testu, lze u většiny kapitálových příjmů potvrdit hypotézu, že tyto příjmy nevykazují rozdíly mezi malými a většími obcemi. U příjmů z prodeje akcií a majetkových podílů byla v průběhu let zjištěna vyšší variabilita, to znamená, že výsledky testů nemusí odpovídat skutečnosti.

Tabulka 30: Statistické testy kapitálových příjmů ⁽¹⁾

Kapitálové příjmy ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
Příjmy z prodeje pozemků ⁽¹¹⁾	0,567	0,608	< 0,001	< 0,001
Příjmy z prodeje ost. nem. a jejich částí ⁽¹²⁾	< 0,001	0,000	*	*
Ostatní kapitálové příjmy ⁽¹³⁾	0,276	0,305	*	*
Příjmy z prodeje akcií a maj. podílů ⁽¹⁴⁾	0,904	0,442	0,327	0,356

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2000 – 2012; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Statistical tests of capital incomes; ⁽²⁾ Capital incomes; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean);

⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median);

^(7 – 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Incomes from sale of land; ⁽¹²⁾ Incomes from the sale of other properties and their parts; ⁽¹³⁾ Other capital revenues; ⁽¹⁴⁾ Revenues from the sale of stocks and shares.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě výsledků v tabulce č. 31, kde je hodnocen lineární trend, byly zjištěny za obě kategorie obcí statisticky významné hodnoty pouze u ostatních kapitálových příjmů. Hodnoty regresního koeficientu říkají, že v průměru za sledované období dochází k poklesu těchto příjmů. P-hodnota u příjmů z prodeje pozemků ostatních obcí ($p = 0,052$) je velice blízká hranici 0,05. V důsledku sledování vývoje příjmů v kratším časovém úseku totiž nemusí mít výsledky dostatečnou vypovídací schopnost.

Tabulka 31: Trend průměrných hodnot kapitálových příjmů ⁽¹⁾

Kapitálové příjmy ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Příjmy z prodeje pozemků ⁽⁹⁾	14,06	0,201	22,26	0,052
Příjmy z prodeje ost. nem. a jejich částí ⁽¹⁰⁾	1,40	0,797	-1,70	0,766
Ostatní kapitálové příjmy ⁽¹¹⁾	-13,44	< 0,001	-11,52	< 0,001
Příjmy z prodeje akcií a maj. podílů ⁽¹²⁾	-1,66	0,789	-13,53	0,112

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of capital incomes; ⁽²⁾ Capital incomes; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5,7) Coefficient a ; ^(6,8) p -value; ⁽⁹⁾ Incomes from sale of land; ⁽¹⁰⁾ Incomes from the sale of other properties and their parts; ⁽¹¹⁾ Other capital revenues; ⁽¹²⁾ Revenues from the sale of stocks and shares.

Zdroj: Vlastní zpracování

U kapitálových příjmů vykazuje medián většinou nulového hodnoty. Na rozdíl od porovnaných aritmetických průměrů byla u příjmů z prodeje pozemků malých obcí prokázána statistická významnost rostoucího trendu, avšak s nižší hodnotou regresního koeficientu ($a = 0,52$ s $p = 0,040$). U ostatních obcí nebyla sice statistická významnost prokázána, hodnota p se však blíží hranici významnosti ($a = 2,54$ s $p = 0,077$).

Shrnutí:

Kapitálové příjmy nejsou v průměru pro rozpočet obce příliš rozhodující. Vyznačují se však vysokou variabilitou. Při porovnání průměrných hodnot a hodnot mediánů nejsou mezi obcemi příliš velké rozdíly. To je potvrzeno i provedením dvouvýběrového t -testu a Mann-Whitneyova testu. Kapitálové příjmy jsou spíše nahodilé a jsou spojeny zejména s prodejem obecního majetku. Závisí tak i na rozsahu majetku, který obec vlastní. Při zjišťování trendu většinou nedošlo ke statistickému potvrzení pohybu kapitálových příjmů v čase a na základě nízkých hodnot regresního koeficientu je lze považovat za neměnné.

5.4 Přijaté dotace

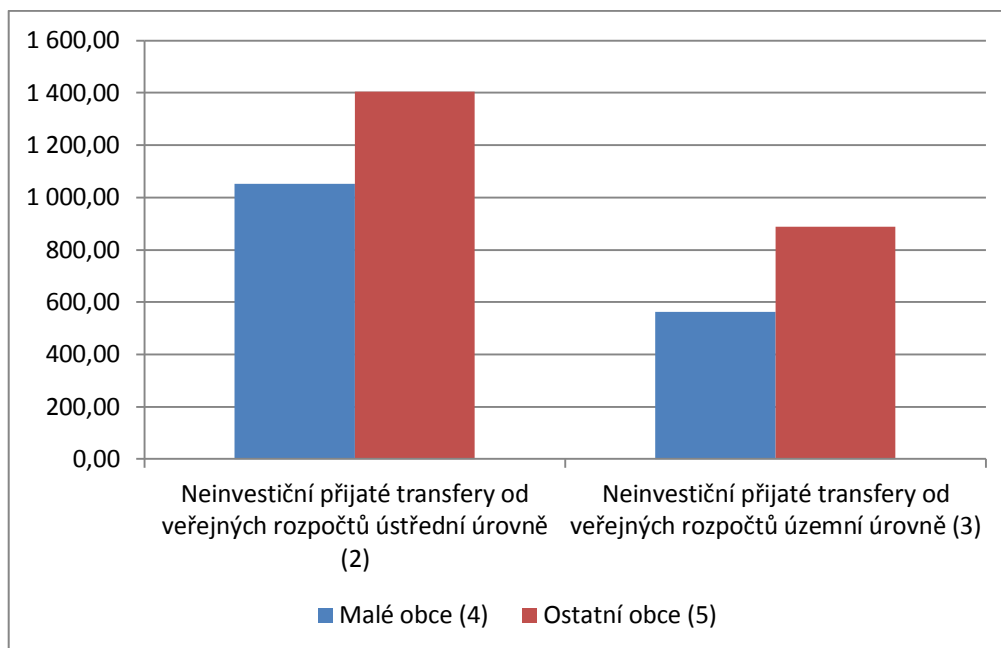
Přijaté dotace tvoří nemalou část obecního rozpočtu. Pro malé obce jsou po daňových příjmech druhým nejdůležitějším příjmem. U ostatních obcí dokonce převyšují daňové příjmy. Rozpočtová skladba uvádí dvě hlavní skupiny těchto příjmů – neinvestiční a investiční.

Neinvestiční neboli běžné transfery slouží k pokrytí běžných pravidelně se opakujících potřeb. Jsou poskytovány např. k pokrytí výdajů voleb, výkonu státní správy, výdajů ve školství, na požární ochranu, příspěvky na kulturní akce, úpravy dětských hřišť, aj. Takovéto dotace mají většinou povahu účelových dotací. Investiční neboli kapitálové transfery jsou poskytovány např. k revitalizaci veřejného prostranství, pro vybudování infrastruktury, kulturních a rekreačních areálů, pro výstavbu školy, obecních bytů, aj. Tyto dotace tedy pokrývají výdaje, které se pravidelně neopakují a mají rovněž podobu účelových dotací. Nevyčerpaná část takových dotací se musí vracet.

Rozpočtová skladba rozděluje neinvestiční a investiční dotace do několika skupin. Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně zahrnují transfery ze všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, která je ve správě Ministerstva financí, dále například transfery ze státních fondů, Národního fondu, aj. Druhou analyzovanou skupinou neinvestičních transferů jsou transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně, čili dotace od obcí, krajů a regionálních rad. Přijaté transfery ze zahraničí zahrnují transfery od cizích států, mezinárodních institucí, Evropské unie, apod.

Podle grafu č. 9, na kterém jsou uvedeny 2 nejdůležitější skupiny neinvestičních dotací pro rozpočet obce, dosahují větších příjmů ostatní obce. Přijaté dotace ze zahraničí hrají v obecních rozpočtech nevýznamnou roli.

Graf 9: Průměrná výše neinvestičních přijatých transferů malých a ostatních obcí
(v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Average amount of non-investment transfers of small and other municipalities (CZK/inhabitants);

⁽²⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽³⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁴⁾ Small municipalities; ⁽⁵⁾ Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je vidět na hodnotách v tabulce č. 32 u malých obcí se vyskytuje vysoká variabilita neinvestičních dotací. Ta je nejvíce znatelná u neinvestičních dotací od veřejných rozpočtů ústřední úrovně. Maximální hodnota je totiž výrazně ovlivněna hodnotou tohoto příjmu obce Kuřimany z okresu Strakonice v roce 2011. V přepočtu na obyvatele tato obce získala 467 387,74 Kč. Takto vysoká hodnota je však dána nízkým počtem obyvatel. K danému roku žilo v obci 24 obyvatel. Hodnoty mediánu jsou u neinvestičních dotací mezi skupinami obcí podstatně odlišné. Lze tedy potvrdit, že vyšší příjmy z neinvestičních dotací získávají větší obce. To sice nebylo provedenými statistickými testy, jejichž výsledné hodnoty jsou zobrazeny v tabulce č. 33, potvrzeno, hodnoty *p* se však blíží hranici významnosti a je tedy možné potvrdit rozdílnost mezi malými a velkými obcemi.

Tabulka 32: Variabilita neinvestičních přijatých transferů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně ⁽⁴⁾	Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně ⁽⁵⁾	Neinvestiční přijaté transfery ze zahraničí ⁽⁶⁾
Malé obce ⁽⁷⁾	minimum ⁽⁸⁾	25,84	-304,20	0,00
	maximum ⁽⁹⁾	140 679,04	48 537,04	9 680,99
	medián ⁽¹⁰⁾	394,30	118,02	0,00
	průměr ⁽¹¹⁾	1 052,08	562,35	6,21
Ostatní obce ⁽¹²⁾	minimum ⁽¹³⁾	38,78	0,11	0,11
	maximum ⁽¹⁴⁾	43 122,98	17 085,96	1 984,39
	medián ⁽¹⁵⁾	816,90	709,96	0,00
	průměr ⁽¹⁶⁾	1 404,30	888,51	3,20

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of non-investment transfers (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽⁵⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁶⁾ Non-investment transfers received from abroad; ⁽⁷⁾ Small municipalities; ⁽⁸⁾ Minimum; ⁽⁹⁾ Maximum; ⁽¹⁰⁾ Median; ⁽¹¹⁾ Arithmetic mean; ⁽¹²⁾ Other municipalities; ⁽¹³⁾ Minimum; ⁽¹⁴⁾ Maximum; ⁽¹⁵⁾ Median; ⁽¹⁶⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Dvouvýběrový t-test a Mann-Whitneyův test byl proveden i u neinvestičních dotací. Hodnoty zobrazuje tabulka č. 33. Výsledky však nemusí být odpovídající z důvodu vysoké variability těchto příjmů. Podle zjištěných p-hodnot, které nejsou příliš vzdálené od hranice významnosti, je možné tvrdit, že malé a ostatní obce získávají odlišnou výši neinvestičních dotací.

Tabulka 33: Statistické testy neinvestičních dotací ⁽¹⁾

Neinvestiční dotace ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
Od veř. rozpočtů ústřední úrovně ⁽¹¹⁾	0,125	0,018	0,089	0,014
Od veř. rozpočtů územní úrovně ⁽¹²⁾	0,424	0,073	0,121	0,035
Ze zahraničí ⁽¹³⁾	0,079	0,182	*	*

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2000 – 2012; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Statistical tests of non-investment transfers; ⁽²⁾ Non-investment transfers; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ^(7 – 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽¹²⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽¹³⁾ Non-investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 34 zobrazuje průměrný trend neinvestičních dotací během sledovaného období. Statisticky nevýznamný trend byl zjištěn u neinvestičních dotací od veřejných rozpočtů ústřední úrovně za kategorii malých obcí. Zde je v porovnání s ostatními obcemi poměrně vysoká hodnota regresního koeficientu a . Kladná hodnota koeficientu znamená rostoucí tendence v průběhu sledovaného období. Pro kategorii ostatních obcí byl zjištěn u tohoto příjmu statisticky nevýznamný trend s nižší hodnotou regresního koeficientu. To může znamenat, že příjmy jsou v daném období konstantní. U ostatních neinvestičních dotací není prokázána statistická významnost.

I v případě porovnaných hodnot mediánů z časového hlediska (tabulka č. 35) byla statistická významnost prokázána jen u malých obcí a dotací od veřejných rozpočtů ústřední úrovně, a to s nižší hodnotou regresního koeficientu. U aritmetického průměru je totiž hodnota koeficientu a zkreslena variabilitou přijatých dotací.

Tabulka 34: Trend průměrných hodnot neinvestičních dotací ⁽¹⁾

Neinvestiční dotace ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Od veř. rozpočtů ústřední úrovně ⁽⁹⁾	102,63	0,034	13,82	0,679
Od veř. rozpočtů územní úrovně ⁽¹⁰⁾	9,82	0,710	-89,86	0,412
Ze zahraničí ⁽¹¹⁾	-0,71	0,075	-0,18	0,311

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of non-investment transfers; ⁽²⁾ Non-investment transfers; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p -value; ⁽⁹⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽¹⁰⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽¹¹⁾ Non-investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 35: Trend hodnot mediánů neinvestičních dotací ⁽¹⁾

Neinvestiční dotace ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Od veř. rozpočtů ústřední úrovně ⁽⁹⁾	44,53	0,017	50,03	0,433
Od veř. rozpočtů územní úrovně ⁽¹⁰⁾	10,79	0,120	-85,86	0,405
Ze zahraničí ⁽¹¹⁾	*	*	*	*

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Trend of median value of non-investment transfers; ⁽²⁾ Non-investment transfers; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p -value; ⁽⁹⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽¹⁰⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽¹¹⁾ Non-investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro hlubší analýzu neinvestičních dotací byly malé obce rozčleněny do 5 kategorií podle počtu obyvatel. Ukazatele variability znázorňuje tabulka č. 36. Nejvyššího objemu těchto dotací dosáhly v průměru na obyvatele obce v první kategorii. V této skupině obcí se rovněž vyskytuje i průměrná maximální hodnota přijatých dotací. Hodnotu však zkresluje již zmiňovaná obec Kuřimany. Do této kategorie patří i obec Bratronice rovněž z okresu Strakonice. V roce 2007 zde žilo 53 obyvatel. Příjem z neinvestičních dotací obce byl v přepočtu na obyvatele 304 389,67 Kč.

Dle hodnot aritmetického průměru a mediánu jsou neinvestiční dotace nejnižší u kategorií obcí 200 – 299 obyvatel.

Tabulka 36: Neinvestiční dotace malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾			
	Minimum ⁽⁴⁾	Maximum ⁽⁵⁾	Medián ⁽⁶⁾	Aritmetický průměr ⁽⁷⁾
0 – 99	158,20	135 772,42	1 059,36	2 711,94
100 – 199	-206,52	73 633,43	741,94	1 526,09
200 – 299	73,72	66 488,36	641,85	1 351,35
300 – 399	64,09	43 278,52	756,45	1 454,37
400 – 499	64,13	25 861,97	886,44	1 473,21

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Non-investment transfers of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Minimum; ⁽⁵⁾ Maximum; ⁽⁶⁾ Median; ⁽⁷⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro jednotlivé kategorie malých obcí byl vypočten pomocí metody lineární regrese trend průměrných hodnot a hodnot mediánů neinvestičních dotací (tabulka č. 37). Jako statisticky významný se prokázal trend u prvních dvou kategorií obcí s kladnou hodnotou regresního koeficientu. Neinvestiční dotace tedy zaznamenávají v průběhu sledovaného období nárůst. U obcí od 200 do 299 obyvatel je hodnota regresního koeficientu také kladná, statistická významnost byla prokázána jen při porovnání hodnot mediánů. U průměru se však hodnota p blíží hranici významnosti a rostoucí trend lze rovněž považovat za statisticky významný. I u ostatních kategorií malých obcí jsou tendence těchto příjmů rostoucí, to však nebylo statisticky potvrzeno.

Tabulka 37: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů neinvestičních dotací malých obcí ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Aritmetický průměr ⁽³⁾		Medián ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
0 – 99	299,25	0,011	173,16	< 0,001
100 – 199	141,50	0,007	90,27	< 0,001
200 – 299	84,25	0,066	52,88	0,001
300 – 399	39,07	0,676	15,56	0,637
400 – 499	15,56	0,812	1,68	0,971

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

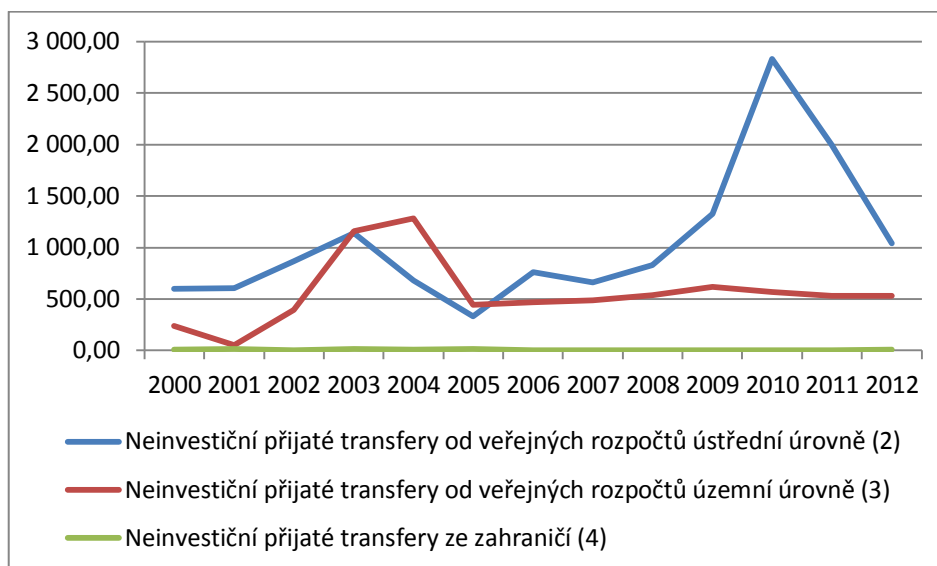
⁽¹⁾ Trend of average value and median value of non-investment transfers; ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Arithmetic mean; ⁽⁴⁾ Median; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p -value.

Zdroj: Vlastní zpracování

Dle následujících dvou grafů (graf č. 10 a 11), které zobrazují vývoj neinvestičních transferů malých a ostatních obcí, vykazují tyto dotace velmi kolísavý vývoj. To může být způsobeno tím, že každoročně vznikají a zanikají nové dotační tituly a programy. Výrazného nárůstu dotací si lze povšimnout v roce 2003, kdy došlo k zániku okresních úřadů, a na obce byla přenesena celá řada kompetencí. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí větší finanční podpory jednotlivým obcím. Toto výraznější zvýšení dotací je rovněž možné vysvětlit čerpáním finančních prostředků na likvidaci vzniklých škod po povodních v roce 2002. V roce 2005 došlo k prudkému propadu dotací. Příčinou je metodická změna v rozdělování veřejných zdrojů pracovníkům ve školství, kdy školská zařízení začaly financovat kraje a finanční prostředky tak již neprocházely rozpočtem obcí.

Malé obce vykázaly velký nárůst dotací rovněž v roce 2010. Oproti roku 2009 je to nárůst téměř o 43 %. Ostatní obce tento nárůst také zaznamenaly, jednalo se však o zvýšení o 28 %.

Graf 10: Vývoj neinvestičních dotací malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

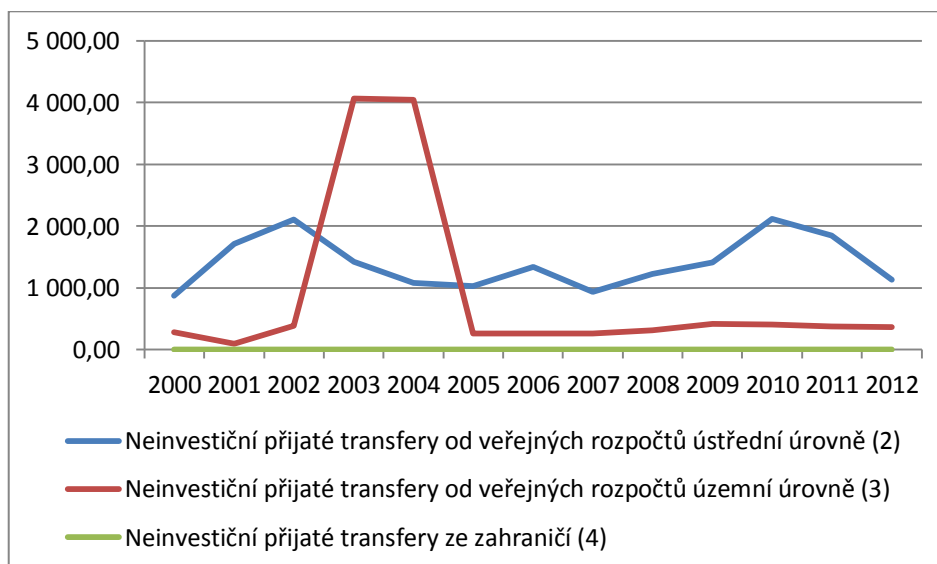

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of non-investment transfers of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽³⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁴⁾ Non-investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 11: Vývoj neinvestičních dotací ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of non-investment transfers of other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Non-investment transfers received from the public budget at central level; ⁽³⁾ Non-investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁴⁾ Non-investment transfers received from abroad.

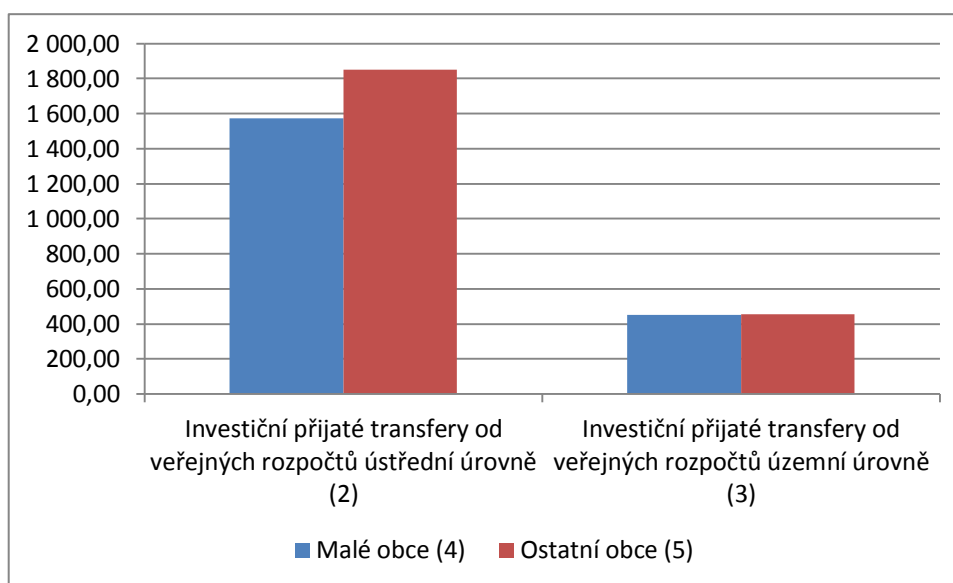
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 12 uvádí průměrnou výši investičních dotací v přepočtu na jednoho obyvatele. Průměrné hodnoty investičních dotací se v rámci dvou skupin obcí zdají být poměrně vyrovnané. Investiční dotace jsou však nenárokové, a proto některé obce nemusejí být při žádosti o dotaci úspěšné. To se týká zejména malých obcí, které nemají dostatečný aparát vzdělaných úředníků pro vyřízení dotace. Pravidla pro získání těchto příjmů bývají totiž mnohdy složitá.

Graf 12: Průměrná výše investičních přijatých transferů malých a ostatních obcí

(v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

(1) Average amount of investment transfers of small and other municipalities (CZK/inhabitants); (2) Investment transfers received from the public budget at central level; (3) Investment transfers received from public budgets territorial levels; (4) Investment transfers received from abroad; (5) Small municipalities; (6) Other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako v případě neinvestičních dotací, vykazují investiční dotace malých obcí vysokou variabilitu. Ta je také ovlivňována vysokou hodnotou těchto příjmů v obcích s velice nízkým počtem obyvatel. Zajímavými údaji pro hodnocení dotačních příjmů jsou hodnoty mediánu. Ty jsou pro malé obce nulové. Důvodem je právě to, že investičních dotace se podaří získat jen velmi malému počtu malých obcí. Výsledné hodnoty jsou zobrazeny v tabulce č. 38.

Tabulka 38: Variabilita investičních přijatých transferů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾	Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně ⁽⁴⁾	Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně ⁽⁵⁾	Investiční přijaté transfery ze zahraničí ⁽⁶⁾
Malé obce ⁽⁷⁾	minimum ⁽⁸⁾	-72,58	0,00	0,00
	maximum ⁽⁹⁾	213 443,89	56 822,91	25 343,98
	medián ⁽¹⁰⁾	0,00	0,00	0,00
	průměr ⁽¹¹⁾	1 574,39	451,43	20,68
Ostatní obce ⁽¹²⁾	minimum ⁽¹³⁾	0,00	-35,12	0,00
	maximum ⁽¹⁴⁾	79 023,58	22 955,73	7 233,26
	medián ⁽¹⁵⁾	89,80	23,40	0,00
	průměr ⁽¹⁶⁾	1 850,16	455,58	11,21

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Variability of investment transfers (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Investment transfers received from the public budget at central level; ⁽⁵⁾ Investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁶⁾ Investment transfers received from abroad; ⁽⁷⁾ Small municipalities; ⁽⁸⁾ Minimum; ⁽⁹⁾ Maximum; ⁽¹⁰⁾ Median; ⁽¹¹⁾ Arithmetic mean; ⁽¹²⁾ Other municipalities; ⁽¹³⁾ Minimum; ⁽¹⁴⁾ Maximum; ⁽¹⁵⁾ Median; ⁽¹⁶⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výsledků dvouvýběrového t-testu a Mann-Whitneyova testu zobrazených v tabulce č. 39, lze při porovnání průměrů potvrdit hypotézu, že mezi malými a ostatními obcemi neexistují rozdíly v investičních dotacích. Nebyly totiž zjištěny statisticky významné rozdíly. V případě porovnání mediánů byl statisticky významný rozdíl prokázán a na základě toho je možné nulovou hypotézu zamítnout.

Tabulka 39: Statistické testy investičních dotací ⁽¹⁾

Investiční dotace ⁽²⁾	Dvouvýběrový t-test (aritmetický průměr) ⁽³⁾	Mann-Whitneyův test (aritmetický průměr) ⁽⁴⁾	Dvouvýběrový t-test (medián) ⁽⁵⁾	Mann-Whitneyův test (medián) ⁽⁶⁾
	p-hodnota ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾	p-hodnota ⁽⁹⁾	p-hodnota ⁽¹⁰⁾
Od veř. rozpočtů ústřední úrovně ⁽¹¹⁾	0,175	0,137	0,002	0,003
Od veř. rozpočtů územní úrovně ⁽¹²⁾	0,977	0,608	0,008	0,001
Ze zahraničí ⁽¹³⁾	0,325	0,918	*	*

Poznámka: Hodnoty aritmetického průměru a mediánu v letech 2000 – 2012; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Statistical tests on investment transfers; ⁽²⁾ Investment transfers; ⁽³⁾ Two-Sample t-test (arithmetic mean); ⁽⁴⁾ Mann-Whitney test (arithmetic mean); ⁽⁵⁾ Two-Sample t-test (median); ⁽⁶⁾ Mann-Whitney test (median); ^(7 - 10) p-value; ⁽¹¹⁾ Investment transfers received from the public budget at central level; ⁽¹²⁾ Investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽¹³⁾ Investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Vývoj průměrných příjmů investičních dotací v průběhu období zachycuje tabulka č. 40. Při porovnání hodnot byl u malých obcí nalezen statisticky významný trend u všech skupin těchto dotací a kladné hodnoty regresních koeficientů. V průběhu období dochází tedy u obcí s nižším počtem obyvatel k růstu investičních dotací v přepočtu na obyvatele. V kategorii ostatních obcí je statisticky významný trend pozorován u investičních dotací od veřejných rozpočtů územní úrovně s kladnou hodnotou regresního koeficientu. Je vidět, že u tohoto typu dotace dochází k většímu nárůstu u obcí s větším počtem obyvatel. Ostatní zjištěné hodnoty jsou statisticky nevýznamné.

Tabulka 40: Trend průměrných hodnot investičních dotací ⁽¹⁾

Investiční dotace ⁽²⁾	Malé obce ⁽³⁾		Ostatní obce ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
Od veř. rozpočtů ústřední úrovně ⁽⁹⁾	108,89	0,001	14,92	0,684
Od veř. rozpočtů územní úrovně ⁽¹⁰⁾	58,95	< 0,001	90,84	< 0,001
Ze zahraničí ⁽¹¹⁾	4,59	0,042	1,15	0,254

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of investment transfers; ⁽²⁾ Investment transfers; ⁽³⁾ Small municipalities; ⁽⁴⁾ Other municipalities; ^(5, 7) Coefficient a ; ^(6, 8) p -value; ⁽⁹⁾ Investment transfers received from the public budget at central level; ⁽¹⁰⁾ Investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽¹¹⁾ Investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Vývoj příjmů byl sledován i u hodnot mediánů. U malých obcí byly zjištěny nulové hodnoty. U kategorie ostatních obcí byly naměřeny statisticky významné hodnoty. Hodnoty regresního koeficientu se však od zjištěného trendu průměrných příjmů odlišují, jelikož aritmetický průměr bývá ovlivněn hodnotami extrémních příjmů některých obcí.

- investiční dotace od veřejných rozpočtů ústřední úrovně (velké obce) – velikost trendu -17,66 s $p = 0,003$,
- investiční dotace od veřejných rozpočtů územní úrovně (velké obce) – velikost trendu 5,03 s $p = 0,012$.

Při rozdělení kategorie malých obcí dle počtu obyvatel jsou pozorovány zajímavé hodnoty. Aritmetický průměr sice ukazuje nejvyšší hodnoty u první a poslední kategorie a nejnižší hodnoty u obcí s 200 – 299 obyvateli. Medián však odkrývá jinou skutečnost. Dle jeho hodnot se investiční dotace zvyšují s rostoucím počtem obyvatel. Jak je z těchto údajů vidět, ty nejmenší kategorie obcí investiční dotace získají jen velmi těžko. Maximální hodnoty naznačují pravý opak, důvodem je však přepočtení na obyvatele. Variabilita investičních dotací je uvedena v tabulce č. 41.

Tabulka 41: Investiční dotace malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Ukazatel ⁽³⁾			
	Minimum ⁽⁴⁾	Maximum ⁽⁵⁾	Medián ⁽⁶⁾	Aritmetický průměr ⁽⁷⁾
0 – 99	0,00	181 830,65	0,00	2 202,74
100 – 199	-34,65	142 492,72	0,00	1 956,53
200 – 299	0,00	104 860,69	6,70	1 891,19
300 – 399	-37,93	78 703,61	56,42	1 992,70
400 – 499	0,00	72 690,90	143,92	2 247,36

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Investment transfers of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Index; ⁽⁴⁾ Minimum; ⁽⁵⁾ Maximum; ⁽⁶⁾ Median; ⁽⁷⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování

Vývoj průměrných příjmů byl zjištěn jak při porovnání hodnot aritmetického průměru, tak při porovnání hodnot mediánu. U všech kategorií obcí je v případě aritmetického průměru statisticky potvrzen rostoucí trend. Medián růst těchto příjmů potvrzuje jen u kategorie obcí od 400 do 499 obyvatel. Výsledky zobrazuje tabulka č. 42.

Tabulka 42: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů investičních dotací malých obcí ⁽¹⁾

Kategorie malých obcí (počet obyvatel) ⁽²⁾	Aritmetický průměr ⁽³⁾		Medián ⁽⁴⁾	
	koeficient a ⁽⁵⁾	p-hodnota ⁽⁶⁾	koeficient a ⁽⁷⁾	p-hodnota ⁽⁸⁾
0 – 99	182,74	0,008	*	*
100 – 199	199,83	< 0,001	*	*
200 – 299	156,27	< 0,001	1,44	0,447
300 – 399	136,91	< 0,001	6,92	0,156
400 – 499	155,61	< 0,001	17,02	0,015

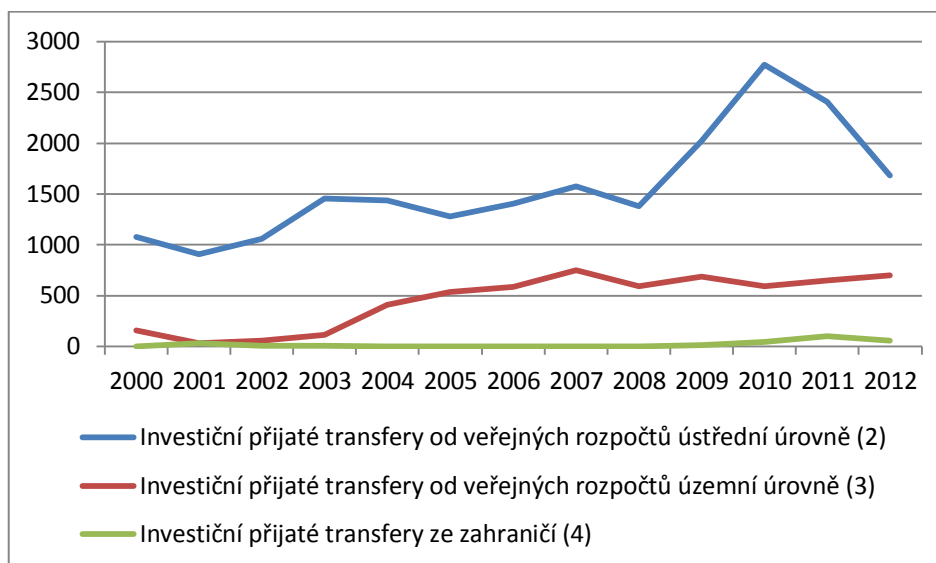
Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Trend of average value and median value of investment transfers; ⁽²⁾ Category of small municipalities (number of inhabitants); ⁽³⁾ Arithmetic mean; ⁽⁴⁾ Median; ^(5,7) Coefficient a ; ^(6,8) p-value.

Zdroj: Vlastní zpracování

Vývoj investičních dotací zachycují grafy 13 a 14. Stejně jako v případě neinvestičních dotací, i tyto dotace v průběhu let kolísají. Pokles dotací v roce 2011 souvisel s úsporným opatřením vlády v návaznosti na očekávaný růst daňových příjmů. V roce 2012 došlo k přenesení výplaty sociálních dávek z pověřených obecních úřadů na úřady práce. To se opět projevilo poklesem dotací.

Graf 13: Vývoj investičních dotací malých obcí (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

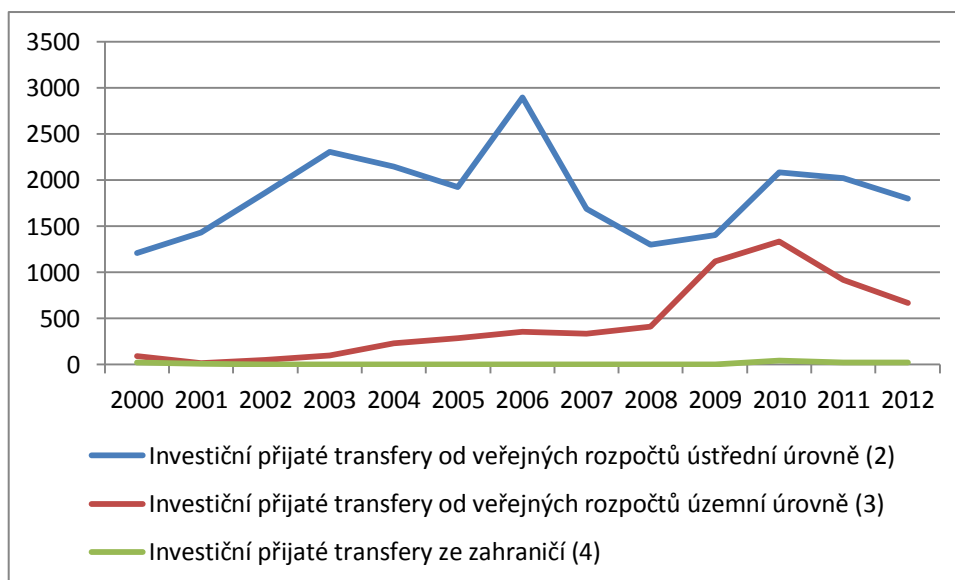

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of investment transfers of small municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Investment transfers received from the public budget at central level; ⁽³⁾ Investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁴⁾ Investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 14: Vývoj investičních dotací ostatních obcí (v Kč/obyv.)⁽¹⁾

Poznámka: Ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of investment transfers of other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Investment transfers received from the public budget at central level; ⁽³⁾ Investment transfers received from public budgets territorial levels; ⁽⁴⁾ Investment transfers received from abroad.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 43 uvádí lineární závislost mezi přijatými dotacemi a počtem obyvatel obce. Na základě hodnot korelačních koeficientů se dá říci, že vyšší závislosti mezi proměnnými je dosahováno u investičních dotací, přímé u malých obcí a nepřímé u ostatních obcí. U malých obcí tedy roste příjem na základě počtu obyvatel. To lze posoudit i z tabulky č. 41 a hodnoty mediánu. Průměrná hodnota u malých obcí s počtem obyvatel 0 – 99 je spíše zkreslující. Většina malých obcí o investiční dotace nežádá, nebo nejsou při této žádosti úspěšné. U ostatních obcí je zjištěna menší závislost nepřímá a dle této závislosti je možné pozorovat více vlivů působících na hodnotu přijatých dotací. Hodnoty koeficientů determinace jsou na velmi nízké úrovni, zejména u neinvestičních dotací, takže není možné hodnotit výši přijatých dotací jen na základě počtu obyvatel. Na výši neinvestičních dotací mají větší vliv jiné faktory než počet obyvatel. Jedním z nich může být větší množství služeb, které musejí obce s více obyvateli zabezpečit.

Tabulka 43: Závislost přijatých dotací na počtu obyvatel ⁽¹⁾

Obce ⁽²⁾	Přijaté transfery ⁽³⁾	Korelační koeficient ⁽⁴⁾	Koeficient determinace ⁽⁵⁾	Rovnice regresní přímky ⁽⁶⁾
Malé obce ⁽⁷⁾	Investiční ⁽⁸⁾	$r = 0,7574$	$r^2 = 0,5737$	$y = 232,61x - 52\ 949$
	Neinvestiční ⁽⁹⁾	$r = 0,4795$	$r^2 = 0,2299$	$y = 155,16x - 35\ 064$
Ostatní obce ⁽¹⁰⁾	Investiční ⁽¹¹⁾	$r = -0,6193$	$r^2 = 0,3835$	$y = -15,68x + 38\ 161$
	Neinvestiční ⁽¹²⁾	$r = 0,2187$	$r^2 = 0,0478$	$y = 12,077x - 25\ 312$

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty v letech 2000 – 2012.

⁽¹⁾ Dependence of accepted transfers on the number of inhabitants; ⁽²⁾ Municipalities; ⁽³⁾ Accepted transfers; ⁽⁴⁾ Correlation coefficient; ⁽⁵⁾ Coefficient of determination; ⁽⁶⁾ Regression equation; ⁽⁷⁾ Small municipalities; ⁽⁸⁾ Investment; ⁽⁹⁾ Non-investment; ⁽¹⁰⁾ Other municipalities; ⁽¹¹⁾ Investment; ⁽¹²⁾ Non-investment.

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle tabulky č. 44 byla statistická významnost regresního koeficientu prokázána jen u investičních dotací, kde je dosahováno hodnoty $p < 0,05$. U neinvestičních dotací nebyla mezi proměnnými závislost zjištěna.

Tabulka 44: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾

	p-hodnota ⁽²⁾
Neinvestiční dotace – malé obce ⁽³⁾	0,097
Neinvestiční dotace – ostatní obce ⁽⁴⁾	0,473
Investiční dotace – malé obce ⁽⁵⁾	0,003
Investiční dotace – ostatní obce ⁽⁶⁾	0,024

⁽¹⁾ Linear regression - statistical regression coefficient values; ⁽²⁾ p-value; ⁽³⁾ Non-investment transfers – small municipalities; ⁽⁴⁾ Non-investment transfers – other municipalities; ⁽⁵⁾ Investment transfers – small municipalities; ⁽⁶⁾ Investment transfers – other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Vývoj celkových dotací je rovněž posouzen metodou lineární regrese. Podle tabulky č. 45 jsou statisticky významné hodnoty zjištěny u investičních dotací. Vyšší růst byl zaznamenán u malých obcí. Statisticky nevýznamné jsou pak hodnoty neinvestičních dotací. P-hodnota neinvestičních dotací v kategorii malých obcí ($p = 0,051$) je však na hranici 0,05 a na základě regresního koeficientu se dá říci, že je vykazován rostoucí trend.

Tabulka 45: Trend průměrných hodnot celkových dotací ⁽¹⁾

Dotace ⁽²⁾	koeficient a ⁽³⁾	p-hodnota ⁽⁴⁾
Neinvestiční dotace – malé obce ⁽⁵⁾	111,73	0,051
Neinvestiční dotace – ostatní obce ⁽⁶⁾	-76,22	0,490
Investiční dotace – malé obce ⁽⁷⁾	172,43	< 0,001
Investiční dotace – ostatní obce ⁽⁸⁾	106,92	0,018

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese.

⁽¹⁾ Trend of average value of total transfers; ⁽²⁾ Transfers; ⁽³⁾ Coefficient a ; ⁽⁴⁾ p-value; ⁽⁵⁾ Non-investment transfers – small municipalities; ⁽⁶⁾ Non-investment transfers – other municipalities; ⁽⁷⁾ Investment transfers – small municipalities; ⁽⁸⁾ Investment transfers – other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

I při porovnání mediánu z časového hlediska (tabulka č. 46) lze konstatovat, že neinvestiční dotace malých obcí mají rostoucí tendence. Stejně jako v tabulce č. 45, ani zde nebyl pokles neinvestičních dotací u ostatních obcí statisticky prokázán. Hodnoty regresního koeficientu u investičních dotací ostatních obcí se při porovnání průměrů a mediánů v čase značně liší. Vyšší vypovídací schopnost lze přisuzovat mediánu, který není ovlivněn vysokou variabilitou příjmů.

Tabulka 46: Trend hodnot mediánů celkových dotací ⁽¹⁾

Dotace ⁽²⁾	koeficient a ⁽³⁾	p-hodnota ⁽⁴⁾
Neinvestiční dotace – malé obce ⁽⁵⁾	55,32	0,003
Neinvestiční dotace – ostatní obce ⁽⁶⁾	-35,83	0,746
Investiční dotace – malé obce ⁽⁷⁾	*	*
Investiční dotace – ostatní obce ⁽⁸⁾	-12,63	0,023

Poznámka: Hodnoceno metodou lineární regrese; * nulové hodnoty mediánu.

⁽¹⁾ Trend of median value of total transfers; ⁽²⁾ Transfers; ⁽³⁾ Coefficient a ; ⁽⁴⁾ p -value; ⁽⁵⁾ Non-investment transfers – small municipalities; ⁽⁶⁾ Non-investment transfers – other municipalities; ⁽⁷⁾ Investment transfers – small municipalities; ⁽⁸⁾ Investment transfers – other municipalities.

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí:

Dotace jsou nedílnou součástí územních rozpočtů. Bez nich by obce jen těžko zabezpečily standardní úroveň služeb pro své občany. Nevýhodou systému dotací je zejména to, že většina z nich je poskytována jako účelových. Takovéto dotace je nutno v případě jejich nevyužití vracet.

Vyšších příjmů z neinvestičních dotací dosahují větší obce. Pro rozpočet obce jsou nejdůležitější dotace od veřejných rozpočtů ústřední úrovně. Právě zde je pomocí statistických testů potvrzena rozdílnost mezi oběma skupinami obcí.

I v případě investičních dotací mají vyšší příjem ostatní obce. Malé obce mnohdy na tyto dotace nedosáhnou zejména z důvodu složitosti systému a nedostatku odborníků. Proto se u těchto rozpočtových příjmů vyskytuje vysoká variabilita.

Výsledky provedené analýzy neinvestičních a investičních dotací mohou být zkreslené z důvodu vysoké variability, která se vyskytuje zejména u obcí s nižším počtem obyvatel.

5.5 Porovnání příjmů a výdajů obcí

Pro zhodnocení hospodaření obcí jsou v následujících tabulkách porovnány celkové příjmy (tedy i takové, které nebyly výše analyzovány) s celkovými výdaji. Rovnost příjmů a výdajů je prakticky nespílnitelná, a proto vzniká buď kladné či záporné saldo rozpočtu. Příčinou nerovnováhy může být např. nesprávné rozhodování obcí o realizaci jednotlivých investic a o způsobech financování. Takovéto nesprávné rozhodnutí pak může negativně ovlivnit rozpočet obce na mnoho let.

Rozpočtová skladba zahrnuje specifickou položku „Financování“, která obstarává možnosti využití přebytku či uhrazení případného schodku obecního rozpočtu.

Dle tabulky č. 49 a 50 je patrné, že lepší hospodaření s obecním rozpočtem vykazují v průměru malé obce. To může být způsobeno velkou variabilitou v rozpočtových příjmech obcí s nižším počtem obyvatel. Takové obce, jak vyplývá z výše provedené analýzy, dosahují mnohdy extrémních maximálních hodnot v přepočtu na obyvatele zejména u sdílených daní. To může ovlivnit průměrnou hodnotu celkových příjmů. Vliv na větší výdaje ostatních obcí může mít i to, že tyto obce musí zajistit pro své občany více služeb, než je tomu u malých obcí.

Největšího přebytku rozpočtu dosáhly obě skupiny obcí v roce 2008, kdy legislativní změna měla za následek zvýšení daňových příjmů, potažmo i celkových příjmů. Zvýšení příjmové stránky rozpočtu se pochopitelně projevilo i ve zvýšení celkových výdajů.

Tabulka 47: Vývoj celkových příjmů a výdajů malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Celkové příjmy ⁽³⁾	Celkové výdaje ⁽⁴⁾	Saldo příjmů a výdajů ⁽⁵⁾
2000	12 519,95	13 353,89	-833,94
2001	12 275,70	12 677,73	-402,03
2002	13 463,62	13 489,59	-25,97
2003	14 622,31	14 616,42	5,89
2004	14 125,39	14 332,17	-206,78
2005	14 177,78	13 796,52	381,26
2006	15 231,91	14 969,45	262,46
2007	15 590,54	14 520,71	1 069,83
2008	19 540,22	17 956,56	1 583,66
2009	22 340,94	21 238,17	1 102,77
2010	22 158,20	21 331,58	826,62
2011	20 831,98	19 932,26	899,72
2012	18 957,93	18 413,40	544,53

Poznámka: Malé obce – obce ČR do 499 obyvatel; průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of total revenues and expenditures of small municipalities; ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Total revenues;

⁽⁴⁾ Total expenditures; ⁽⁵⁾ Balance of revenues and expenditures.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 48: Vývoj celkových příjmů a výdajů ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Celkové příjmy ⁽³⁾	Celkové výdaje ⁽⁴⁾	Saldo příjmů a výdajů ⁽⁵⁾
2000	18 614,90	19 374,83	-759,93
2001	19 363,29	19 824,59	-461,30
2002	20 765,09	21 052,38	-287,29
2003	25 216,85	25 216,65	0,39
2004	23 914,96	24 195,65	-280,69
2005	20 401,55	19 849,44	552,11
2006	22 628,59	22 390,57	238,02
2007	21 221,86	20 487,75	734,11
2008	23 009,50	22 037,23	972,27
2009	23 133,65	24 085,45	-951,80
2010	24 749,72	24 206,93	542,79
2011	22 830,21	22 509,63	320,58
2012	20 907,75	20 641,33	266,42

Poznámka: Ostatní obce – obce ČR kromě malých obcí, statutárních měst a hlavního města Prahy, průměrné hodnoty.

⁽¹⁾ Development of total revenues and expenditures of other municipalities; ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Total revenues; ⁽⁴⁾ Total expenditures; ⁽⁵⁾ Balance of revenues and expenditures.

Zdroj: Vlastní zpracování

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit systém příjmů obcí v České republice z hlediska specifík malých obcí. Pro analyzování příjmů byla použita data za rok 2000 až 2012. Pro zhodnocení rozdílů byly obce České republiky rozděleny na dvě skupiny. První skupinu tvoří malé obce (do 499 obyvatel) a druhá skupina zahrnuje ostatní obce ČR s výjimkou statutárních měst a hlavního města Prahy. Z provedené analýzy vyplývají pro malé obce jistá specifika v jejich financování.

Daňové příjmy tvoří převážnou část obecního rozpočtu a jejich výhodou je neúčelovost jejich využití. Zápornou stránkou takových příjmů je ale to, že jejich výše není v kompetenci obce. Velikost daňových příjmů, která poplyne do rozpočtu obce, je totiž přesně legislativně vymezena. Zákony dávají obcím jen minimální možnosti pro ovlivnění daňových příjmů.

V oblasti sdílených daní jsou malé obce znevýhodněny nízkým počtem obyvatel, od kterého se odvíjí koeficient, podle kterého je stanoven výnos právě z těchto sdílených daňových příjmů. Stát si klade za cíl nezvyšovat počet obcí v České republice, ale naopak zvyšovat počet obyvatel v jednotlivých obcích, čehož může být dosaženo spojováním malých obcí. Tím by mohlo dojít ke zvýšení jejich příjmů. Možností zvýšení příjmové stránky rozpočtu může být například finanční či nefinanční odměna obyvatelům, kteří si přihlásí trvalé bydliště do dané obce. Mnoho obyvatel totiž i přes to, že v některé obci žijí, mají trvalé bydliště hlášené jinde.

Jednou z analyzovaných sdílených daní byla daň z příjmů fyzických osob. Zde se jako zásadní specifikum ukázal výnos z DPFO ze samostatné výdělečné činnosti. Tento daňový příjem výrazně ovlivňuje příjmovou stránku rozpočtu těch obcí, ve kterých má podnikatel trvalé bydliště, nikoli kde provádí svou podnikatelskou činnost. Takové obce jsou tak ochuzeny o značné finanční zdroje a na druhou stranu mohou trpět zápornou stránkou podnikatelské činnosti (např. hluk, znečištění ovzduší, větší dopravní zátěž, a tedy nutností vyšších výdajů).

I u daně z příjmů právnických osob můžeme najít jisté zajímavosti, a to u DPPO za obec. Tato svěřená daň vykazuje vysokou variabilitu v malých obcích. Z hodnoty mediánu je však vidět, že podnikatelskou činností se zabývá jen malá část obcí.

Svěřenou daní je i daň z nemovitých věcí. Zde mohou obce alespoň omezeně zasáhnout do velikosti tohoto příjmu, a to zvýšením koeficientu stanoveného dle počtu obyvatel

a pomoci zavedení místního koeficientu. Toho pochopitelně využívají zejména ty obce, které mají ve svém okolí elektrárnu, důl, rekreační či firemní areály, aj. Mezi takové patří i ty s nízkým počtem obyvatel. V přepočtu na obyvatele pak získávají i několik desítek tisíc korun.

Místní poplatky jsou příjmem, který může každá obec zavést dle svého uvážení pomoci obecní vyhlášky. Pomocí místních poplatků může zvýšit příjmy rozpočtu. Tyto příjmy však nehrají v rozpočtu obce významnou roli. Některé obce místní poplatky na svém území vůbec nezavádí. To je typické zejména pro malé obce, které nechtějí zvyšovat životní náklady svých obyvatel. Naopak ve větších obcích mají místní poplatky spíše regulační charakter a z toho důvodu jsou na území větších měst zpravidla zavedeny.

Nedaňové příjmy znamenají pro rozpočet obce třetí nejvýznamnější zdroj příjmů. I u této kategorie byla zjištěna specifika vyplývající pro malé obce. V případě příjmů z vlastní činnosti je průměrná hodnota vyšší pro malé obce. Důvodem je právě to, že malé obce si své záležitosti spravují svou činností, zatímco větší obce pověřují jejich správou soukromý sektor. Výnos z odvodu přebytku organizací s přímým vztahem je v rozpočtu obce zcela zanedbatelný. V průměru dosahují malé obce nižšího příjmu z toho důvodu, že nemají tak velké možnosti pro zřízení takových organizací. V případě příjmů z pronájmu majetku mají vyšší průměrný výnos i hodnotu mediánu obce s větším počtem obyvatel. Lze tedy usuzovat na přímou závislost, tedy na růst příjmů s růstem počtu obyvatel. Vyšší příjem ostatních obcí lze vysvětlit většími možnostmi pronájmu zejména obecních bytů, než je tomu v případě menších obcí. Nedaňové příjmy tedy nejsou závislé jen na počtu obyvatel. Výnos je totiž ovlivněn i možnostmi obce poskytovat služby a vybaveností dané obce.

Kapitálové příjmy ovlivňují rozpočet obce jen minimálně. Stejně jako v případě nedaňových příjmů, ani výnos z kapitálových příjmů nezávisí jen na počtu obyvatel. Důležitou roli hraje zejména majetek, se kterým daná obec disponuje.

Dotace tvoří nedílnou součást obecního rozpočtu, protože daňové příjmy a ostatní kategorie příjmů by nestačily na pokrytí výdajů, které územní samosprávy mají. Pomocí dotačního systému by tedy měly být podporovány především znevýhodněné obce (ve většině případů se jedná o malé obce), aby mohly zajistit pro své občany kvalitní úroveň služeb. Z provedené analýzy však vyplývá, že malé obce získávají na dotacích menší částky než velké obce. Získání dotací, zejména investičních, není samozřejmostí.

Malé obce nemají dostatek vzdělaných odborníků pro vyřízení žádosti o dotace. Problém je i ve složitosti systému a některé malé obce tak mají jen velmi malou možnost dotaci získat.

Cílem prováděné analýzy bylo zjistit, zda existují rozdíly v příjmech malých a ostatních obcí. V případě výnosu DPFO dosahují nižších příjmů malé obce. To je způsobeno nižším počtem obyvatel, od kterého se odvíjí výše výnosu. Tyto rozdíly však nejsou příliš výrazné zejména z důvodu provedené novely zákona, která tuto diferencovanost odstranila a posílila rozpočty právě malým obcím. To, že mezi velikostními skupinami obcí nejsou v případě DPFO příliš velké rozdíly, bylo potvrzeno i pomocí statistických testů.

I v oblasti výnosu z DPPO je potvrzena hypotéza, že obcím s nižším počtem obyvatel plynou do rozpočtu menší příjmy. Tato rozdílnost byla statisticky potvrzena u DPPO za obec.

Z daně z nemovitých věcí získávají malé obce oproti ostatním obcím téměř dvakrát vyšší výnos v přepočtu na obyvatele. Důvodem je to, že se v katastrálním území zejména malých obcí vyskytují např. elektrárny, doly, rekreační areály aj. Pomocí parametrického a neparametrického testu byla rozdílnost příjmů prokázána.

Na svém území mohou obce obecně závaznou vyhláškou zavést místní poplatky a tím být z hlediska financování více soběstačné. Z provedené analýzy vyplynulo, že tento typ poplatků zavádí jen malá část obcí s nízkým počtem obyvatel. Větší města zpravidla mívají na svém území místní poplatky zavedeny.

U nedaňových a kapitálových příjmů není většinou nulová hypotéza zamítnuta a lze tedy tvrdit, že v těchto příjmech není mezi malými a ostatními obcemi příliš velká odlišnost.

Rozpočet malých obcí by měl být podpořen přijatými dotacemi. I ty však u malých obcí dosahují nižších hodnot. Neinvestiční dotace jsou totiž přerozdělovány na principu přenesené působnosti, která je pochopitelně vyšší u větších obcí, a v případě investičních dotací často nebývají malé obce úspěšné.

Od roku 2000 se problémům malých obcí začíná věnovat legislativa. Do tohoto roku byly totiž malé obce oproti větším municipalitám výrazně daňově znevýhodněné. Postupné úpravy legislativy se snaží rozdíly mezi velikostními kategoriemi obcí odstranit. Díky těmto změnám dochází zejména od roku 2008 k přibližování příjmů

malých obcí příjmům obcí větších. To je patrné zejména u daňových příjmů, kdy bylo díky této novele zavedeno pro výpočet procentních podílů obcí kritérium s váhou 3 % podle rozlohy katastrálního území. Tím došlo ke zvýhodnění zejména obcí do 300 obyvatel, které se obyčejně vyznačují nízkou hustotou osídlení. Nedaňové a kapitálové příjmy zůstávají většinou konstantní. Naopak dotace se vyznačují vysokou variabilitou a malou možností získání těchto příjmů ze strany menších obcí.

Z provedené analýzy vyplývá, že v přepočtu na obyvatele získávají malé obce do svého rozpočtu v porovnání s ostatními obcemi nižší příjmy. Mezi malými obcemi však existuje na příjmové stránce velká variabilita a některé obce díky vhodným zdrojům (podmínkám) mají vysoký příjem. Vyšší příjem však nemusí nutně souviset také s vyrovnaným nebo přebytkovým rozpočtem obce. Při porovnání příjmů a výdajů obou kategorií obcí se zdá, že malé obce hospodaří efektivněji. To může souviset se skutečností, že větší obce jsou nucené investovat větší množství prostředků do poskytovaných služeb občanům a rozvoje samotné obce.

Jak je výše zmíněno, mezi obcemi, především mezi malými obcemi, je dosahováno někdy vysoké variability, která je způsobena určitými základními zdroji. Každá obec a její zastupitelstvo by proto mělo dobře posoudit svoji příjmovou stránku a možnosti příjmu, aby se mohlo správně rozhodovat ve svých plánovaných investicích pro rozvoj obce.

Rozdíl a nevýhoda malých obcí v oblasti příjmů bude opět snížena v roce 2017, kdy vstoupí v platnost nová novela zákona o RUD, která znovu zlepší příjmovou stránku těchto obcí. Zřejmě tak dojde k prodloužení nastalého trendu přibližování rozdílu mezi malými obcemi a ostatními obcemi.

Summary

The aim of this thesis is to evaluate the system of municipality incomes in the Czech Republic with respect to specifics of small municipalities. In last few years these municipalities have become a frequently discussed topic because of their lower incomes. The legislation has been devoting to this problem since 2008 and the differences between large and small municipalities in the Czech Republic were removed. There is income analysis of all municipalities in the Czech Republic from 2000 up to 2012 in this thesis. The municipalities were divided into two groups. The first group contains small villages, defined as municipalities up to 499 inhabitants. In the second group there are other municipalities of the Czech Republic except small villages, statutory cities and the Capital City of Prague. The real data were recalculated per head for this analysis and minimum, maximum, median and arithmetic mean were found. Variability of incomes is evaluated from these results. Regression and correlation analysis is made in some groups of revenues because of finding dependence among variables. Disparity in incomes of small towns and other communities is assessed by comparing the arithmetic means and medians between groups of municipalities using a Two-Sample t-test and Mann-Whitney test. Revenue growth is evaluated determination of the trends of the time series using linear regression. Some specifics in financing small villages were found from these analyzes. There was also confirmation of the hypothesis that small municipalities have lower incomes per an inhabitant.

Keywords

Municipal budget, Small municipalities, Rural municipalities, Tax revenues, Non-tax revenues, Capital revenues, Received subsidy

JEL Classification:

H71 State and Local Taxation, Subsidies, and Revenue

R51 Finance in Urban and Rural Economies

Seznam literatury

Český statistický úřad, Brno. (2009). *Postavení venkova v jihomoravském kraji*. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/20565689/64136109.pdf/f3f32172-16d6-40fd-892e-fd797f5ad857?version=1.0>

Davey, K. (2003). *Fiscal decentralisation*. Dostupné z <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN017650.pdf>

Důvodová zpráva MFČR k novele zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Dostupné z www.mfcr.cz/assets/cs/media/Navrh_2011_Duvodova-zprava-k-navrhu-zakona.pdf

EAgri. *Program rozvoje venkova 2014 – 2020*. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Hampl, M., Müller, J. (1998). *Jsou obce v České republice příliš malé?* Dostupné z http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/downloads/2014/03/1998_103_1_Hampl_Muller_Jsouobcevceskerepubliceprilismale.pdf

Holeček, J., Binek, J., Galvasová, I., Chabičovská, K., Svobodová, H. (2009). *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno, GaREP Publishing. Dostupné z http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2009/03/Obec_souvislosti.pdf

Jílek, M. (2008). *Fiskální decentralizace, teorie a empirie* (1st ed.). Praha, Czechia: ASPI, a. s.

Kadeřábková, J., Peková, J. (2012). *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance* (1st ed.). Praha, Czechia: Wolters Kluwer ČR.

Koudelka, Z. (2007). *Samospráva*. Praha, Czechia: Linde Praha, a. s.

Kypetová, J. (2014). 3. Finance a rozpočet. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2014*. Praha: Svaz města a obcí České republiky. Dostupné z <http://www.smocr.cz/cz/tiskovy-servis/publikace/vysla-nova-prirucka-pro-clena-zastupitelstva-obce.aspx>

Matěj, M. (2016). Rozpočty obcí a krajů v roce 2016. *Obec a finance*, 1/2016. Dostupné z

<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6710577&ht=da%F2+z+p%F8%EDjm%F9+pr%E1vnick%FDch+osob+za+obec>

Müllerová, K. (2011). Poplatek za užívání veřejného prostranství jako daňový příjem obce. *SEHNÁLEK, D. Dny práva: 289-298*. Dostupné z https://science.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/prispevky/02%20FINANC/Kristyna%20Mullerova.pdf

Nejezchleba, Z. (2007). Typové problémy při přezkoumávání hospodářské činnosti. *Obec a finance*, 5/2006. Dostupné z <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6255650>

Obecně závazná vyhláška č. 1/2009, o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitostí u pozemků a místního koeficientu pro výpočet daně z nemovitostí. Dostupné z: <http://www.obectemelin.cz/urad-obce/uredni-deska/stanoveni-koeficientu-dane-z-nemovitosti-2010-2.html?ftresult=dan+z+nemovitost%C3%AD>

Obecně závazná vyhláška č. 1/2014, o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitých věcí. Dostupné z:

http://www.volevcice.cz/e_download.php?file=data/editor/138cs_1.pdf&original=OZV++01+2014.pdf

Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR* (1st ed.). Praha, Czechia: Wolters Kluwer ČR.

Perlín, R. (1999). Venkov, typologie venkovského prostoru. *Česká etnoekologie, Etnoekologické semináře v Liběchově: 87-104*. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru

Pělucha, M., Bednaříková, Z. (2008). *Rozvoj venkova v kontextu postupující reformy SZP EU*. Dostupné z <http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/peluchavenkov.pdf>

Pilný, J. (2000). Výnosnost municipálního majetku. *Obec a finance*, 2/2000. Dostupné z <http://www.denik.obce.cz/clanek.asp?id=49599>

Problematika malých obcí. *Obec a finance*, 5/2003. Dostupné z <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5783262>

Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů* (3rd ed.). Praha, Czechia: Grada Publishing, a. s.

Radvan, M. (2012). *Místní daně* (1st ed.). Praha, Czechia: Wolters Kluwer ČR.

Vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě č. 323/2002 Sb.

Zavadil, P. (2015). *Milé obce, tak jsme vám sebrali 30% z příjmů z DPFO. To jste rády, co?* Dostupné z: <http://petrzavadil.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=488692>

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 170/1849 ř. z., Prozatímní zákon obecní

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)

Zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 338/1992 Sb., zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obcí podle počtu obyvatel k 1. 1. 2015 ⁽¹⁾	20
Tabulka 2: Vývoj deflátoru HDP (v %) ⁽¹⁾	26
Tabulka 3: Vývoj průměrných příjmů malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	28
Tabulka 4: Vývoj průměrných příjmů ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	29
Tabulka 5: Variabilita daně z příjmů fyzických osob (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	33
Tabulka 6: Statistické testy daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾	34
Tabulka 7: Trend průměrných hodnot daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾	34
Tabulka 8: Trend hodnot mediánů daně z příjmů fyzických osob ⁽¹⁾	35
Tabulka 9: Průměrné hodnoty mediánu DPFO v jednotlivých obdobích ⁽¹⁾	36
Tabulka 10: Variabilita daně z příjmů právnických osob a právnických osob za obec (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	38
Tabulka 11: Statistické testy daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾	39
Tabulka 12: Trend průměrných hodnot daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾	39
Tabulka 13: Trend hodnot mediánů daně z příjmů právnických osob ⁽¹⁾	40
Tabulka 14: Průměrné hodnoty mediánu DPPO v jednotlivých obdobích ⁽¹⁾	40
Tabulka 15: Vývoj daně z nemovitých věcí v letech 2003 – 2012 (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	43
Tabulka 16: Variabilita daně z nemovitých věcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	44
Tabulka 17: Ukazatele korelace daně z nemovitých věcí ⁽¹⁾	45
Tabulka 18: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾	45
Tabulka 19: Variabilita daně z nemovitých věcí malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	47
Tabulka 20: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů daně z nemovitých věcí ⁽¹⁾ ..	48
Tabulka 21: Ukazatele korelace daně z nemovitých věcí malých obcí ⁽¹⁾	49
Tabulka 22: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾	50
Tabulka 23: Statistické testy místních poplatků ⁽¹⁾	54
Tabulka 24: Trend průměrných hodnot místních poplatků ⁽¹⁾	55
Tabulka 25: Variabilita nedaňových příjmů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	60
Tabulka 26: Statistické testy nedaňových příjmů ⁽¹⁾	61
Tabulka 27: Trend průměrných hodnot nedaňových příjmů ⁽¹⁾	61
Tabulka 28: Trend hodnot mediánů nedaňových příjmů ⁽¹⁾	62
Tabulka 29: Variabilita kapitálových příjmů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	65
Tabulka 30: Statistické testy kapitálových příjmů ⁽¹⁾	66

Tabulka 31: Trend průměrných hodnot kapitálových příjmů ⁽¹⁾	67
Tabulka 32: Variabilita neinvestičních přijatých transferů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	70
Tabulka 33: Statistické testy neinvestičních dotací ⁽¹⁾	71
Tabulka 34: Trend průměrných hodnot neinvestičních dotací ⁽¹⁾	72
Tabulka 35: Trend hodnot mediánů neinvestičních dotací ⁽¹⁾	72
Tabulka 36: Neinvestiční dotace malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	73
Tabulka 37: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů neinvestičních dotací	74
Tabulka 38: Variabilita investičních přijatých transferů (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	77
Tabulka 39: Statistické testy investičních dotací ⁽¹⁾	78
Tabulka 40: Trend průměrných hodnot investičních dotací ⁽¹⁾	79
Tabulka 41: Investiční dotace malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	80
Tabulka 42: Trend průměrných hodnot a hodnot mediánů investičních dotací	80
Tabulka 43: Závislost přijatých dotací na počtu obyvatel ⁽¹⁾	82
Tabulka 44: Lineární regrese – statistické hodnoty regresního koeficientu a ⁽¹⁾	83
Tabulka 45: Trend průměrných hodnot celkových dotací ⁽¹⁾	83
Tabulka 46: Trend hodnot mediánů celkových dotací ⁽¹⁾	84
Tabulka 49: Vývoj celkových příjmů a výdajů malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	85
Tabulka 50: Vývoj celkových příjmů a výdajů ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	86

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj průměrných příjmů obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	30
Graf 2: Průměrná výše daně z příjmů fyzických osob (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	32
Graf 3: Průměrná výše daně z příjmů právnických osob a právnických osob za obec ...	37
Graf 4: Průměrná výše daně z nemovitých věcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	42
Graf 5: Průměrná výše daně z nemovitých věcí malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	47
Graf 6: Průměrná výše místních poplatků malých a ostatní obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	53
Graf 7: Průměrná výše nedaňových příjmů malých a ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	58
Graf 8: Průměrná výše kapitálových příjmů malých a ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾ ...	64
Graf 9: Průměrná výše neinvestičních přijatých transferů malých a ostatních obcí	69
Graf 10: Vývoj neinvestičních dotací malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	75
Graf 11: Vývoj neinvestičních dotací ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	75
Graf 12: Průměrná výše investičních přijatých transferů malých a ostatních obcí	76
Graf 13: Vývoj investičních dotací malých obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	81
Graf 14: Vývoj investičních dotací ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾	81

Seznam příloh

Příloha 1: Vývoj počtu obcí v letech 1990 – 2015 ⁽¹⁾

Příloha 2: Vývoj počtu obcí v letech 2000 – 2015 ⁽¹⁾

Příloha 3: Variabilita místních poplatků malých a ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

Přílohy

Příloha 1: Vývoj počtu obcí v letech 1990 – 2015 ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Počet obcí ⁽³⁾	4 100	5 768	6 097	6 196	6 230	6 232	6 233	6 234	6 242	6 244	6 251	6 258	6 254
Rok ⁽⁴⁾	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obcí ⁽⁵⁾	6 249	6 249	6 248	6 248	6 249	6 249	6 249	6 250	6 251	6 251	6 253	6 253	6 253

⁽¹⁾ *Development of number of municipalities in years 1990 – 2015;* ^(2, 4) *Year;* ^(3, 5) *Number of municipalities.*

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní úprava

Příloha 2: Vývoj počtu obcí v letech 2000 – 2015 ⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Počet obcí (kategorie obcí dle počtu obyvatel) ⁽³⁾										Celkem ⁽⁴⁾
	1 – 199	200 – 499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	nad 100 000	
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 251
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 258
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 254
2003	1 642	2 027	1 292	661	367	131	67	41	17	4	6 249
2004	1 642	2 018	1 291	664	370	133	68	41	17	5	6 249
2005	1 633	2 012	1 293	674	368	137	68	42	16	5	6 248
2006	1 614	2 016	1 302	671	376	138	68	41	17	5	6 248
2007	1 591	2 019	1 307	685	375	140	69	42	16	5	6 249
2008	1 566	2 024	1 312	692	381	141	70	42	16	5	6 249
2009	1 561	1 991	1 330	700	392	142	70	42	15	6	6 249
2010	1 543	1 982	1 346	710	395	142	69	42	15	6	6 250
2011	1 524	1 975	1 356	724	400	140	69	41	16	6	6 251
2012	1 468	2 017	1 366	727	400	142	68	42	16	5	6 251
2013	1 461	2 012	1 356	742	411	140	68	42	16	5	6 253
2014	1 455	2 001	1 369	745	412	140	68	43	15	5	6 253
2015	1 448	2 006	1 365	747	415	141	69	43	14	5	6 253

Poznámka: Údaje za rok 2000 – 2002 pro jednotlivé kategorie obcí nejsou dostupné.

⁽¹⁾ Development of number of municipalities in years 2000 – 2015; ⁽²⁾ Year; ⁽³⁾ Number of municipalities (category of municipalities by population); ⁽⁴⁾ Total.

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 3: Variabilita místních poplatků malých a ostatních obcí (v Kč/obyv.) ⁽¹⁾

	Ukazatel ⁽²⁾	Ze psů ⁽³⁾	Za lázeňský nebo rekreační pobyt ⁽⁴⁾	Za užívání veřejného prostranství ⁽⁵⁾	Ze vstupného ⁽⁶⁾	Z ubytovací kapacity ⁽⁷⁾	Za povolení k vjezdu ⁽⁸⁾	Za komunální odpad ⁽⁹⁾	Za zhodnocení stavebního pozemku ⁽¹⁰⁾	Za výherní hrací přístroj ⁽¹¹⁾
Malé obce ⁽¹²⁾	minimum ⁽¹³⁾	0,00	0,00	-0,94	0,00	0,00	0,00	-64,98	0,00	-22,31
	maximum ⁽¹⁴⁾	168,07	11 363,55	38 433,02	1 899,90	4 768,80	2 784,74	2 685,43	1 323,83	3 985,51
	medián ⁽¹⁵⁾	14,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	325,53	0,00	0,00
	průměr ⁽¹⁶⁾	16,64	33,06	39,51	3,42	17,15	2,33	296,11	0,72	11,58
Ostatní obce ⁽¹⁷⁾	minimum ⁽¹⁸⁾	0,07	-0,25	-1,95	-0,02	-0,09	0,00	0,00	-17,53	-1,48
	maximum ⁽¹⁹⁾	75,91	6 527,58	4 037,74	831,14	2 948,38	1 893,41	1 465,69	2 546,00	3 887,70
	medián ⁽²⁰⁾	16,96	0,00	5,02	0,00	0,00	0,00	368,80	0,00	23,39
	průměr ⁽²¹⁾	18,62	24,87	27,89	3,99	9,29	1,85	321,01	2,06	39,92

Poznámka: Průměrné hodnoty v letech 2003 – 2011.

⁽¹⁾ Variability of local taxes small and other municipalities (CZK/inhabitant); ⁽²⁾ Index; ⁽³⁾ Fee for dogs; ⁽⁴⁾ Fee for spa or recreational stay; ⁽⁵⁾ Fee for use of public space; ⁽⁶⁾ Entry fee; ⁽⁷⁾ Fee for accommodation; ⁽⁸⁾ Fee for permission to drive into selected areas; ⁽⁹⁾ Fee for municipal waste; ⁽¹⁰⁾ Fee for evaluation of building land; ⁽¹¹⁾ Fee for the operation of slot machines; ⁽¹²⁾ Small municipalities; ⁽¹³⁾ Minimum; ⁽¹⁴⁾ Maximum; ⁽¹⁵⁾ Median; ⁽¹⁶⁾ Arithmetic mean; ⁽¹⁷⁾ Other municipalities; ⁽¹⁸⁾ Minimum; ⁽¹⁹⁾ Maximum; ⁽²⁰⁾ Median; ⁽²¹⁾ Arithmetic mean.

Zdroj: Vlastní zpracování